

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної програми

«Стоматологія»

« 28 » серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради

стоматологічного факультету

Протокол від 28 серпня 2024 р. № 1

СИЛАБУС

ПРОПЕДЕВТИКА СТОМАТОЛОГІЇ

**Модуль 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з
пропедевтикою хірургічної стоматології**

Змістовий модуль 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї

обов'язкова

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курси та семестри вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський)
22 Охорона здоров'я
221 Стоматологія
магістр стоматології
лікар-стоматолог
Стоматологія
денна
II курс, III семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри

анатомії з клінічною анатомією та

оперативною хірургією

Протокол від 28 серпня 2024 р. № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Білаш Сергій Михайлович, доктор біологічних наук, професор; Проніна Олена Миколаївна, доктор медичних наук, професор; Пирог-Заказникова Ангеліна Валеріївна, кандидат медичних наук, доцент; Коптев Михайло Миколайович, кандидат медичних наук, доцент
Профайл викладача (викладачів)	https://klanatomy.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	60-96-12
Е-mail:	klanatomy@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті УМСА	https://klanatomy.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»

Кількість кредитів / годин – 12,0 кредитів ЄКТС / 360 год., із них:

Лекції (год.) – 22

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні заняття (год.) – 170

Самостійна робота (год.) – 168

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Обсяг Модуль 1. «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та ший з пропедевтикою хірургічної стоматології»

Кількість кредитів / годин – 3,0 кредити ЄКТС / 90 год., із них:

Лекції (год.) – 4

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні (год.) – 44

Самостійна робота (год.) – 42

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Змістовий модуль 1. «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та ший»

Кількість кредитів / годин – 1,5 / 45, із них:

Лекції (год.) – немає

Практичні (год.) – 24

Самостійна робота (год.) – 21

Вид контролю – Контроль змістового модуля

Політика навчальної дисципліни

Політика «Змістового модуля 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї» «Модуля 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології» навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» визначається системою вимог, які викладач пред'являє до студента при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Вимоги стосуються відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнень і т.п.); правил поведінки на заняттях (активна участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів, дотримання встановленої форми одягу в операційній та ін.); заохочень та стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали і т.п.).

Політика навчальної дисципліни вибудовується з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту та положень ПДМУ й інших нормативних документів.

При організації освітнього процесу в ПДМУ студенти, викладачі діють відповідно до:

Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті;

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету;

Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету;

Положення про організацію та методика проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті;

Положення про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті;

Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету;

Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти ПДМУ (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Колектив кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією активно підтримує державну політику щодо набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, спрямованих на досягнення Глобальних цілей розвитку до 2030 року, проголошених Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 №70/1 і визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722. Задекларовані цілі фіксуються на соціальних, економічних та екологічних аспектах життя, а тому результати наукових досліджень можуть позитивно впливати на них, сприяючи покращенню здоров'я та добробуту людей. Вивчення клінічної анатомії і оперативної хірургії інтегрує знання про будову організму людини з впливом на неї соціальних, економічних та екологічних аспектів сталого розвитку.

Опис навчальної дисципліни

Для лікаря-стоматолога клінічна анатомія і оперативна хірургія є адаптованою до потреб медицини класичною моделлю університетського курсу, який передбачає набуття кожним студентом знань у світлі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лікаря.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити: Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та ший базується на вивченні анатомії людини, гістології, цитології та ембріології, медичної біології, латинської мови та медичної термінології

Постреквізити Клінічна анатомія і оперативна хірургія закладає основи для вивчення студентами патофізіології, патоморфології, терапевтичної стоматології, хірургічної стоматології, ортопедичної стоматології, загальної хірургії

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- метою вивчення клінічної анатомії і оперативної хірургії є формування цілісного уявлення про будову, форму, взаємне розміщення органів в окремих ділянках тіла людини та розуміння принципів, способів і техніки хірургічних втручань
- основними завданнями вивчення клінічної анатомії і оперативної хірургії є формування системи знань професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності лікаря

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні:

- Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
- Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

- Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
- Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
- Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Результати навчання для дисципліни:

Програмні результати навчання, досягненню яких сприяє дисципліна:

- Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання.
- Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу
- Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.
- Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.
- Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
- Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.
- Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
- Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.
- Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати: топографію та синтопію органів людини;

вміти: демонструвати володіння технікою виконання основних оперативних втручань на трупах людини та тваринах.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

Проведення лекцій зі змістовного модуля 1 Модуля 1 навчальною програмою не передбачено

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті

Проведення семінарських занять зі змістовного модуля 1 Модуля 1 навчальною програмою не передбачено

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№	Тема	Кільк. Годин
<i>Змістовий модуль 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї</i>		
1	Вступ у клінічну анатомія і оперативну хірургію. Хірургічний інструментарій і зшивальна апаратура. Визначення і завдання клінічної анатомії та оперативної хірургії. Історія розвитку дисципліни. Методи топографоанатомічного дослідження. Класифікація хірургічних операцій. Хірургічний інструментарій і зшивальна апаратура.	2
2	Первинная хірургічна техніка. Техніка роз'єднання і з'єднання тканин, принципи первинної хірургічної обробки ран. Способи місцевого знеболювання. Види трансплантації і експлантації органів і тканин, способи пересадки шкіри в щелепно-лицевій хірургії. Елементи первинної хірургічної техніки у ділянках грудей, живота, тазу та кінцівок.	2
3	Клінічна анатомія і оперативна хірургія ділянок черепно-мозкового відділу голови. Антротомія. Шари лобно-тім'яно-потиличної, скроневої та ділянки соскоподібного відростка. Кровопостачання та іннервація м'яких тканин склепіння черепа. Трепанаційний трикутник Шипо. Антротомія.	2
4	Клінічна анатомія і оперативна хірургія порожнини черепа. Топографія зовнішньої та внутрішньої основи черепа. Мозкові оболонки, міжоболонкові простори та синуси твердої оболонки мозку. Схема краніоцеребральної топографії (Кронлейна-Брюсової, Єгорова). Трепанації черепа (декомпресивна, кістково-пластична). Хірургічна обробка черепно-мозкових ран.	2
5	Клінічна анатомія бічного відділу голови. Клінічна анатомія бокового відділу голови. Клінічна анатомія привушної слинної залози. Клінічна анатомія глибокої (міжщелепної) ділянки лица. Кровопостачання, особливості венозної системи лица, лімфовідтік.	2
6	Іннервація лица. Місцеве знеболювання на лиці - провідникова центральна і периферична анестезії. Топографічна анатомія лицевого нерва та його гілок.	2

	Топографічна анатомія трійчастого нерва та його гілок. Провідникові центральні і периферичні анестезії для верхньої і нижньої щелеп.	
7	Клінічна анатомія переднього відділу лица. Клінічна анатомія очноямкової ділянки. Клінічна анатомія ділянки носа. Приноскові пазухи. Поняття про оперативні втручання на приноскових пазухах. Принципи ринопластики. Первинна хірургічна обробка ран лица. Мігруюче стебло В.П.Філатова.	2
8	Клінічна анатомія присінка і порожнини рота. Клінічна анатомія переддвер'я рота. Клінічна анатомія порожнини рота. Топографічна анатомія зубів. Клінічна анатомія язика. Клінічна анатомія дна порожнини рота. Операція видалення зубів. Операції при природженому незрощенні верхньої губи і піднебіння (уранопластика). Резекція верхньої і нижньої щелепи. Операції при анкілозі скронево-нижньощелепного суглоба. Поняття про хейлопластику.	2
9	Клінічна анатомія ділянок шиї. Межі, трикутники шиї. Медіальний та латеральний трикутники шиї. Оголення і перев'язка зовнішньої і загальної сонних артерій. Вагосимпатична блокада за О.О.Вишневським, М.Н. Бурденком.	2
10	Клінічна анатомія гортані та трахеї, операції на них. Клінічна анатомія гортані. Клінічна анатомія трахеї. Конікотомія, крікоконікотомія. Трахеотомія, трахеостомія. Інтубація трахеї.	2
11	Клінічна анатомія стравоходу та щитоподібної залози, операції на них. Клінічна анатомія стравоходу. Клінічна анатомія щитоподібної залози. Операції на стравоході, щитоподібній залозі. Поняття резекції щитоподібної залози.	2
12	* Підсумкове заняття з клінічної анатомії та оперативної хірургії голови та шиї. Практичні навички. Контроль змістового модуля	2
	РАЗОМ	24

Примітка: * позначено тему, з якої обов'язково повинна бути позитивна оцінка.

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї		
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	14

2.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять: - Методи дослідження у клінічній анатомії. Основні методи дослідження (візуальне дослідження, антропометричні дослідження, препарування, макро-мікроскопічні дослідження, мікроскопічні дослідження). Сучасні методи дослідження (рентгенанатомічні методи, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія (МРТ), ультразвукове дослідження (УЗД), ендоскопія та ін). - Ендоскопічна і роботизована техніка в хірургії. Основні етапи розвитку ендоскопічної хірургії в Україні. Роботизована хірургія. Її переваги. Принципи виконання роботизованих операцій. Перспективи розвитку роботизовано хірургії	4: 2 2
3.	Підготовка до контролю змістового модуля	3
	Разом	21

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуальних завдань навчальною програмою не передбачено

Перелік теоретичних питань зі ЗМ 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї

1. Топографічна анатомія павутинної та м'якої оболон головного мозку. Підоболонні простори.
2. Топографічна анатомія твердої мозкової оболони, її синуси та відроги.
3. Топографічна анатомія зовнішньої основи черепа, індивідуальна мінливість за Т.В.Золотарьовою. Отвори та щілини зовнішньої основи черепа, їх вміст.
4. Топографічна анатомія передньої черепної ямки. Її вміст. Переломи передньої черепної ямки.
5. Топографічна анатомія середньої черепної ямки. Її вміст. Переломи середньої черепної ямки.
6. Топографічна анатомія задньої черепної ямки. Її вміст. Переломи задньої черепної ямки.
7. Схеми черепномозкової топографії Кренлейна-Брюсової та Єгорова. Основні борозни і звивини головного мозку. Топографічна анатомія а. meningeae media.
8. Топографічна анатомія артеріального кола мозку (вілізієве коло).
9. Топографічна анатомія лобно-тім'яно-потиличної ділянки. Межі,

пошарова будова, клітковинні простори, кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.

10. Топографічна анатомія скроневої ділянки. Межі, пошарова будова. Клітковинні простори, їх зв'язок з клітковинними просторами суміжних ділянок. Кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.

11. Топографічна анатомія ділянки соскоподібного відростка. Пошарова будова, кровопостачання, іннервація, лімфовідтік. Трепанаційний трикутник Шипо.

12. Топографічна анатомія судин та нервів склепіння черепа. Зони їх розповсюдження.

13. Топографоанатомічне обґрунтування шляхів розповсюдження флегмон, гнійних заплівів та гематом на склепінні черепа. Розрізи на склепінні черепа.

14. Первинна хірургічна обробка черепномозкових (проникних і непроникних) ран.

15. Основні методи зупинки кровотечі з судин підшкірної клітковини, кісток черепа, синусів твердої мозкової оболонки, судин мозку.

16. Кістковопластична та декомпресивна трепанація черепа.

17. Антротомія. Помилки та ускладнення.

18. Топографічна анатомія щічної ділянки. Межі, пошарова будова, кровопостачання, іннервація. Шляхи розповсюдження нагнійних процесів цієї ділянки.

19. Топографічна анатомія привушних слинних залоз та їх вивідних протоків. Топографічна анатомія трикутника Цакадзе, його клінічне значення.

20. Топографічна анатомія глибокої ділянки обличчя. Міжщелепна ділянка за Пироговим: скронево-крилоподібний і міжкрилоподібний клітковинні простори. Шляхи розповсюдження нагнійних процесів глибокої ділянки обличчя.

21. Топографічна анатомія носа. Зовнішній ніс, порожнина носа. Придаткові пазухи носа.

22. Топографічна анатомія очниці. Її стінки, вміст. Шляхи розповсюдження нагнійних процесів цієї ділянки.

23. Топографічна анатомія порожнини рота. Язик (кровопостачання, іннервація, лімфовідтік).

24. Тверде та м'яке піднебіння. Кровопостачання, іннервація, лімфовідтік.

25. Топографічна анатомія дна порожнини рота. Межі. М'язи дна порожнини рота. Клітковинні простори ділянки. Розрізи при флегмонах дна порожнини рота.

26. Топографічна анатомія зубів на верхній та нижній щелепах. Джерела

кровопостачання та іннервації зубів верхньої та нижньої щелеп.

27. Навкологлотковий та заглотковий простори. Топографічна анатомія розташованих у них анатомічних утворень. Шляхи розповсюдження нагнійних процесів.

28. Топографічна анатомія трійчастого нерва, його практичне значення.

29. Топографічна анатомія лицевого нерва та його гілок.

30. Первинна хірургічна обробка щелепно-лицевих ран. Класифікація переломів верхньої щелепи.

31. Первинна хірургічна обробка щелепно-лицевих ран. Принципи накладення та види косметичних швів.

32. Принципи центральної анестезії біля овального отвору (внутрішньоротовий та позаротовий шляхи).

33. Принципи центральної анестезії біля круглого отвору (туберальний, підвилицеподібний, орбітальний, палатинальний, скроневий шляхи).

34. Принципи периферійної анестезії для зубів верхньої щелепи.

35. Техніка виконання туберальної анестезії, можливі ускладнення.

36. Техніка виконання різцевої анестезії, можливі ускладнення.

37. Техніка виконання інфраорбітальної анестезії внутрішньо- та позаротовим способом. Можливі ускладнення.

38. Принципи периферійної анестезії зубів нижньої щелепи.

39. Техніка виконання мандибулярної анестезії внутрішньо- та позаротовим способами. Можливі ускладнення.

40. Техніка виконання торусальної анестезії. Можливі ускладнення.

41. Техніка виконання підборідної анестезії внутрішньо- та позаротовим способами. Можливі ускладнення.

42. Техніка виконання піднебінної анестезії. Можливі ускладнення.

43. Флегмони обличчя, шляхи їх розповсюдження. Розтини при гнійних процесах на обличчі.

44. Розтин гайморової пазухи. Можливі ускладнення при гайморитомії.

45. Розтин лобної пазухи. Можливі ускладнення при фронтотомії.

46. Принципи резекції верхньої та нижньої щелеп.

47. Ураностафілопластика. Техніка операції.

48. Техніка операції при вродженому незрощенні верхньої губи (хейлопластика).

49. Шкірна пластика, види і техніка операцій. Застосування її в стоматології.

50. Принципи пластичних операцій на лиці. Використання артеризованих трансплантатів на судинній ніжці за В.М.Соколовим. Донорські зони трансплантатів.

51. Стебловий мігруючий клапот за В.П.Філатовим (показання, техніка операції).

52. Межі, зовнішні орієнтири ший. Поділ на ділянки та трикутники. Фасції ший за В.М.Шевкуненком.

53. Міжфасційні клітковинні простори ший, їх зв'язок з клітковинними просторами суміжних ділянок (голови, грудей і верхньої кінцівки).

54. Топографічна анатомія клітковинних просторів ший. Шляхи розповсюдження гнійних процесів на суміжні ділянки.

55. Топографічна анатомія надпід'язикової ділянки.

56. Топографічна анатомія піднижньощелепного трикутника ший. Судинно- нервові утворення і лімфатичні вузли. Трикутник Пирогова, його практичне значення.

57. Топографічна анатомія піднижньощелепної слинної залози, її вивідна протока.

58. Топографічна анатомія підпідборідного трикутника ший. Практичне значення його.

59. Топографічна анатомія підпід'язикової ділянки. Межі, пошарова будова. Кровообігання, іннервація ділянки. Лімфатичні вузли під'язикової ділянки.

60. Топографічна анатомія медіального трикутника ший. Його межі, поділ на трикутники. Фасції та клітковинні простори медіального трикутника ший.

61. Топографічна анатомія сонного трикутника ший. Пошарова будова. Основний судинно-нервовий пучок ший, його топографічна анатомія.

62. Топографічна анатомія загальної, зовнішньої та внутрішньої сонних артерій. Проекція розрізів при доступах до зовнішньої та загальної сонних артерій.

63. Топографічна анатомія лопатково-ключичного та лопатково-трапецієподібного трикутників ший. Практичне їх значення.

64. Латеральний трикутник ший. Його межі, розподіл на трикутники. Фасції та клітковинні простори латерального трикутника ший. Переддрабинчатий, міждрабинчатий та драбинчато-хребтовий клітковинні простори ший, їх вміст.

65. Топографічна анатомія груднино-ключично-соскоподібною ділянки.

66. Топографічна анатомія щитоподібною і прищитоподібних залоз.

67. Топографічна анатомія гортані, трахеї, глотки і стравоходу. Лімфоїдне кільце Гирогова-Вальдейєра.

68. Вагосимпатична блокада за О.В. Вишневським.

69. Вагосимпатична блокада за М.Н. Бурденком.

70. Оголення і перев'язка загальної та зовнішньої сонних артерій у сонному трикутнику. Розвиток колатерального кровообігу. Можливі ускладнення.

71. Перев'язка язикової артерії в сонному трикутнику та трикутнику Пирогова.

72. Хірургічний доступ до стравоходу на ший. Принципи операцій на шийному відділі стравоходу.

73. Зовнішній розтин стравоходу. Показання, техніка виконання.

74. Трахеостомія. Основні види трахеостомії. Верхня трахеостомія. Показання, ускладнення. Конікотомія.
75. Нижня трахеостомія. Показання, техніка виконання.
76. Трахеостомія за способом Б'єрка. Показання, техніка виконання.
77. Субтотальна, субфасціальна струмектомія за О.В. Ніколаєвим. Показання, техніка виконання операції.
78. Венепункція та венесекція. Показання, техніка виконання.

**Перелік практичних навичок до підсумкового заняття зі
ЗМ 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї**

1. Техніка виконання провідникової анестезії біля круглого отвору (підвилично-крилопіднебінний шлях).
2. Техніка виконання провідникової анестезії біля круглого отвору (туберальний шлях).
3. Техніка виконання провідникової анестезії біля круглого отвору (палатинальний шлях).
4. Техніка виконання провідникової анестезії біля круглого отвору (орбітальний шлях).
5. Техніка виконання провідникової анестезії біля овального отвору (підвиличний шлях).
6. Техніка виконання провідникової анестезії біля овального отвору (нижньощелепний шлях).
7. Техніка виконання периферичної провідникової анестезії верхньої щелепи. Туберальна анестезія.
8. Техніка виконання периферичної провідникової анестезії верхньої щелепи. Інфраорбітальна анестезія (позаротовий метод).
9. Техніка виконання периферичної провідникової анестезії верхньої щелепи. Інфраорбітальна анестезія (внутрішньоротовий метод).
10. Техніка виконання периферичної провідникової анестезії нижньої щелепи. Мандібулярна анестезія (позаротовий метод).
11. Техніка виконання периферичної провідникової анестезії нижньої щелепи. Мандібулярна анестезія (внутрішньоротові методи — дактильний, аподактильний).
12. Техніка виконання піднебінної анестезії.
13. Техніка виконання торусальної анестезії.
14. Техніка виконання підборідної анестезії.
15. Техніка виконання анестезії за Берше-Дубовим.
16. Техніка виконання перев'язки язичної артерії.
17. Техніка виконання перев'язки лицевої артерії.
18. Техніка виконання розтину гайморової пазухи.
19. Техніка виконання розтину лобної пазухи.
20. Розрізи при флегмонах лиця.
21. Розрізи при флегмонах шиї.
22. Доступи та оголення стравоходу.
23. Техніка виконання первинної хірургічної обробки ран лиця.

24. Техніка виконання первинної хірургічної обробки ран шиї.
25. Техніка виконання венепункції.
26. Техніка виконання венесекції.
27. Техніка виконання верхньої трахеостомії.
28. Техніка виконання нижньої трахеостомії.
29. Техніка виконання перев'язки загальної сонної артерії
30. Техніка виконання вагосимпатичної блокади за Вишневським.

Методи навчання

- вербальні (пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види вправлення, практика);
- репродуктивні (виконання різного роду завдань за зразком, виконання хірургічних маніпуляцій та проведення навчальних операцій на біотренажерах);
- методи застосування знань та набуття і закріплення умінь і навичок (рольові та ділові ігри, метод проектів, метод моделювання професійних ситуацій, проведення «круглих столів», метод кейсів).

Форми і методи оцінювання

Вхідний, поточний та підсумковий контроль:

- усне та письмове опитування;
- перевірка самостійної роботи;
- тестування;
- практичний контроль;
- самоконтроль;
- підсумковий модульний контроль.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – Контроль змістового модуля.

Система поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення кожного практичного заняття і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Проведення поточного контролю під час навчальних занять передбачає такі засоби: комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок із оперативної хірургічної техніки та знання топографоанатомічних препаратів, з наступним аналізом і оцінюванням статевих, вікових, індивідуальних особливостей будови органів людини; аналіз топографоанатомічних взаємовідношень органів і систем людини; варіантів мінливості органів, вад розвитку.

На кожному практичному занятті студент відповідає на тести за темою практичного заняття, на стандартизовані питання за матеріалом поточної теми і

попередніх тем, знання яких необхідно для розуміння поточної теми. Відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи, які стосуються матеріалу поточного заняття. Демонструє рівень оволодіння практичними навичками відповідно до теми практичного заняття.

Викладач на практичному занятті оцінює знання кожного студента за чотирибальною системою відповідно до таблиці 1:

Таблиця 1

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його

		відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

На останньому практичному занятті залікового модулю проводиться переведення середнього балу за поточну успішність у бали відповідно до таблиці 2:

Таблиця 2

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці

Середній бал за поточну успішність (A)	Бали за поточну успішність з модуля (A * 24)	Бали за ПМК з модуля (A*16)	Бали за модуль та/або екзамен (A*24 + A*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	E	3

3,05	73	50	123		задовільно
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	D	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140	C	
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	B	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	A	5 відмінно
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Підсумковий модульний контроль здійснюється на останньому занятті Модулю 1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія з пропедевтикою хірургічної стоматології. До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, виконали всі вимоги з навчальної дисципліни, які передбачені робочою навчальною програмою. Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність). Питання, які виносяться на ПМК, формулюються таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне з них орієнтовно тривала до 3-5 хвилин. Питання охоплюють найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, які в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, рекомендованих як основні (базові) при вивченні дисципліни. Із питань формуються екзаменаційні білети на ПМК, які затверджуються на засіданні кафедри. Кожен білет складається із трьох питань, за правильну відповідь на кожне з яких нараховується від 0 до 27 балів. За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) під час складання ПМК студенту за відповідь виставляється оцінка «незадовільно».

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до «Уніфікованої таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці» (таблиця 2). У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю» та індивідуальний навчальний план студента. Інформація про здобувачів освіти, яким не зарахований ПМК, з точним зазначенням причини не зарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів.

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК. У виняткових випадках додаткове перескладання ПМК може бути проведено за персональним дозволом ректора або першого проректора з науково-педагогічної роботи.

Критерії оцінювання знань студентів на ПМК:

Максимальна кількість балів, яку можна отримати за відповідь на перше питання білету ПМК – 26, на друге та третє питання – 27:

«24-27 балів» – студент володіє не менш ніж 90% знань як під час усної відповіді, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота виконується в повному обсязі;

«20-23 балів» – студент володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 –89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає на 75% питань. Практична робота виконана в повному обсязі, допускаються незначні помилки;

«17-19 балів» – студент володіє знаннями в обсязі не менше 60 –74%, під час тестування відповідає не менш ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу;

«0-16 балів» – студент не засвоїв необхідний мінімум знань в межах 59%. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менш ніж на 59%. Практичними навичками не володіє.

Оцінка з дисципліни виставляється кафедрою за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється студенту лише у разі зарахування усіх модулів. Шкала переводу загальної кількості балів у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою для всіх дисциплін та кафедр є єдиною (згідно з таблицею 2).

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма
2. Рекомендована література
3. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів:
 - тести різного рівня складності
 - ситуаційні задачі
 - комп'ютерні контролюючі програми
4. Відеофільми
5. Мультимедійні презентації
6. Силабус

Рекомендована література

Основна:

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Том 1; за ред. В.І.Півторака, О.Б.Кобзаря. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 568 с.

Додаткова:

1. Клінічна анатомія голови та шиї: підручник / О.М.Проніна, С.М.Білаш, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, М.М.Кобеньяк, Я.О.Олійніченко. – Полтава: ФОП-Мирон І.А., 2022. – 264 с.
2. Клінічна анатомія і оперативна хірургія з особливостями дитячого віку: підручник / С.М.Білаш, І.В.Ксьонз, М.М.Коптев, А.В.Пирог-Заказникова, О.М.Проніна, Є.М.Гриценко, Я.О.Олійніченко. – Одеса: Олді+, 2022. – 444 с.
3. Netter F. H. Atlas of Human Anatomy = Атлас анатомії людини; переклад 7-го англomовного видання: двомовне видання: Френк Неттер; науков. ред. перекладу Л.Р.Матешук-Вацеба, І.Є.Герасимюк, В.В.Кривецький, О.Г.Попадинець. – К.: Медицина, 2020. — 736 с.

Інформаційні ресурси

1. Полтавський державний медичний університет. Кафедра анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією. Здобувачу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://klanatomy.pdmu.edu.ua/resources>. - Назва з екрана.
2. Booksmed [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.booksmed.com/hirurgiya/>. – Назва з екрана.
3. Google книги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://books.google.com.ua/books/>. – Назва з екрана.
4. Kenhub [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kenhub.com> - Назва з екрана.
5. Gavitex [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gavitex.com/share/m6i5y8rq4>. – Назва з екрана.
8. MEDUNIVER БИБЛИОТЕКА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meduniver.com/Medical/Book/4.html>. – Назва з екрана.

Розробники:

доктор біологічних наук, професор Білаш С.М.,
кандидат медичних наук, доцент Коптев М.М.

Завідувач кафедри
доктор біологічних наук, професор

Білаш С.М.

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра пропедевтики хірургічної стоматології

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної програми
«Стоматологія»
«28» серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради
міжнародного факультету
Протокол від 30 серпня 2024 р. № 1

СИЛАБУС

ПРОПЕДЕВТИКА СТОМАТОЛОГІЇ

**Модуль 1. Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з
пропедевтикою хірургічної стоматології**

Змістовий модуль 2. Пропедевтика хірургічної стоматології

обов'язкова

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	221 «Стоматологія»
кваліфікація освітня	магістр стоматології
кваліфікація професійна	лікар-стоматолог
освітньо-професійна програма	«Стоматологія»
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	II курс 3, 4 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
пропедевтики хірургічної стоматології
Протокол від 28 серпня 2024 р. № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Новіков Вадим Михайлович Панькевич Артур Іванович Дубровіна Олена Віталіївна Резвіна Катерина Юріївна Гоголь Андрій Михайлович Колісник Інна Анатоліївна Горбаченко Олег Борисович. Коросташова Марія Анатоліївна	д. мед. н. к. мед. н. к. мед. н. к. мед. н. к. мед. н. к. мед. н. к. мед. н. к. мед. н.	професор доцент доцент доцент доцент доцент доцент доцент
Профайл викладачів	Викладачі кафедри		
Контактний телефон	+380532565130 +380981086625 +380994653422		
Е-mail:	prophirstom@pdmu.edu.ua		
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	Сторінка кафедри		

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»

Кількість кредитів / годин – 12,0 кредитів ЄКТС / 360 год., із них:

Лекції (год.) – 22

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні заняття (год.) – 170

Самостійна робота (год.) – 168

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Обсяг Модуль 1. «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології»

Кількість кредитів / годин – 3,0 кредити ЄКТС / 90 год., із них:

Лекції (год.) – 4

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні (год.) – 44

Самостійна робота (год.) – 42

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Змістовий модуль 2. «Пропедевтика хірургічної стоматології»

Кількість кредитів / годин – 1,5 / 45, із них:

Лекції (год.) – 4

Практичні (год.) – 20

Самостійна робота (год.) – 21

Вид контролю – Контроль змістового модуля

Політика навчальної дисципліни

При вивченні навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» модуля 1 Полтавського державного медичного університету викладачі, здобувачі освіти діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу Полтавського державного медичного університету положення про організацію освітнього процесу (1), робочої програми навчальної дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології», Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (2), Положення про організацію самостійної роботи здобувачів освіти Полтавський державний медичний університет (3) правил внутрішнього розпорядку для здобувачів освіти Полтавського державного медичного університету (4), Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університету (5), Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету (6), Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти ПДМУ (7), Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці (8), Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (9), Положення про рейтинг здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету (10), Положення про матеріальне заохочування за успіхи у навчанні здобувачів освіти Полтавського державного медичного університету (11), та ін.

Протягом навчання здобувачам освіти неприпустимо пропускати чи запізнюватися на заняття, слід дотримуватися правил поведінки та деонтологічних норм при спілкуванні з хворими. Заняття необхідно відвідувати у належній формі одягу, регулярно готувати теоретичний матеріал, під час опитування відключати мобільні пристрої.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Хірургічна стоматологія – одна з самостійних клінічних дисциплін стоматології, що вивчає хірургічні захворювання і ушкодження зубів, органів порожнини рота, обличчя і шиї, кісток лицевого скелета, при яких необхідне комплексне лікування. Серед методів такого лікування оперативні втручання – провідні.

Предметом вивчення змістового модуля 2 на II курсі є підготовка здобувачів освіти до засвоєння хірургічної стоматології шляхом оволодіння ключових знань з асептики та антисептики, імунобіологічних особливостей щелепно-лицевої ділянки, базового інструментарію, засобів для виконання місцевого знеболення анатомічного обґрунтування ін'єкційного знеболення, технік розтину та з'єднування тканин, а також матеріалів біологічного та небіологічного походження, що застосовуються в практичній діяльності лікаря хірурга-стоматолога.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні)

зв'язки)

Пререквізити

Засвоєння змістового модуля 2 базується на знаннях отриманих при вивченні анатомії та гістології, фізіології тканин і органів щелепно-лицевої ділянки, фармакології, медичної фізики, біологічної та біоорганічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології й інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити

Знання необхідні для подальшого вивчення хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії (інтернатура, клінічна ординатура). Здобувачі освіти повинні знати засади місцевого знеболення, засвоїти базовий хірургічний стоматологічний інструментарій і техніку розтинів та з'єднання тканин, процеси репаративної регенерації, сучасні матеріали біологічного і небіологічного походження та розуміти суть їхньої біоінтеграції.

Мета та завдання навчальної дисципліни, в тому числі змістового модуля 2.

Метою навчальної дисципліни є навчити здобувачів освіти 2 курсу стоматологічного факультету теорії, практичним навичкам з дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології».

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння засадами асептики та антисептики, імунобіологічних особливостей щелепно-лицевої ділянки;
- засвоєння базового інструментарію, засобів для виконання місцевого знеболення;
- знання анатомічних орієнтирів ін'єкційного знеболення на фантомі;
- опрацювання технік розтину та з'єднування тканин на фантомі;
- опанування матеріалів біологічного та небіологічного походження, що застосовуються в практичній діяльності лікаря хірурга-стоматолога
- реалізація цілей і завдань сталого розвитку:
 - Ціль 10. Скорочення нерівності;
 - Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні):

Дисципліна, в тому числі змістовий модуль 2, забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей**:

- **Інтегральна:** Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
- **Загальні:**

2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

11. Здатність працювати в команді.

16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

– **Спеціальні (фахові, предметні):**

4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.

15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна, в тому числі змістовий модуль 2

1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.

11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

Результати навчання для дисципліни:

по завершенні вивчення модуля 1 «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології» здобувачі освіти повинні

знати:

- заходи асептики і антисептики, етапи підготовки операційного поля;
- фактори неспецифічного захисту та імунітету ротової порожнини;
- інструментарій загальний і спеціальний та обладнання, у хірургічній стоматології з діагностичною і лікувальною метою;
- допоміжні матеріали, що використовується у хірургічній стоматології;
- характеристику засобів для місцевого знеболення;
- цільові пункти для виконання ін'єкційної анестезії на щелепах;
- процеси регенерація м'яких та кісткової тканин;
- правила проведення розрізів на шкірі обличчя та яснах;
- засади з'єднання м'яких тканин і кістки, та матеріали що використовуються з цією метою;
- матеріали біологічного та небіологічного походження, що використовуються у хірургічній стоматології;

вміти:

- заповнювати медичну документацію;
- застосовувати основні принципи асептики та антисептики в умовах амбулаторії та хірургічного стоматологічного стаціонару;
- обробити операційне поле;
- вибрати концентрацію місцевоанестезуючого засобу для різних видів місцевого знеболення;
- визначати цільовий пункт при різних видах місцевого знеболення на фантомі;
- вибрати інструментарій для проведення розтину ясен, шкіри на фантомі;
- вибрати інструментарій та обладнання для роботи з кістковою тканиною на фантомі;
- вибрати інструментарій для операції видалення зуба;
- накласти шви на слизову оболонку, шкіру на фантомі;
- виконати маніпуляції свердління кісткової тканини на фантомі;
- застосовувати допоміжні матеріали;
- виконати забір венозної крові на фантомі.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 2. Пропедевтика хірургічної стоматології	
1.	Предмет та зміст хірургічної стоматології, історія розвитку, видатні вчені. Роль кафедри в розробці основних питань хірургічної стоматології і щелепно-лицевої хірургії. Організація праці відділення (кабінету) хірургічної стоматологічної поліклініки та щелепно-лицевого відділення стаціонару. Їх оснащення. Особливості асептики та антисептики в хірургічній стоматології. - Хірургічна стоматологія як предмет. - Мета і задачі хірургічної стоматології. - Історія розвитку хірургічної стоматології. - Знайомство зі співробітниками кафедри, їх внесок у вирішення завдань дисципліни. - Засади організації амбулаторної та стаціонарної хірургічної стоматології і щелепно-лицевої хірургії. - Особливості асептики та антисептики в хірургічній стоматології.	2
2.	Місьцеве знеболення при стоматологічних операціях в умовах поліклініки і стаціонару. Види та засоби. Характеристика анестетиків. Потенційоване знеболення. Ускладнення при місцевому знеболенні, їх профілактика та лікування. - види за способом введення, - інструментарій для проведення місцевого знеболення, - фармакотерапевтичні препарати, механізм їх дії, - способи пролонгації та посилення анестезуючого ефекту, - ускладнення анестезії: місцеві та загальні, їх профілактика, - невідкладна допомога при ускладненнях.	2
Разом		4

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті
Робочою навчальною програмою не передбачено

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 2. Пропедевтика хірургічної стоматології.	
1.	Хірургічна стоматологія як клінічна дисципліна. Організація	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	амбулаторної та стаціонарної хірургічної стоматологічної допомоги. Обговорення доступності діагностичних методів для різних груп населення (ЦСР – 10 Зменшення нерівності). – Мета, завдання дисципліни. – Розділи хірургічної стоматології. – Медична документація.	
2.	Фактори неспецифічного захисту та імунітету ротової порожнини. Допоміжні матеріали у хірургічній стоматології. – Фактори неспецифічного захисту ротової порожнини. – Імунні фактори ротової порожнини. – Гемостатичні губки, фармакологічні засоби для зупинки кровотечі. – Ранозагоюючі пасти і гелі. – Захисні (бар'єрні) мембрани.	2
3.	Біль, його компоненти, провідні шляхи болю. Значення болю в медицині, стоматології. Місцеві анестетики та медикаментозні засоби, що застосовуються для місцевого знеболення. Види місцевого знеболення. Потенційоване місцеве знеболення. – Класифікація засобів для місцевого знеболення. – Механізм дії місцевих анестетиків. – Представники груп анестетиків. – Судинозвужуючі засоби, що застосовуються для пролонгації дії місцевих анестетиків. – Загальна характеристика вмісту карпул місцевоанестезуючих засобів. – Ін'єкційні способи використання місцевоанестезуючих засобів. – Центральна та периферійна провідникова анестезія у стоматології. – Метод тугого повзучого інфільтрату. – Інфільтраційна анестезія. – Підокісна, спонгіозна, інтралігаментарна, внутріпульпарна анестезії. – Неін'єкційні способи використання місцевоанестезуючих засобів: фізичні та хімічні.	2
4.	Цільові пункти для виконання ін'єкційної анестезії на верхній щелепі. – Круглий отвір у крило-піднебінній ямці та шляхи доступу. – Задні верхні альвеолярні отвори на горбі верхньої щелепи та шляхи доступу. – Підчонячковий отвір та канал, шляхи доступу. – Різцевий отвір та канал, шляхи доступу. – Великий піднебінний отвір та канал, шляхи доступу. – Верхнє зубне сплетення, шляхи доступу.	2
5.	Цільові пункти для виконання ін'єкційної анестезії на	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	нижній щелепі. – Овальний отвір у підскроневі ямці та шляхи доступу. – Нижньощелепний отвір на гілці нижньої щелепи та шляхи доступу. – Підборідний отвір та канал, шляхи доступу. – Нижньощелепне підвищення (торус), шляхи доступу. – Нижнє зубне сплетення, шляхи доступу.	
6.	Інструментарій та обладнання, що використовується у хірургічній стоматології з діагностичною і лікувальною метою: загальний та спеціальний, правила користування. – Загальний хірургічний інструментарій: голкотримачі, скальпелі, наконечники, бори, дзеркала, шпателі, роторозширювачі, шприци, распатори, ін'єкційні голки. – Спеціальний хірургічний інструментарій: слинні зонди, щипці для видалення зубів, елеватори, періотомі, долота, остеотомі, хірургічні набори для дентальної імплантації, синус ліфтинга. – Устаткування для виконання хірургічних маніпуляцій: фізіодиспенсери, п'єзотомі, лазери, слиновідсмоктувачі.	2
7.	Інструментарій для видалення зубів та коренів на верхній і нижній щелепах, принципи будови. – Щипці для видалення зубів верхньої щелепи: принципи побудови та ознаки. – Щипці для видалення зубів нижньої щелепи: принципи побудови та ознаки. – Правила тримання та фіксації щипців. – Елеватори: принципи будови. – Правила тримання та фіксації елеваторів.	2
8.	Регенерація м'яких тканин та типи регенерації кістки (репаративна, фізіологічна, загоєння кістки через первинний та вторинний натяг). – Фізіологічна регенерація. – Репаративна регенерація. – Загоєння ран м'яких тканин. – Загоєння кістки через первинний та вторинний натяг.	2
9.	Принципи проведення розрізів на шкірі обличчя та яснах. Види розрізів і хірургічних швів. Матеріали для з'єднання м'яких тканин та кістки. – Розрізи лінійні, дугоподібні, трапецієподібні, сулькулярні. – Типи слизовоокісних клаптів за формою та обсягом тканин, вимоги до їх формування, переваги та недоліки. – Шви первинні та вторинні – Типи швів: вузлові, обвивні, розвантажувальні, безперервні, п-подібні, матрачні. – Переваги та недоліки різних типів швів.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	– Хірургічні нитки, класифікація. – Нитки, що резорбуються, види, показання до застосування. – Нитки, що не резорбуються, види, показання до застосування. – Типи хірургічних голок: колючі, ріжучі, зворотньо ріжучі. – Адгезиви у хірургічній стоматології. – Засоби для з'єднання фрагментів кістки: гвинти, пластини, інструментарій. – Засоби для фіксації бар'єрних мембран: фіксаційні піни, інструментарій. Підготовка до ОСФІ.	
10.	Біоматеріали, що використовуються у хірургічній стоматології: біотолерантні, біосумісні, біоактивні поняття остеοіндукції, остеοкондукції та остеοінтеграції. Правильне використання та утилізація медичних відходів (ЦСР 12 – відповідальне споживання та виробництво). Підготовка до ОСФІ. – Біотолерантні матеріали. – Біосумісні матеріали. – Біоактивні матеріали. – Кісткові замітники, класифікація за походженням. – Матеріали для дентальної імплантації. – Поняття остеοіндукції, остеοкондукції та остеοінтеграції.	2
Разом		20

Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 2. Пропедевтика хірургічної стоматології.		
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	12,5
2.	Підготовка до змістового модуля	4
3.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять*:	
1.	Застосування продуктів крові у регенеративній хірургії. Тромбоцитарні концентрати (агрегати). - PRP (Platelet rich plasma) виготовлення та застосування. - PRGF (platelet rich in growth factor) виготовлення та застосування. - PRF (Platelet rich fibrin) виготовлення та застосування.	2,5
2.	Лазеротерапія та кріохірургія в стоматологічній хірургії.	2

№ з/п	Тема	Кількість годин
	- Лазеротерапія види, методи, застосування. - Кріохірургія види, методи, застосування.	
Разом		21

Індивідуальні завдання

Модуль 2

Практичне заняття №1

- Реферат на тему: «Принципи надання амбулаторної та стаціонарної хірургічної стоматологічної допомоги в Україні», «Внесок співробітників кафедри у розробку проблеми лікування запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки».
- Стендова доповідь «Дезінфекція та стерилізація інструментарію у хірургічній стоматології», збір ілюстративного матеріалу, оформлення тематичного альбому.

Практичне заняття №2

- Реферат на тему: «Фактори неспецифічного захисту ротової порожнини», «Використання бар'єрних мембран у хірургічній стоматології».
- Таблиця-схема: «Імунні фактори ротової порожнини», «Комплексне лікування запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки».

Практичне заняття №3

- Стендова доповідь: «Сучасні пристрої для виконання місцевого знеболення», збір ілюстративного матеріалу (фотографії та рентгенограми тематичних хворих), оформлення тематичного альбому.
- Реферат на тему: "Сучасні місцеві анестетики та технології місцевого знеболення у стоматології".
- Таблиця-схема: «Способи тримання шприцу у руці лікаря», «Послідовність підготовки карпульного шприца», «Види ін'єкційного знеболення».
- Стендова доповідь «Використання фізичних факторів для знеболення тканин у хірургічній стоматології»,
- збір ілюстративного матеріалу, оформлення тематичного альбому.

Практичне заняття №4

- Реферат на тему: "Анатомічне обґрунтування центральної та периферійної ін'єкційної анестезії на верхній щелепі".
- Таблиця-схема: «Топографія верхньощелепного нерва», «Цільові пункти центральної провідникової анестезії на верхній щелепі», «Цільові пункти периферійної провідникової анестезії на верхній щелепі».
- Стендова доповідь: «Іннервація верхньої щелепи»,
- збір ілюстративного матеріалу, оформлення тематичного альбому.

Практичне заняття №5

- Реферат на тему: "Анатомічне обґрунтування центральної та периферійної ін'єкційної анестезії на нижній щелепі".
- Таблиця-схема: «Топографія нижньощелепного нерва», «Цільові пункти центральної провідникової анестезії на нижній щелепі», «Цільові пункти периферійної провідникової анестезії на нижній щелепі».

- Стендова доповідь: «Іннервація нижньої щелепи»,
- збір ілюстративного матеріалу, оформлення тематичного альбому.

Практичне заняття №6

- Реферат на тему: «Застосування п'єзотомів у хірургічній стоматології»
- Стендова доповідь: «Спеціальний інструментарій у хірургічній стоматології»,
- збір ілюстративного матеріалу, оформлення тематичного альбому.

Практичне заняття №7

- Реферат на тему: «Історія розвитку інструментарію для видалення зубів та коренів».
- Стендова доповідь: «Матеріали для виготовлення щипців і елеваторів, їх переваги та недоліки»

Практичне заняття №8

- Реферат на тему: «Загоєння кістки через первинний та вторинний натяг».
- Таблиця-схема: «Фізіологічна регенерація», «Загоєння ран м'яких тканин».

Практичне заняття №9

- Реферат на тему: «Переваги та недоліки різних типів швів»,
- Таблиця-схема: «Види розрізів на яснах», «Типи слизовоокісних клаптів».
- Реферат на тему: «Класифікація шовного матеріалу, показання до використання».
- Стендова доповідь: «Типи хірургічних голок: колючі, ріжучі, зворотно ріжучі. Відмінності за довжиною та кривизною».
- Таблиця-схема: «Засоби для з'єднання фрагментів кістки: гвинти, пластини, інструментарій».

Практичне заняття №10

- Реферат на тему: «Поняття остеоіндукції, остеокондукції та остеінтеграції».
- Стендова доповідь: «Матеріали для дентальної імплантації», збір ілюстративного матеріалу, оформлення тематичного альбому.
- Таблиця-схема: «Класифікація кісткових замінників».

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів освіти з пропедевтики хірургічної стоматології до ОСФІ

1. Етапи розвитку хірургічної стоматології в Україні. Внесок вітчизняних вчених.
2. Організація хірургічної стоматологічної допомоги населенню України в амбулаторних та стаціонарних умовах.
3. Медична документація в хірургічному відділенні стоматологічної поліклініки та стаціонарі.
4. Фактори неспецифічного захисту ротової порожнини.
5. Характеристика місцевого імунітету ротової порожнини.
6. Гемостатичні губки, фармакологічні засоби для зупинки кровотечі.
7. Захисні (бар'єрні) мембрани їх види, призначення.
8. Загальний хірургічний інструментарій види, призначення.
9. Спеціальний стоматологічний хірургічний інструментарій – щипці для видалення зубів на верхній щелепі. Будова та правила користування.
10. Спеціальний стоматологічний хірургічний інструментарій – щипці для

- видалення зубів на нижній щелепі. Будова та правила користування.
11. Устаткування для виконання хірургічних маніпуляцій види, призначення.
 12. Біль, його компоненти, шляхи передачі до головного мозку. Роль для організму. Реакція організму на біль, операційну травму.
 13. Лікарські речовини для місцевого знеболення, їх хімічний склад і механізм дії.
 14. Судинозвужуючі засоби, що застосовуються для пролонгації дії місцевих анестетиків.
 15. Загальна характеристика вмісту карпул місцевоанестезуючих засобів.
 16. Ін'єкційні способи використання місцевоанестезуючих засобів.
 17. Центральна та периферійна провідникова анестезія у стоматології.
 18. Метод тугого повзучого інфільтрату.
 19. Інфільтраційна анестезія.
 20. Підокісна, спонгіозна, інтралігаментарна, внутріпульпарна анестезії.
 21. Неін'єкційні способи використання місцевоанестезуючих засобів: фізичні та хімічні.
 22. Цільові пункти для виконання ін'єкційної анестезії на верхній щелепі.
 23. Цільові пункти для виконання ін'єкційної анестезії на нижній щелепі.
 24. Фізіологічна регенерація.
 25. Репаративна регенерація.
 26. Загоєння ран м'яких тканин.
 27. Загоєння кістки через первинний та вторинний натяг.
 28. Хірургічні нитки, класифікація.
 29. Нитки, що резорбуються, види, показання до застосування.
 30. Нитки, що не резорбуються, види, показання до застосування.
 31. Типи хірургічних голок: колючі, ріжучі, зворотньо ріжучі.
 32. Засоби для з'єднання фрагментів кістки: гвинти, пластини, інструментарій.
 33. Засоби для фіксації бар'єрних мембран: фіксаційні піни, інструментарій.
 34. Принципи проведення розрізів на шкірі обличчя та яснах.
 35. Види розрізів для формування слизовоокісних клаптів.
 36. Техніки хірургічних швів.
 37. Види хірургічних швів за часом накладання.
 38. Поняття остеіндукції, остеокондукції та остеоінтеграції.
 39. Класифікація біоматеріалів, що використовуються у хірургічній стоматології.
 40. Кісткові замінники, класифікація за походженням.

Перелік практичних навичок до підсумкового ОСФІ

Частина 1 – місцеве знеболення

1. Вказати цільовий пункт центральної анестезії верхньощелепного нерва – круглий отвір.
2. Вказати цільовий пункт туберальної анестезії на верхній щелепі.
3. Вказати цільовий пункт інфраорбітальної анестезії на верхній щелепі.
4. Вказати цільовий пункт плексуальної анестезії на верхній щелепі.

5. Вказати цільовий пункт різцевої анестезії на верхній щелепі внутрішньоротовим шляхом.
6. Вказати цільовий пункт різцевої анестезії на верхній щелепі позаротовим шляхом.
7. Вказати цільовий пункт провідникової палатинальної анестезії на верхній щелепі.
8. Вказати цільовий пункт термінальної палатинальної анестезії на верхній щелепі.
9. Вказати цільовий пункт центральної анестезії нижньощелепного нерва – овальний отвір.
10. Вказати цільовий пункт мандибулярної анестезії на нижній щелепі.
11. Вказати цільовий пункт знеболення на нижньощелепному підвищенні (торусальна анестезія)
12. Вказати цільовий пункт ментальної анестезії на нижній щелепі.
13. Вказати цільовий пункт для провідникового знеболення щічного нерва на нижній щелепі.
14. Вказати цільовий пункт для термінального знеболення щічного нерва на нижній щелепі.
15. Вказати цільовий пункт для знеболення язикового нерва на нижній щелепі.

Частина 2 – Інструментарій для видалення зубів

1. Вибрати прямі щипці зі щічками, що сходяться.
2. Вибрати прямі щипці зі щічками, що не сходяться.
3. Вибрати S-подібні щипці зі щічками, що сходяться.
4. Вибрати S-подібні щипці зі щічками, що не сходяться.
5. Вибрати S-подібні щипці праві.
6. Вибрати S-подібні щипці ліві.
7. Вибрати багнетоподібні щипці коронкові.
8. Вибрати багнетоподібні щипці зі щічками, що сходяться.
9. Вибрати щипці дзьбоподібні коронкові.
10. Вибрати щипці дзьбоподібні зі щічками, що сходяться.
11. Вибрати щипці дзьбоподібні зі щічками, що не сходяться.
12. Вибрати щипці зігнуті у площині коронкові.
13. Вибрати щипці зігнуті у площині зі щічками, що сходяться.
14. Вибрати щипці зігнуті у площині зі щічками, що не сходяться.
15. Вибрати елеватор прямий.
16. Вибрати елеватор багнетоподібний.
17. Вибрати елеватор кутовий на право.
18. Вибрати елеватор кутовий на ліво.
19. Вибрати елеватор багнетоподібний Леклюза.
20. Вибрати кісткові кусачки.

Частина 3 – проведення розтинів та накладання швів

1. Виконати лінійний розріз на фантомі.
2. Виконати дугоподібний розріз на фантомі.
3. Виконати трапецієподібний розріз на фантомі.

4. Виконати Х-подібний розріз на фантомі.
5. Виконати Y-подібний розріз на фантомі.
6. Виконати трикутний розріз на фантомі.
7. Виконати трикутний розріз на фантомі.
8. Виконати сулькулярний (борізчковий) розріз на фантомі.
9. Накласти вузловий шов на фантомі.
10. Накласти вісімкоподібний шов на фантомі.
11. Накласти П-подібний шов на фантомі.
12. Накласти матрацний шов на фантомі.
13. Накласти матрацний розвантажувальний шов на фантомі.
14. Накласти обвивний шов на фантомі (у ділянці зуба).
15. Накласти безперервний шов на фантомі.
16. Вказати інструментарій для фіксації кісткових фрагментів.
17. Вказати інструментарій для фіксації бар'єрних мембран.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – об'єктивно структурований фантомний іспит (ОСФІ).

Система поточного та підсумкового контролю

Контроль знань з вивчення дисципліни проводиться у вигляді:

поточного контролю, що здійснюється на кожному практичному занятті й дає змогу виявити рівень засвоєння окремих елементів навчального матеріалу; **тематичного контролю**. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів освіти: тестовий контроль; розв'язування ситуаційних задач; структуровані письмові роботи; структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь відповідно до переліку практичних навиків до кожного заняття.

Оцінювання поточної навчальної діяльності здобувача здійснюється на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з урахуванням стандартизованих, узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів вищої освіти, наведених у таблиці 1.

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати

		інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та здобувачем вищої освіти у процесі навчання і формування навчальної мотивації здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування технологій, методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, вирішення тестів та ситуаційних завдань, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю, письмового або програмного комп'ютерного тестування на практичних заняттях, оцінки виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на заняттях, дискусії, тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання визначаються у робочій програмі дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології». По завершенню вивчення тем модуля розраховується середнє арифметичне значення оцінки та переводиться у бали відповідно до таблиці 2.

Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність здобувача освіти складає **120 балів**.

Оцінювання самостійної роботи: Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті та під час контролю змістових модулів і іспиті.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється on-line.

Після проведення останнього заняття, що передуює підсумковому контролю, підраховується середня оцінка здобувача освіти за традиційною 4-бальною шкалою, яка отримана протягом поточних занять, що належать до цього модуля (з

точністю до сотих балу), з подальшою конвертацією у багатобальну. Конвертація проводиться згідно з уніфікованою таблицею де максимум становить 120 балів (табл. 2).

Таблиця 2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність – балам за ПМК, екзамен та традиційній чотирьохбальній оцінці

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність модуля (А×24)	Бали за ПМК модуля (А×16)	Бали за модуль та/або екзамен (А×24+А×16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою	
2,00	48	32	80	F FX	2 незадовільно	
2,1	50	34	84			
2,15	52	34	86			
2,2	53	35	88			
2,25	54	36	90			
2,3	55	37	92			
2,35	56	38	94			
2,4	58	38	96			
2,45	59	39	98			
2,5	60	40	100			
2,55	61	41	102			
2,6	62	42	104			
2,65	64	42	106			
2,7	65	43	108			
2,75	66	44	110			
2,8	67	45	112			
2,85	68	46	114			
2,9	70	46	116			
2,95	71	47	118			
3	72	50	122			E
3,05	73	50	123			
3,1	74	50	124			
3,15	76	50	126			
3,2	77	51	128			
3,25	78	52	130	D	3 задовільно	
3,3	79	53	132			
3,35	80	54	134			
3,4	82	54	136			
3,45	83	55	138			
3,5	84	56	140	C		4 добре
3,55	85	57	142			
3,6	86	58	144			
3,65	88	58	146			
3,7	89	59	148			
3,75	90	60	150			
3,8	91	61	152			
3,85	92	62	154			
3,9	94	62	156			
3,95	95	63	158			
4	96	64	160	B	4 добре	
4,05	97	65	162			

4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	А	5 ВІДМІННО
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Підсумковий контроль здійснюється у формі об'єктивного структурованого фантомного іспиту (ОСФІ) – оцінювання практичних навичок здобувачів освіти, який проводиться після зарахування необхідних практичних навичок по завершенні вивчення пропедевтичних дисциплін перед виробничою практикою.

Основні принципи ОСФІ:

- об'єктивний: всі студенти виконують завдання однакової складності, які оцінюються із застосуванням стандартного інструменту;
- структурований: студенти переміщуються за певною кількістю станцій за певним маршрутом, де виконують завдання в однакових умовах протягом однакового проміжку часу;
- фантомний: контроль виконання практичних завдань на фантомах в умовах максимально наближених до клінічних, в яких студенти застосовують набуті теоретичні знання та практичні навички;
- іспит: оцінка компетентностей та навичок студентів на підставі принципів об'єктивності, структурованості та наближення до реальної клінічної ситуації за допомогою чек-листа.

ОСФІ складається по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля 2 «Пропедевтика хірургічної стоматології» дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології» і проводиться згідно до розкладу, представленого деканатом. Складання та перескладання ОСФІ проводиться у відповідності до «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті». До іспиту допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних і практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля. Для допуску до іспиту здобувач вищої освіти зобов'язаний перескладати незадовільні оцінки у разі, якщо середній бал поточної успішності за модуль не досягає мінімального (3,0 бали), також

обов'язковим є відпрацювання основних практичних навичок на фантомах. Дозвіл на відпрацювання поточної оцінки «2» надає завідувач кафедри лише з метою досягнення здобувачем вищої освіти мінімальної кількості балів для допуску до підсумкового чи семестрового контролю. Стандартизований перелік завдань для перескладання «2» регламентується робочою навчальною програмою для відповідної теми заняття. Перескладання здійснюється шляхом тестування чи викладачем, призначеним завідувачем або завучем кафедри. Кількість перескладань поточної «2» обмежена двома спробами.

Іспит приймають науково-педагогічні працівники, визначені завідувачем кафедрою. З метою об'єктивного неупередженого оцінювання знань здобувачів вищої освіти допустимо залучати до прийому іспиту науково-педагогічних працівників кафедри, які не проводили практичні заняття в даних академічних групах у цієї категорії здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології», вивчення якої завершується складанням практично-орієнтованого іспиту (ОСФІ), виставляється на підставі суми поточної успішності здобувача вищої освіти та оцінки, отриманої при складанні іспиту. До загальної кількості балів із дисципліни можуть додаватися заохочувальні бали. Максимальна кількість – 20 балів. Сума балів із дисципліни та заохочувальних балів не повинна перевищувати 200. Заохочувальні бали зараховуються за:

- роботу у наукових студентських групах кафедри;
- участь у науковій роботі кафедри;
- участь в олімпіаді з дисципліни «Пропедевтика хірургічної стоматології»;
- виступ з доповіддю на наукових і науково – практичних конференціях, семінарах, конгресах та публікаціях цих форумів;
- авторство або співавторство в статтях, опублікованих в наукових виданнях, деклараційних патентах.

Заохочувальні бали нараховуються здобувачам вищої освіти по закінченню вивчення дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія голови та шиї з пропедевтикою хірургічної стоматології» після обговорення на кафедральному засіданні.

Практичні завдання, які виносяться на іспит, відповідають переліку практичних навичок до іспиту, що наведені вище.

Інформація про здобувачів вищої освіти, яким не зарахований іспит та оцінка з дисципліни, з точним зазначенням причини незарахування вноситься до «Екзаменаційної відомості» та в індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти.

Причини незарахування можуть бути наступні:

а) здобувач вищої освіти має невідпрацьовані пропуски занять, лекцій, тем, що винесені на самостійне опрацювання. Позначка «н/в» (не виконав) у відповідній колонці;

б) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття (практичні, лекційні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допускається до іспиту. Позначка «н/д» (не допущений) у відповідній колонці;

в) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття, та набрав кількість балів за поточну навчальну діяльність і був допущений до складання іспиту, але не з'явився на нього. Позначка «н/з» (не з'явився) у відповідній колонці.

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання іспиту. Дозвіл на перескладання іспиту видається деканом, директором інституту (або його заступником) у вигляді «Персональної відомості перескладання іспиту, який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред'явленням індивідуального навчального плану та (за необхідністю) інформації з кафедри про ліквідацію заборгованості (відсутність невідпрацьованих ропусків, середній бал успішності 3,0 і більше). При організованому перескладанні іспиту групою здобувачів вищої освіти використовується загальна відомість. Персональна відомість перескладання іспиту (загальна відомість) заповнюється завідувачем кафедри або уповноваженою ним особою у двох примірниках, один з яких залишається на кафедрі, другий у день заповнення повертається в деканат завідувачем навчальної частини кафедри (відповідальним викладачем). За дозволом ректора чи першого проректора університету окремим здобувачам вищої освіти може бути індивідуально визначений додатковий термін складання (перескладання) іспиту.

Результати складання ОСФІ

Оцінка з дисципліни виставляється кафедрою за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі кількості балів за модуль, що передбачений програмою дисципліни та результату іспиту.

Шкала переведу середньої кількості балів за модуль у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою дисциплін та для всіх кафедр є єдиною (таблиця 3).

Оцінка з дисципліни не виводиться (не конвертується) в оцінки ECTS.

Оцінка з дисципліни виставляється здобувачу вищої освіти не пізніше ніж на наступний робочий день після останнього підсумкового модульного контролю лише в тому разі, якщо здобувач вищої освіти має всі зараховані модулі.

Таблиця 3. Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за всі модулі дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
122 – 139,99	3
140 – 179,99	4
180 – 200	5

У разі, якщо здобувач вищої освіти не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він одержує за дисципліну традиційну оцінку «2» і оцінку ECTS «F», що є підставою для відрахування.

Здобувач вищої освіти, який протягом вивчення дисципліни успішно склав усі підсумкові модульні контролю, має право підвищити оцінку за традиційною 4-бальною шкалою та оцінку ECTS з дисципліни винятково з дозволу ректора або першого проректора лише на випускному курсі.

Методи навчання

Організація навчального процесу здійснюється відповідно до вимог європейської кредитно трансферної системи організації навчального процесу.

Викладання дисципліни забезпечується наступними методами:

- **вербальні**, що забезпечують **сприймання і засвоєння** знань здобувачам освіти (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- **наочні** (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- **практичні для застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок** (різні види стоматологічних маніпуляцій на фантомах, виконання мануальних робіт);
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні, які передбачають пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння здобувачами вищої освіти;
- репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- метод проблемного викладу, котрий полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання, при цьому завдання здобувача вищої освіти полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача; цей МН реалізується шляхом навчання здобувачів вищої освіти на проблемних ситуаціях з метою успішної попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів;
- частково-пошуковий або евристичний, спрямований на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності, наприклад: викладач формулює проблему, здобувачі вищої освіти – гіпотезу;
- дослідницький, сутність якого полягає у організації викладачем пошукової творчої діяльності здобувачу вищої освіти шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань.
- **Активні методи навчання**, що спонукають здобувачів вищої освіти до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання припускає використання такої системи методів, яка направлена головним чином не на виклад викладачем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення, а на самостійне оволодіння знаннями, і уміннями в процесі активної пізнавальної і практичної діяльності тобто не його вчать, а він вчиться: мозковий штурм, ділові ігри, клінічні кейси, дебати, олімпіада з дисципліни «Пропедевтика хірургічної стоматології», імітаційні завдання, тренінги, презентації.
- **перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок**;
- виконання самостійної роботи здобувачів освіти (СРС), що передбачена в тематичних планах у вигляді тем для самостійного вивчення та контролюється на підсумковому модульному контролі;
- **заохочення** за наукові публікації або призові місця за участь у олімпіаді з дисциплін серед ВНЗ України, студентських конференціях тощо.

Максимальна ефективність навчання досягається за умови системного поєднання даних методів.

Методи контролю

Стандартизовані методи контролю, що оцінюють теоретичну і практичну підготовку здобувача освіти згідно з вимогами робочої програми: усний, письмовий, тестовий, комп'ютерний, використання тестів формату інтегрованого ліцензійного іспиту «Крок», самоконтроль та самооцінка – в обсязі програмного матеріалу з дисципліни.

Види контролю: попередній, поточний, підсумковий, підсумковий модульний контроль, семестрова підсумкова атестація.

Методичне забезпечення

1. Основна та додаткова література.
2. Методичні розробки лекцій з дисципліни.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів освіти під час підготовки до практичних занять.
4. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
5. Перелік питань до ОСФІ.
6. Алгоритми практичних навичок, які винесені на проміжні модульні контролі, та об'єктивний структурований фантомний іспит.
7. Мультимедійні презентації лекцій.

Рекомендована література

Базова:

1. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія. – 3-є перероблене і доповнене видання – К.: ВСВ Медицина, 2022. – 792 с.
2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник Т1-Т2 / За редакцією В. О. Маланчука – К.: ЛОГОС, 2022.

Допоміжна:

1. Побічна дія ліків = Side Effects of Medications : навчальний посібник у 2 т. Т. 1 / [В. М. Бобирьов , М. М. Потяженко, О. М. Бєляєва та ін.; за заг. ред. В. М. Бобирьова , М. М. Потяженка]. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 360 с.
2. Medicine of emergency situations: textbook / V. V. Chaplyk [et al.]. Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. – 376 p.
3. Petersons Principles of Oral and Maxillofacial Surgery (4 th ed.) in 2 volumes / Ed. by Miloro M., Ghali G.E., Larsen P.E. Waite P. –Springer Nature Switzerland AG., 2022. – 2328 p.

16. Інформаційні ресурси

1. Офіційний Web-сайт ВДНЗУ «Полтавського державного медичного університету» <http://www.umsa.edu.ua>
2. Електронні інформаційні ресурси вузівської бібліотеки:
 - Електронний каталог бібліотеки.
 - Інформаційно-довідникові джерела: енциклопедії, довідники, словники
 - Навчальні електронні видання і ресурси: посібники, що містять систематизований матеріал в рамках програми навчальної дисципліни.
3. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

- 3.1. Інтернет каталоги і колекції посилань.
- 3.2. Медичні web- сервери і web-сторінки.
- 3.3. Бази даних.
- 3.4. Архіви електронних текстів і віртуальні бібліотеки.
- 3.5. Бібліографічні посібники.
- 3.6. Медичні організації (асоціації, наукові товариства).
- 3.7. Науково-дослідницькі центри та інститути.
- 3.8. Медична освіта.
- 3.9. Лікувальні заклади.
- 3.10. Новини.
- 3.11. Корисні посилання:

[Бар'єрні мембрани](#)

[Біоматеріали](#)

[Види регенерації](#)

[Гемостатичні губки](#)

[Загоєння ран](#)

[Матеріалознавство у т.ч. хірургічна стоматологія](#)

[П'єзотом](#)

[Специфічні фактори захисту](#)

[Фактори неспецифічного захисту](#)

[Фізiodиспенсер](#)

[Шовні матеріали та хірургічні голки](#)

Розробники:

к. мед. н., доц. Панькевич А.І.

к. мед. н., доц. Колісник І.А.

к. мед. н., доц. Гоголь А.М.

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної
програми «Стоматологія»

« 28 » _____ серпня _____ 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради міжнародного
факультету

Протокол від 30 серпня _____ 2024 р. № 1

СИЛАБУС

ПРОПЕДЕВТИКА СТОМАТОЛОГІЇ

Модуль 2. Пропедевтика терапевтичної стоматології

обов'язкова

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	22 Охорона здоров'я
спеціальність	221 Стоматологія
кваліфікація освітня	магістр стоматології
кваліфікація професійна	лікар-стоматолог
освітньо-професійна програма	Стоматологія
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення	2 курс, III-IV семестри
навчальної дисципліни	

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
пропедевтики терапевтичної стоматології

Протокол від 28 серпня _____ 2024 р. № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Ткаченко Ірина Михайлівна, д.мед.н., професор Марченко І.Я, к.мед.н., доцент Шундрик М.А., к.мед.н., доцент Павленко С.А., к.мед.н., доцент Назаренко З.Ю., к.мед.н., доцент Ляшенко Л.І., к.мед.н., асистент Водоріз Я.Ю., доктор філософії, доцент Дворник А.М., доктор філософії, доцент Брайло Н.М., асистент
Профайл викладачів	https://prop-terstom.pdmu.edu.ua/
Контактний телефон	(0532)635677
E-mail:	propterstom@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://prop-terstom.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 12,0 кредитів ЄКТС / 360 год., із них:

Лекції (год.) – 22

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні заняття (год.) – 170

Самостійна робота (год.) – 168

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Обсяг Модуль 2. Пропедевтика терапевтичної стоматології

Кількість кредитів / годин – 3,0 кредити ЄКТС / 90 год., із них:

Лекції (год.) – 6

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні (год.) – 42

Самостійна робота (год.) – 42

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Політика навчальної дисципліни

Важливою умовою успішного навчального процесу є особисте дотримання кожним здобувачем вищої освіти правил поведінки, прийнятих в університеті та в суспільстві. Здобувач вищої освіти університету, як майбутній лікар, повинен мати високий рівень культури поведінки, поводити себе гідно, тактовно, зберігати витримку і самоконтроль. Здобувач вищої освіти повинен вчасно приходити на заняття без запізнь, повинен бути одягнений у відповідну медичну форму (білий халат або хірургічний костюм, змінне взуття та медична шапочка). Здобувач вищої освіти не повинен порушувати графік навчального процесу, приходити на заняття з конспектом і підготовленим по темі заняття, не допускати

невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин. Здобувач вищої освіти, який допустив пропуски занять без поважної на те причини, зобов'язаний у триденний термін після виходу на заняття звернутися в деканат із заявою на ім'я декана про дозвіл на відпрацювання та відпрацювати його протягом тижня.

Протягом заняття здобувач вищої освіти не повинен виходити з аудиторії без дозволу викладача; користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача, займатися сторонньою діяльністю, відволікати інших здобувач вищої освіти та заважати викладачу.

При організації освітнього процесу в ПДМУ здобувач вищої освіти та викладачі діють відповідно до:

Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOB4YrpFJqaqUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNR8pBu.pdf?_ga=2.59903205.936202431.1630406748-648365662.1630406748)

Правила внутрішнього розпорядку для здобувач вищої освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/OaN2nwysLPFAUDRvuDPvFSpzM1j9E9CwQQkgr93b.pdf).

Положення про організацію самостійної роботи здобувач вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/wRYA15n5X9cgYzgLLwxjtYa8Y3OQ9wK6iAEtkjca.pdf)

Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Tw1ZR7sjAmDI8i0uE6kRX5q2F80J6AiwtZ2dvVlQ.pdf) та інш.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Дисципліна Пропедевтика стоматології. М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології» є підготовчим передклінічним курсом терапевтичної стоматології – дисципліни, методи якої спрямовані на збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їх анатомічної форми та фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам терапевтичними методами без хірургічних втручань.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Вивчення пропедевтики терапевтичної стоматології базується на попередньо отриманих здобувачами вищої освіти знаннях з:

анатомії людини: онтогенез органів та тканин порожнини рота, топографо-анатомічна будова зубо-щелепної системи людини, а саме кісток лицевого черепа, скронево-нижньощелепного суглоба, жувальних та м'язів, клініко-

анатомічні особливості зубів, їх кровопостачання та інервація; інтерпретація статевих, вікових та індивідуальних особливостей будови тканин зуба, органів та тканин порожнини рота та організму людини в цілому;

гістології, цитології, ембріології: гістогенез органів і тканин порожнини рота людини, їх мікроскопічна будова, зміни в різні вікові періоди, а також в умовах фізіологічної та репаративної регенерації;

біологічна хімія: біохімічний склад твердих тканин зуба, слини; біохімія обмінних процесів в нормі і при патології; ферментативна система слини та ротової рідини; вплив вітамінів та гормонів на обмінні процеси;

нормальної та патологічної фізіології: порожнина рота як початковий відділ травної системи; рефлекторна діяльність та сенсорні процеси органів ротової порожнини; жування, його особливості, визначення повноцінності жувального апарату; склад та функції слини та ротової рідини;

медичної і біологічної фізики: основи матеріалознавства, властивості матеріалів різних груп; біофізичні основи гальванізму; реографія; біофізика м'язевого скорочення; вивчення параметрів основних фізичних факторів, які використовуються з діагностичною та лікувальною метою;

мікробіології, вірусології та імунології: біологічні властивості патогенних та непатогенних мікроорганізмів, вірусів та закономірностей їх взаємодії з макроорганізмом, з популяцією людини і зовнішнім середовищем; основні механізми формування імунної відповіді організму людини; мікрофлора порожнини рота людини; бактеріальні етіологічні фактори карієсу та його ускладнень, їх тинкторіальні властивості;

оперативна хірургія та топографічна анатомія: топографія органів та тканин ротової порожнини; оперативні втручання на органах і тканинах порожнини рота; топографічна анатомія кровоносних, лімфатичних судин, нервів щелепно-лицьової ділянки;

фармакологія: механізм дії різних груп лікарських речовин, які використовуються в стоматологічній практиці; правила пропису рецептів.

Постреквізити (дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни).

Як навчальна дисципліна, пропедевтика стоматології закладає фундамент для вивчення основних стоматологічних дисциплін, а саме терапевтичної, хірургічної, ортопедичної стоматології та формування умінь застосовувати отриманні знання в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни Пропедевтика стоматології. М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології» є підготовка здобувачів вищої освіти до роботи в клініці терапевтичної стоматології з лікування хвороб, пов'язаних з ушкодженням зубів, тканин пародонту та слизової оболонки порожнини рота.

Основними завданнями вивчення дисципліни Пропедевтика стоматології. М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології» є отримання теоретичних знань з клінічних особливостей анатоμο-гістологічної будови зубів, тканин та органів порожнини рота, організації та обладнання стоматологічного кабінету, матеріалознавства в терапевтичній стоматології, способів та технік препарування

та пломбування каріозних порожнин, етапів ендодонтичного лікування зубів та засвоєння основних мануальних навичок по окремим етапам лікування зубів – препарування та пломбування каріозних порожнин, дефектів зубів та кореневих каналів після ендодонтичного втручання на пластмасових чи природніх (видалених за медичними показаннями) моделях зубів («фантомах»).

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою «Стоматологія», формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Згідно зі «Стандартом вищої освіти України» та освітньо-професійної програми «Стоматологія» дисципліна Пропедевтика стоматології. М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти таких *компетентностей*:

– *інтегральна*: Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

– *загальні*:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

– *спеціальні*:

СК 4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК 8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

СК 9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК 12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.

СК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Результати навчання для дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Стоматологія»:

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

ПРН 7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.

ПРН 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

ПРН. 22 Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

По завершенню вивчення навчальної дисципліни Пропедевтика стоматології. М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології» здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- клінічні особливості будови зубів, пародонту, слизової оболонки та органів порожнини рота,
- теорії передачі больового імпульсу по твердих тканинах зуба,
- організацію та обладнання стоматологічного кабінету,
- призначення стоматологічного інструментарію,
- способи, принципи та етапи препарування каріозних порожнин різної локалізації,
- склад, властивості пломбувальних матеріалів, показання та методику їх використання,
- етапи та методики ендодонтичної обробки порожнини зуба та кореневих каналів,
- матеріали та методи пломбування кореневих каналів;

вміти:

- аналізувати зміни в будові твердих тканин зуба (емалі, дентину, цементу), пульпи, періодонту, органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота, що пов'язані з віком та патологічними станами;
- трактувати вікові зміни, вплив функції слинних залоз та складу слини на стан твердих тканин зуба;
- визначати належність зубів до тієї чи іншої групи, сторони, верхньої чи нижньої щелепи, враховуючи їх клініко-анатомічні особливості будови, прикмети;
- користуватися стоматологічним інструментарієм, відповідно до призначення;
- визначати належність каріозних порожнин до певного класу за Блекум;

- препарувати каріозні порожнини I – V класів за Блеку різними способами, дотримуючись режиму та етапів препарування класичною та мінімально-інвазивними методиками;
- обирати відповідно до показань, готувати до використання пломбувальні матеріали для постійних та тимчасових пломб різних груп, лікувальних та ізолюючих прокладок;
- пломбувати каріозні порожнини I – V класів за Блеку матеріалами різних груп;
- поетапно проводити ендодонтичні маніпуляції: розкриття (трепанція) порожнини зуба, ампутація, екстирпація пульпи, видалення гнилого розпаду;
- користуватися ендодонтичним інструментарієм для ручної та машинної обробки кореневих каналів та проводити її різними методами;
- обирати матеріали для пломбування кореневих каналів в залежності від їх прохідності, ступеня інфікування, розташування;
- пломбувати кореневі канали різними техніками.

Тематичний план лекцій (за модулями)

із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 2. Пропедевтика терапевтичної стоматології	
	Змістовий модуль 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин	2
1.	Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби. Клінічні особливості будови зубів верхньої та нижньої щелеп. Ознаки зубів. Зубні формули. Класифікація каріозних порожнин за Блеку. Способи та принципи препарування каріозних порожнин. Етапи класичного препарування каріозних порожнин I – V класів за Блеку. Мінімально-інвазивні методики препарування. Поняття ергономіки в стоматології. – мета і задачі терапевтичної стоматології та пропедевтичного курсу; – основні принципи етики та деонтології в стоматології; – ятрогенні захворювання: суть, причини розвитку; – ознаки зубів (ознака кута коронки, ознака кривизни коронки, ознака відхилення кореня, ознака апроксимальних поверхонь): суть, клінічне використання; – зубні формули. – класифікація каріозних порожнин за Блеку; – принципи препарування каріозних порожнин; – способи препарування каріозних порожнин; – етапи класичного препарування каріозних порожнин; – особливості препарування каріозних порожнин I – V класів за Блеку;	2

	– мінімально-інвазивні методики препарування: суть, показання, особливості проведення (тунельне препарування, slot-препарування, batesave-препарування, мікропрепарування, ART-методика); – поняття ергономіки в стоматології.	
	Змістовий модуль 2. Пломбувальні матеріали та ендодонтія	4
2.	Стоматологічні пломбувальні матеріали: класифікація, вимоги. Тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості. Лікувальні прокладки: групи, механізм дії. Сучасні пломбувальні матеріали для постійних пломб (цементи, амальгами, композитні матеріали): склад, властивості, показання та методика застосування. Матеріали для пломбування кореневих каналів: силери різних груп, їх властивості, показання до використання. – класифікація стоматологічних пломбувальних матеріалів; – тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості; – лікувальні прокладки: групи, механізм дії; – стоматологічні цементі: склад, властивості, показання та методика застосування; – амальгами: склад, властивості, показання та методика застосування; – композитні матеріали: склад, властивості, показання та методика застосування; – матеріали для пломбування кореневих каналів: силери різних груп, їх властивості, показання до використання.	2
3.	Ендодонтія: визначення. Клінічні особливості будови порожнини та кореневих каналів зубів різних груп. Ендодонтичний інструментарій: класифікація, призначення, правила використання. Стандарти ISO. Етапи та методи ендодонтичного лікування зубів: розкриття порожнини зуба (трепанація), ампутація, екстирпація пульпи, видалення гнильних мас. Способи інструментальної та медикаментозної обробки кореневих каналів. Особливості ендодонтичного втручання при непрохідних кореневих каналах. Техніки пломбування кореневих каналів (центрального штифта, латеральної конденсації тощо). Помилки та ускладнення. – визначення поняття ендодонтія; – клінічні особливості будови порожнини та кореневих каналів різців, ікол, премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи; – класифікація, призначення, правила використання ендодонтичного інструментарію. Стандарти ISO; – етапи ендодонтичного лікування зубів; – методи ендодонтичного лікування зубів; – способи інструментальної та медикаментозної обробки кореневих каналів; – техніки пломбування кореневих каналів; – помилки та ускладнення на етапах проведення ендодонтичного лікування.	2
	Разом	6

**Тематичний план практичних занять
за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань,
що розглядаються на практичному занятті**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 2. Пропедевтика терапевтичної стоматології	
	Змістовий модуль 1. Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин	18
1.	Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби. Будова зуба: топографія тканин і утворень зуба. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови емалі. – мета і задачі пропедевтичного курсу; – етика і деонтологія в стоматології; – класифікація ятрогенних хвороб, причини виникнення, методи запобігання; – анатомо-топографічна будова зуба; – хімічний склад емалі; – гістологічна будова емалі; – клінічні особливості емалі (зони найменшої мінералізації, зміни в емалі, пов'язані з віком, патологічним процесом) тощо.	2
2.	Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови дентину, цементу, пульпи, періодонту. Поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба. Теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба. – топографічні та гістологічні особливості будови дентину та цементу, їх клінічне значення; – топографічні та гістологічні особливості будови пульпи; – топографічні та гістологічні особливості будови періодонту; – поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба. – теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба (рецепторна гіпотеза, гіпотеза безпосередньої нервової стимуляції, гідродинамічна теорія): суть, механізм, переваги та недоліки; <i>Поняття пародонту, його функції. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції. Анатомо-гістологічні та фізіологічні особливості будови органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота (самостійна робота).*</i>	2
3.	Зубні формули. Ознаки зубів. Клінічні особливості будови різців, ікол, премоларів та мolarів верхньої та нижньої щелепи. – клініко-анатомічні особливості різців та ікол верхньої та нижньої щелепи; – клініко-анатомічні особливості премоларів верхньої та нижньої щелепи – прикмети зубів; – зубні формули (квадратно-цифрова система Зігмонді-Палмера,	2

	формула ВООЗ, система американської асоціації дантистів)).	
4.	Оснащення стоматологічного кабінету. Санітарно-гігієнічні вимоги до його організації. Види бормашин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових блоків. Поняття ергономіки в стоматології. Техніка безпеки роботи. Професійні захворювання лікаря-стоматолога, їх профілактика. Види стоматологічних наконечників, борів. Стоматологічний інструментарій, його призначення, методика роботи у дзеркальному відображенні. Методи ізоляції операційного поля. – санітарно-гігієнічні вимоги до організації стоматологічного кабінету; – види бормашин, борів, наконечників; – види та призначення стоматологічного інструментарію; – причини розвитку та профілактики професійних захворювань лікаря-стоматолога; – техніка безпеки при роботі на бормашинах, з інструментарієм; – визначення та принципи ергономіки. – методи ізоляції операційного поля; – склад, призначення інструментів та аксесуарів набору для накладання кофердаму; – методи накладання кофердаму.	2
5.	Класифікація каріозних порожнин за Блекум. Способи препарування каріозних порожнин. Етапи препарування каріозних порожнин. Техніка класичного препарування каріозних порожнин I та V класу за Блекум. – класифікація каріозних порожнин за Блекум; – принципи препарування каріозних порожнин; – способи препарування каріозних порожнин; – поняття та правила режиму препарування; – етапи класичного препарування; – особливості поетапного препарування каріозних порожнин 1 класу за Блекум; – особливості поетапного препарування каріозних порожнин 5 класу за Блекум.	2
6.	Класична техніка препарування каріозних порожнин II класу за Блекум – етапи класичного препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум; – особливості поетапного препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум в залежності від клінічної ситуації; – вимоги до формування основної та додаткової порожнини в каріозних порожнинах 2 класу за Блекум.	2
7.	Класична техніка препарування каріозних порожнин III та IV класу за Блекум. – етапи класичного препарування каріозних порожнин 3 та 4 класу за Блекум; – особливості поетапного препарування каріозних порожнин 3 та 4 класу за Блекум в залежності від клінічної ситуації; – вимоги до формування основної та додаткової порожнини в	2

	каріозних порожнинах 3 та 4 класу за Блекум.	
8.	Особливості препарування каріозних порожнин під сучасні композиційні матеріали. M.I.-therapy – поняття, показання до застосування. Мінімально-інвазивні техніки препарування (тунельне препарування, slot-препарування, batecave-препарування, мікропрепарування, ART-методика). – особливості поетапного препарування каріозних порожнин під композиційні матеріали; – види, показання до препарування каріозних порожнин мінімально-інвазивними методиками; – методика препарування каріозних порожнин технікою горизонтального та вертикального тунелю; – методика препарування каріозних порожнин технікою slot-препарування; – методика препарування каріозних порожнин технікою bate-cave препарування; – методика мікропрепарування (енамелопластика); – поняття, показання до використання ART-методики лікування зубів.	2
9.	Контроль засвоєння змістового модуля 1.** – гістологічні особливості будови емалі, дентину, цементу, пульпи, періодонту та пародонту; – клініко-анатомічні особливості різців, ікол, премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи; – прикмети зубів; – різновидності зубної формули; – класифікація каріозних порожнин за Блекум; – етапи та режими препарування; – особливості поетапного препарування каріозних порожнин I – V класів за Блекум класичною та мінімально-інвазивними методиками.	2
	Змістовий модуль 2. Пломбувальні матеріали та ендодонтія	24
10.	Пломбувальні матеріали. Класифікація. Вимоги до них. Тимчасові пломбувальні матеріали: склад, властивості. Поняття тимчасової пломби та герметичної пов'язки. Лікувальні прокладки: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика накладання. Поняття ізоляції пульпи: мета, види. Накладання ізоляційних прокладок в каріозні порожнини I-V класів за Блекум. – класифікація пломбувальних матеріалів, вимоги до них; – склад, властивості, показання до використання матеріалів для тимчасових пломб та герметичних пов'язок; – показання до використання лікувальних прокладок; – механізм дії лікувальних прокладок на основі гідроксиду кальцію; – групи кальційвмісних лікувальних прокладок; – механізм дії лікувальних прокладок на основі еugenolu; – комбіновані лікувальні пасти на основі антибіотиків, антисептиків тощо. – мета та особливості накладання ізолюючих прокладок в каріозні порожнини різних класів за Блекум.	2
11.	Стоматологічні цементы, їх класифікація. Цинк-фосфатні,	2

	силікатні та силіко-фосфатні, склоіономерні цементи цементів: склад, позитивні та негативні властивості, показання та правила застосування. Етапи приготування та накладання пломб з цементів різних груп. Поняття контактного пункту, значення його порушення в патології пародонту. Стоматологічні аксесуари для його відновлення. Шліфування та полірування пломб: інструменти, засоби, методика. Поняття постбондингу. – класифікація цементів; – склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання до використання фосфатних, силікатних та силіко-фосфатних цементів; – класифікація склоіономерних цементів; – склад, властивості, позитивні та негативні якості склоіономерних цементів; – приготування та етапи накладання пломб з цементів різних груп; – поняття та види контактного пункту, його значення; – стоматологічні аксесуари для відновлення контактного пункту; – методи відновлення контактного пункту; – інструменти та методики шліфування та полірування пломб з цементів. <i>Срібна та мідна амальгами: склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Особливості шліфування та полірування пломби (самостійна робота).*</i>	
12.	Композиційні матеріали: класифікація, склад. Адгезія: поняття, види. Адгезивні системи: склад, принцип взаємодії з тканинами зуба, техніка застосування. Кислотне травлення, кондиціонування: мета, методика, помилки та ускладнення. Стандартна техніка роботи з композиційними матеріалами хімічного способу твердіння. – склад композиційних матеріалів; – класифікація композиційних матеріалів за способом полімеризації, консистенцією, розміру часточок неорганічного наповнювача; – властивості, позитивні та негативні якості, показання до використання композиційних пломбувальних матеріалів хімічного способу твердіння; – різновидності, склад адгезивних систем різних поколінь; – відмінності адгезивних систем для емалі та дентину; – мета та методика кислотного травлення (поняття «змазаного шару»); – етапи роботи з адгезивними системами IV-V поколінь; – поняття «колапса колагенових волокон», «гібридної зони»; – стандартна техніка роботи (правила приготування та етапи постановки пломб) з композитними матеріалами хімічного способу твердіння; – інструменти та методика шліфування та полірування пломб з композиційних матеріалів.	2
13.	Композиційні матеріали фотополімерного способу затвердіння: склад, властивості, показання до використання, методика застосування. Фотополімеризатори: призначення,	2

	види, фізико-технічні характеристики. Техніка безпеки роботи з ними. Режими світлового впливу. – класифікація фотополімерних композиційних матеріалів за консистенцією, розміром часточок неорганічного наповнювача; – властивості, позитивні та негативні якості, показання до використання композиційних пломбувальних матеріалів фото полімерного способу твердіння; – етапи роботи з адгезивними системами VI-VII поколінь; – стандартна техніка роботи з композитними матеріалами фотополімерного способу твердіння; – інструменти та методика шліфування та полірування пломб з композиційних матеріалів.	
14.	Ендодонтія – її задачі та цілі. Ендодонтичний інструментарій: класифікація, різновидність, призначення, правила застосування. Стандарти ISO. Оптичні системи для ендодонтичних маніпуляцій. – класифікація ендодонтичного інструментарію та маркування за системою ISO; – різновидність, призначення ручних ендодонтичних інструментів; – методика роботи з різним ендодонтичним інструментарієм; – інструменти для машинної обробки кореневих каналів: види наконечників, ендодонтичного інструментарію; – пристосування для видалення відламків інструментів з кореневих каналів.	2
15.	Клінічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців, іклів, премолярів та молярів. – клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців, верхньої та нижньої щелепи; – клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів ікол верхньої та нижньої щелепи; – клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів премолярів верхньої та нижньої щелепи; – клініко-анатомічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів молярів верхньої та нижньої щелепи;	2
16.	Етапи ендодонтичного лікування зуба: розкриття (трепанация) порожнин зубів різних груп, накладання девіталізуючих речовин. Ампутація, екстирпація пульпи, видалення її розпаду: інструментарій, техніка виконання, можливі ускладнення. Медикаментозна обробка кореневих каналів: види (ірігація, аплікація, тимчасова obturaція), групи та механізм дії лікарських засобів. Поняття герметичної, напівгерметичної, пухкої пов'язки. – методики видалення пломби; – методика трепанації порожнини зуба різних груп зубів; – механізм дії девіталізуючих паст; – правила накладення девіталізуючих паст; – особливості герметизації каріозних порожнин різної локалізації; – лікарські засоби для медикаментозної обробки кореневих каналів; – механізм дії, концентрація антисептичних засобів для	2

	медикаментозної обробки кореневих каналів; – способи медикаментозної обробки кореневих каналів.	
17.	Інструментальна обробка кореневих каналів: поняття римінгу та файлінгу. Методи визначення робочої довжини кореневого каналу. Методи інструментальної обробки кореневих каналів: “Step-back” та “Crown-down” техніки, тощо. Медикаментозні засоби для хімічного розширення кореневих каналів. Підготовка каналів до пломбування. – методи визначення робочої довжини кореневого каналу (табличний, рентгенологічний, за допомогою апекс-локатора тощо). – послідовність та методика проведення розширення кореневих каналів технікою “Step-back”; – послідовність та методика проведення розширення кореневих каналів технікою “Crown-down”; – склад, механізм дії медикаментозних засобів для хімічного розширення каналу; – методи висушування кореневого каналу та підготовки до пломбування. – причини відлому ендодонтичного інструменту в кореновому каналі, їх профілактика.	2
18.	Матеріали для пломбування кореневих каналів. Силери та філери: поняття, класифікація. Пластичні нетвердіючі пасти: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика тимчасового пломбування кореневих каналів. – мета пломбування кореневих каналів; – класифікація матеріалів для пломбування кореневих каналів; – показання до тимчасового пломбування кореневих каналів; – вимоги до матеріалів, що використовуються для тимчасового пломбування кореневих каналів; – групи пластичних нетвердіючих паст; – склад, механізм дії та властивості пластичних нетвердіючих паст на основі гідроксиду кальцію; – склад, механізм дії та властивості пластичних нетвердіючих паст на основі антисептиків тривалої дії метронідазолу, антибіотиків і кортикостероїдів; – склад, механізм дії та властивості пластичних нетвердіючих паст на основі оксиду кальцію і гідроксиапатиту; – методика тимчасового пломбування кореневих каналів; – можливі ускладнення, що виникають при пломбуванні кореневих каналів: причини, профілактика.	2
19.	Пластичні твердіючі матеріали для пломбування кореневих каналів (силери): групи, склад, властивості, показання до застосування. Техніки пломбування кореневих каналів: центрального штифта, латеральної конденсації тощо. – класифікація матеріалів для постійного пломбування кореневих каналів. – визначення поняття «силери»; – визначення поняття «філери»; – вимоги до матеріалів для постійного пломбування кореневих каналів. – критерії для проведення постійної обтурації кореневих каналів.	2

	– характеристика силерів на основі оксиду цинку і евгенолу. – характеристика силерів на основі епоксидних смол. – характеристика силерів, що містять гідроксид кальцію. – характеристика силерів на основі резорцин-формалінової смоли. – характеристика силерів на основі фосфату кальцію. – методика пломбування кореневих каналів твердіючими пластичними матеріалами методом центрального штифта, латеральної конденсації гутаперчі; – можливі ускладнення, які виникають при пломбуванні кореневих каналів: причини, профілактика. <i>Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних кореневих каналах. Муміфікація та імпрегнація. Задачі та цілі. Речовини для їх проведення. Депофорез. Помилки та ускладнення. Помилки та ускладнення при ендодонтичному лікуванні (самостійна робота).*</i>	
20.	Контроль засвоєння змістового модуля 2.** – склад, позитивні та негативні якості, показання до використання фосфатних, силіко-фосфатних, силікатних та склоіономірних цементів, амальгам, композиційних мікро- та макронаповнених, гібридних пломбувальних матеріалів хімічного та світлового способу полімеризації; – правила приготування та постановки пломб з різних груп пломбувальних матеріалів; – інструменти та методика шліфування та полірування пломб з пломбувальних матеріалів різних груп; – класифікація та маркування ендодонтичного інструментарію за системою ISO; – методика роботи з різним ендодонтичним інструментарієм; – клініко-анатомічні особливості порожнин різців, ікол, премолярів та молярів верхньої та нижньої щелепи; – методика розширення каналів за степ-пек та краун-даун техніками; – методики видалення пломби, трепанації пульпової порожнини різних груп зубів; – механізм дії та правила накладення девіталізуючих паст; – методика проведення ампутації та екстирпації пульпи. – розширення кореневих каналів технікою “Step-back”; – розширення кореневих каналів технікою “Crown-down”; – тимчасове пломбування кореневих каналів: мета, групи нетвердіащих паст, методика; – характеристика груп силерів для пломбування кореневих каналів; – постійне пломбування кореневих каналів твердіючими пластичними матеріалами методом центрального штифта, латеральної конденсації гутаперчі.	2
21.	Підсумковий контроль модуля 2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології»	2
	Разом	42

*Примітка: курсивом виділені теми самостійної роботи, контроль виконання яких проводиться на даному практичному занятті.

**Примітка: теми, за які обов’язково повинна бути отримана позитивна оцінка.

Самостійна робота

№ з/п	Зміст	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та підготовка до опрацювання практичних навичок	18
2	Підготовка до контролю змістових модулів 1, 2	6
3	Підготовка до ПМК	6
4	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік)	11
	1. Поняття пародонту, його функції. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції. Анатомо-гістологічні та фізіологічні особливості будови органів та окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота (самостійна робота).* – поняття та функції пародонту, клінічні особливості гістологічної будови його тканин; – склад слини та ротової рідини; – функції слини та складові, що забезпечують її функцію. – будова великих та малих слинних залоз; – будова слизової оболонки порожнини рота (слизової оболонки щік, губ, альвеолярного відростка (ясен), твердого та м'якого піднебіння); – будова язика.	4
	2. Срібна та мідна амальгами: склад, властивості, позитивні та негативні якості, показання та правила застосування. Особливості шліфування та полірування пломби. – склад та класифікація амальгам; – властивості, позитивні та негативні якості амальгам; – показання до використання; – правила та етапи приготування та постановки пломб; – інструменти та методику шліфування та полірування пломб з амальгами.	4
	3. Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних корневих каналах. Муміфікація та імпрегнація. Задачі та цілі. Речовини для їх проведення. Депофорез. Помилки та ускладнення. Помилки та ускладнення при ендодонтичному лікуванні. – методи розширення поганопрохідних корневих каналів: ультразвуковий, хімічний тощо; пристрої, інструменти. – хімічні засоби розширення поганопрохідних корневих каналів; – визначення, мета проведення муміфікації та імпрегнації; – склад, властивості імпрегнуючих та муміфікуючих речовин; – показання до їх застосування, позитивні та негативні якості, методика проведення; – склад, властивості компонентів набору для депо-форезу;	4

	– методика проведення депо-форезу; – помилки та ускладнення при ендодонтичному лікуванні зубів (на етапі діагностики, при проведенні анестезії, накладання девіталізуючих паст, створення ендодонтичного доступу, інструментальної та медикаментозної обробки корневих каналів, пломбування корневих каналів тощо); - способи запобігання та усунення помилок.	
	Разом	42

Індивідуальні завдання:

1. Підготовка фантомів з видаленими натуральними зубами для препарування каріозних порожнин та ендодонтичної роботи.
2. Пошук та опрацювання додаткової літератури, створення презентацій за темами, що вивчаються;
3. Підготовка студентських наукових робіт та доповідей на наукових студентських конференціях.
4. Підготовка та участь у конкурсах професійної майстерності, олімпіаді з дисципліни.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до контролю змістових модулів та ПМК

Змістовий модуль № 1 «Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин»

1. Пропедевтика терапевтичної стоматології як передклінічний курс терапевтичної стоматології: поняття, мета та завдання, розділи.
2. Етика і деонтологія в стоматології. Ятрогенні хвороби.
3. Топографія тканин і утворень зуба.
4. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови емалі.
5. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови дентину. Поняття первинного, вторинного та третинного дентину, особливості його утворення.
6. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови цементу.
7. Поняття структурної та функціональної резистентності твердих тканин зуба.
8. Теорії передачі больового імпульсу по твердим тканинам зуба.
9. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови пульпи, її функції.
10. Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови періодонту. Зміни, пов'язані з віком та патологічним процесом. Поняття пародонту, його функції.
11. Слина, ротова рідина: склад, властивості, функції.
12. Зубні формули: квадратно-цифрова система Zsigmondy (клінічна формула), FDI – ISO, 1971 (BOO3).
13. Прикмети зубів: кута коронки, кривизни коронки, відхилення кореня, контактних поверхонь.
14. Клінічні особливості будови різців верхньої та нижньої щелеп.
15. Клінічні особливості будови премолярів верхньої та нижньої щелеп.
16. Клінічні особливості будови молярів верхньої та нижньої щелеп.
17. Анатомо-фізіологічні особливості будови окремих ділянок слизової оболонки порожнини рота: губ, щок, ясен, дна порожнини рота, перехідних складок, твердого та м'якого піднебіння, язика.

18. Організація та обладнання стоматологічного кабінету: гігієнічні та ергономічні вимоги.
19. Ергономіка в стоматології. Компонування стоматологічного обладнання за організації роботи «в чотири руки».
20. Техніка безпеки робочого місця лікаря-стоматолога (здобувач вищої освіти).
21. Професійні захворювання лікаря-стоматолога, їх профілактика.
22. Види бормашин. Стоматологічна установка: будова, призначення складових блоків.
23. Стоматологічний інструментарій для обстеження та лікування хворого, призначення та особливості застосування. Види стоматологічних наконечників.
24. Інструментарій для препарування та пломбування каріозних порожнин. Стоматологічні бори: різновидність, розміри, матеріали для їх виготовлення.
25. Класифікація каріозних порожнин за Блекум, варіанти локалізації їх для кожного класу, атипові каріозні порожнини.
26. Способи препарування: механічний, хіміко – механічний, пневмокінетичний, водно-абразивний, акустичний, лазерний.
27. Принципи препарування: анестезіологічний, біологічної доцільності, технічної раціональності та ретенції, візуалізації та зручності роботи, створення умов для естетичного відновлення зуба, збереження цілісності сусідніх зубів та тканин пародонту.
28. Причини виникнення болю при препаруванні та способи їх усунення. Поняття режиму препарування.
29. Етапи препарування каріозних порожнин, їх особливості та інструментарій.
30. Особливості препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу за Блекум.
31. Особливості препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
32. Особливості препарування каріозних порожнин 3 класу за Блекум в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
33. Особливості препарування каріозних порожнин 4 класу за Блекум в залежності від локалізації, наявності чи відсутності сусіднього зуба.
34. Особливості препарування під сучасні композиційні матеріали.
35. Мінімально-інвазивні методики препарування (М.І.-терапія): характеристика концепції, види, показання.
36. Тунельне препарування: види, показання, особливості проведення. Можливі ускладнення.
37. Batecave та Slot-препарування: суть, показання, особливості проведення, переваги та недоліки.
38. ART-методика (неінвазивна): показання, особливості проведення, переваги та недоліки.
39. Мікропрепарування: суть, показання, методика, інструменти.

Перелік практичних навичок до контролю змістових модулів та ПМК

Змістовий модуль № 1 «Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота препарування каріозних порожнин»

1. Схематично зобразити зуб. Позначити анатомічні та гістологічні утворення та тканини на схемі зуба.

2. Записувати зубні формули: квадратно-цифровою системою Zsigmondy (клінічна формула), FDI – ISO, 1971 (BOO3).
3. Намалювати (виліпити з пластиліну) різці, ікла, премоляри, моляри верхньої та нижньої щелеп, враховуючи анатомічні особливості будови коронки та коренів.
4. За прикметами, клініко-анатомічними особливостями розрізняти різці, ікла, премоляри, моляри верхньої та нижньої щелепи.
5. Обладнати стоматологічний кабінет відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. Організувати роботу «в чотири руки».
6. Розрізняти і вміти користуватися стоматологічним інструментарієм (в т.ч. у дзеркальному відображенні).
7. Обрати наконечник, бори та інструменти для проведення різних етапів препарування.
8. Ізолювати операційне поле одним з методів накладання кофердаму.
9. Дотримуватись режиму препарування при роботі на фантомах.
10. Препарувати класичною технікою каріозні порожнини I – V класів за Блекум різної локалізації на фантомах.
11. Препарувати каріозні порожнини під композиційні матеріали.
12. Препарувати на фантомах каріозні порожнини мінімально-інвазивними техніками відповідно до показань (тунельне препарування, slot-препарування, batescave-препарування, мікропрепарування, ART-методика).

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до контролю змістових модулів та ПМК

Змістовий модуль № 2 «Пломбувальні матеріали та ендодонтія»

1. Класифікація пломбувальних матеріалів.
2. Матеріали для тимчасових пломб та герметичних пов'язок. Вимоги до них. Склад, властивості, особливості приготування та використання.
3. Тимчасова пломба та герметична пов'язка. Визначення. Методика накладання.
4. Лікувальні прокладки: групи, склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.
5. Класифікація стоматологічних цементів.
6. Фосфат-цемент: склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування.
7. Ізоляція пульпи: поняття. Види ізоляційних прокладок: лайнерна та базисна. Матеріали для ізоляції пульпи: склад, властивості, показання до застосування, методика накладання.
8. Силіко-фосфатні стоматологічні цементи, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
9. Силікатні стоматологічні цементи, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
10. Склоіномірні цементи, їх склад, властивості, показання до застосування, техніка замішування та пломбування.
11. Поняття контактного пункту при пломбування каріозної порожнини, значення його в патології пародонту, методи відновлення, вибір пломбувального матеріалу.
12. Срібна амальгама: склад, позитивні та негативні якості, техніка замішування та пломбування, шліфовка та поліровка пломби.

13. Класифікація композиційних пломбувальних матеріалів. Склад та властивості, показання до застосування.
14. Макронаповнені композиційні пломбувальні матеріали: характеристика, показання, техніка пломбування, особливості шліфовки та поліровки пломби.
15. Мікронаповнені і гібридні композиційні пломбувальні матеріали: порівняльна характеристика, показання, техніка пломбування, особливості шліфовки та поліровки пломби.
16. Фотополімеризатори: призначення, види, фізико-технічні характеристики. Техніка безпеки роботи з ними. Режимы світлового впливу.
17. Компомери: склад, властивості, показання до використання.
18. Ормокери: склад, властивості, показання до використання.
19. Текучі пломбувальні матеріали: склад, позитивні властивості та недоліки, показання до використання.
20. Протравлювання (кондиціювання): мета, засоби і методика проведення. Можливі помилки та ускладнення.
21. Адгезія: поняття, види. Покоління адгезивних систем. Принципи взаємодії з тканинами зуба, техніка застосування.
22. Механізм адгезії композиційних пломбувальних матеріалів хімічного затвердіння.
23. Поняття змазаного шару, гібридної зони, колапсу колагенових волокон.
24. Характеристика адгезивних систем 4, 5, 6 та 7 поколінь. Особливості застосування.
25. Ендодонтія, визначення. Топографо-анатомічні ендодонтичні терміни та маніпуляції.
26. Ендодонтичний інструментарій для очищення, розширення та пломбування кореневих каналів: класифікація, призначення, правила застосування. Стандарти ISO.
27. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів різців верхньої та нижньої щелеп.
28. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів іклів верхньої та нижньої щелеп.
29. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів премолярів верхньої та нижньої щелеп.
30. Анатомо-топографічні особливості будови порожнини зуба та кореневих каналів молярів верхньої та нижньої щелеп.
31. Трепанія коронок різців: показання, особливості, етапи, техніка, інструментарій, помилки та ускладнення.
32. Трепанія коронок ікол: показання, техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
33. Трепанія коронок премолярів: показання, техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
34. Трепанія коронок молярів: техніка виконання, інструментарій, помилки та ускладнення.
35. Методика накладення девіталізуючої пасти: інструментарій, лікарські речовини, помилки та ускладнення. Поняття герметичної пов'язки.

36. Ампутація, екстирпація та видалення розпаду пульпи: інструментарій, особливості проведення. Можливі помилки та ускладнення.
37. Препарування кореневих каналів: механічна обробка кореневих каналів методиками «Step-back», «Crown – down».
38. Медикаментозна обробка кореневих каналів: інструментарій, лікарські речовини, методики.
39. Хімічне розширення кореневих каналів: медикаментозні засоби, особливості проведення. Можливі ускладнення. Підготовка каналів до пломбування.
40. Матеріали для пломбування кореневих каналів: силери, філери. Вимоги до них, порівняльна характеристика.
41. Нетвердіючі пломбувальні матеріали для кореневих каналів, антимікробні та протизапальні пасти: показання до застосування, методика та етапи пломбування.
42. Пластичні твердіючі матеріали для пломбування кореневого каналу (силери): групи, склад, позитивні та негативні якості, показання до використання.
43. Тверді матеріали (філери) для пломбування кореневих каналів. Їх різновиди, позитивні та негативні аспекти.
44. Пломбування кореневих каналів технікою центрального штифта: показання, методика, позитивні якості, недоліки.
45. Пломбування кореневих каналів технікою латеральної конденсації гутаперчі: показання, методика, позитивні якості, недоліки.
46. Методи розширення поганопрохідних кореневих каналів: ультразвуковий, хімічний тощо; пристрої, інструменти.
47. Особливості ендодонтичного втручання при інструментально недоступних кореневих каналах. Муміфікація та імпрегнація: показання, медикаментозні речовини для їх проведення, методики. Можливі ускладнення.
48. Депофорез: показання до проведення, методика, можливі ускладнення.

Перелік практичних навичок до контролю змістових модулів та ПМК
Змістовий модуль № 2 «Пломбувальні матеріали та ендодонтія»

1. Приготувати та накласти пломбувальний матеріал для тимчасової пломби чи герметичної пов'язки.
2. Приготувати та накласти лікувальну пасту та тимчасову пломбу.
3. Приготувати та накласти цинк-фосфатний цемент в якості ізолюючої прокладки в каріозні порожнини різних класів за Блекум, тимчасової пломби.
4. Приготувати та накласти силікатний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блекум на фантомі.
5. Приготувати та накласти силікофосфатний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блекум на фантомі.
6. Провести кондиціонування емалі, приготувати та накласти склоіономерний цемент як постійну пломбу в каріозні порожнини відповідного класу за Блекум на фантомі.
7. Відновити контактний пункт в каріозних порожнинах 2-4 класів за Блекум.
8. Шліфувати та полірувати пломби з різних пломбувальних матеріалів.
9. Провести протравлювання емалі, підготувати та нанести адгезив, змішати та накласти постійну пломбу з композиційного матеріалу хімічного способу твердіння в каріозні порожнини на фантомі.

10. Провести протравлювання, підготувати та нанести адгезив, накласти композиційну пломбу фотополімерного способу твердіння у каріозні порожнини 3, 4, 5 класу за Блемом. Провести направлену полімеризацію, обравши режим світлового впливу.
11. Провести підготовку фісур (мікропрепарування) до енамолопластики чи герметизації склоіономерним цементом чи текучим композиційним матеріалом.
12. Розрізнити за видами, будовою, призначенням ендодонтичний інструментарій.
13. Провести трепанацію коронок різців, ікол, премолярів, молярів верхньої та нижньої щелеп.
14. Накласти девіталізуючу пасту та герметичну пов'язку.
15. Препарувати порожнини зубів різних груп на фантомах чи видалених зубах.
16. Провести розширення устів корневих каналів.
17. Провести ампутацію, екстирпацію пульпи.
18. Провести видалення пухливого розпаду пульпи з кореневого каналу.
19. Провести медикаментозну обробку кореневого каналу (іригація та аплікація) та накласти герметичну пов'язку.
20. Провести інструментальну обробку корневих каналів «Step-back» технікою.
21. Провести інструментальну обробку корневих каналів «Crown-down» технікою.
22. Провести хімічне розширення кореневого каналу.
23. Підготувати кореневий канал до пломбування.
24. Приготувати пластичну нетвердіючу пасту та провести тимчасове пломбування кореневого каналу.
25. Обрати за призначенням та приготувати пластичний твердіючий матеріал (силер) для постійного пломбування кореневого каналу.
26. Запломбувати кореневий канал силерами різних груп.
27. Запломбувати кореневий канал за допомогою силера та гутаперчі методом центрального штифта.
28. Запломбувати кореневий канал за допомогою силера та гутаперчі методом холодної латеральної конденсації.
29. Провести депофорез гідроксидом міді-кальцію.

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни Пропедевтика стоматології. М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології» використовуються наступні методи навчання:

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види мануального робіт (ліпка зубів із пластичних мас, схематичне зображення зубів, препарування, пломбування каріозних порожнин, ендодонтичні маніпуляції).
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні, які передбачають пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння здобувачами вищої освіти;
- репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;

- метод проблемного викладу, котрий полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання, при цьому завдання здобувач вищої освіти полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача; цей МН реалізується шляхом навчання здобувачів вищої освіти на проблемних ситуаціях з метою успішної попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів;
- частково-пошуковий або евристичний, спрямований на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності, наприклад: викладач формулює проблему, здобувачи вищої освіти – гіпотезу;
- дослідницький, сутність якого полягає у організації викладачем пошукової творчої діяльності здобувачу вищої освіти шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань.

Також використовуються методи навчання:

- що забезпечують сприймання і засвоєння знань здобувачем вищої освіти (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація);
- для застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок (практичні заняття, контрольні завдання, робота в клініці, проведення практики);
- для перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок;
- для заохочення і покарання.

На кафедрі пропедевтики терапевтичної стоматології перевагу надають **активним методам навчання**, які спонукають здобувачів вищої освіти до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання припускає використання такої системи методів, яка направлена головним чином не на виклад викладачем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення, а на самостійне оволодіння знаннями, і уміннями в процесі активної пізнавальної і практичної діяльності тобто не його вчать, а він вчиться.

До активних методів навчання відносяться:

- тематичні дискусії;
- мозковий штурм;
- імітаційні завдання;
- проблемний виклад;
- презентації;
- тренінги;
- ділові ігри;
- професійний конкурс «Lege artis»
- олімпіада з дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології».

Максимальна ефективність навчання досягається за умови раціонального (системного) поєднання різних методів.

Форми та методи оцінювання

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачем вищої освіти знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» використовують різні методи й форми оцінювання.

Найпоширенішими методами оцінювання є усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.

Контроль шляхом **усного опитування** сприяє опануванню логічним мисленням, виробленню і розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку. Застосовується на практичних заняттях, лекціях і консультаціях, а також при прийманні змістових та підсумкових модульних контролей.

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки навчальної дисципліни й вимог програми; підготовка здобувачів вищої освіти до відповіді та викладу знань; корегування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді.

За рівнем пізнавальної активності запитання для перевірки можуть бути: *репродуктивними* (передбачають відтворення вивченого); *реконструктивними* (потребують застосування знань і вмінь у дещо змінених умовах); *творчими* (застосування знань і вмінь у значно змінених, нестандартних умовах, перенесення засвоєних принципів доведення (способів дій) на виконання складніших завдань).

За актуальністю запитання для усної перевірки поділяють на основні, додаткові й допоміжні. *Основні запитання* передбачають самостійну розгорнуту відповідь (наприклад, запитання до тем змістових модульних контролей), *додаткові* – уточнення того, як здобувач вищої освіти розуміє певне питання, формулювання, формулу тощо, *допоміжні* – виправлення помилок, неточностей. Усі запитання мають бути логічними, чіткими, зрозумілими й посилюючими, відповідати рівню підготовки здобувач вищої освіти, а їх сукупність – послідовною і системною.

Використання усного контролю сприяє тісному контакту між викладачем і здобувач вищої освіти, забезпечує feedback, дає змогу виявити обсяг і ґрунтовність знань, прогалини й неточності в знаннях здобувач вищої освіти та одразу ж їх виправити. Утім, такий вид контролю потребує надто багато часу на перевірку. Крім того, здобувач вищої освіти під час опитування хвилюються, тому оцінка нерідко буває суб'єктивною.

Письмовий контроль. Призначення цього контролю – з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння здобувачем вищої освіти знаннями, уміннями й навичками з навчальної дисципліни, визначення їхньої якості – правильності, повноти, точності, усвідомленості, уміння застосувати теоретичні знання на практиці.

Письмова перевірка здійснюється у формі перевіркової (контрольної) роботи, написання розгорнутої відповіді на питання, тощо. Теми перевірочних (контрольних) робіт, завдання, вправи охоплюють програмний матеріал, є чітко сформульовані для виявлення знання фактичного матеріалу, відповідають рівню знань здобувачів вищої освіти і водночас вимагають від здобувачів вищої освіти певних зусиль, необхідних для їх виконання. Домашні завдання (залежно від специфіки навчальної дисципліни) можуть виконуватися у вигляді написання коротких конспектів, замальовок, рефератів по темах, що винесені для самостійного опрацювання.

Основна перевага письмової перевірки – це те, що за короткий термін викладач має змогу скласти чітке уявлення про знання багатьох здобувачів вищої освіти. Результати перевірки чітко фіксовані. Письмові роботи зберігаються. Здобувачі вищої освіти мають змогу з'ясувати з викладачем деталі й неточності у власних відповідях, провести самоаналіз.

Тестовий контроль використовується для визначення рівня сформованості знань і вмінь з дисципліни Пропедевтика стоматології. М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології». Видокремлюють тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Тести відкритої форми передбачають короткі однозначні відповіді, які ґрунтуються переважно на відтворенні вивченого матеріалу, або складні (комплексні) відповіді, які потребують розвинутого логічного мислення, уміння аналізувати.

Тести закритої форми передбачають вибір відповіді з певної кількості варіантів. Серед таких тестів виокремлюють *тест-альтернативу*, *тест-відповідність*, *тести з однією або кількома вибірковими відповідями*.

Тестовий контроль використовується з метою визначення вхідного рівня знань та оцінки самопідготовки здобувача вищої освіти до кожної теми практичного заняття, а також перед виведенням підсумкових оцінок, як допуск до складання ПМК. Крім того, тести слугують засобом внутрішнього контролю для порівняння, визначення рівнів успішності окремих груп здобувачів вищої освіти, порівняльної характеристики різних форм і методів викладання.

Такий вид контролю дає змогу ефективніше використовувати час, ставить перед усіма здобувач вищої освіти однакові вимоги, допомагає уникати надмірних хвилювань. Тестова перевірка унеможливує випадковість в оцінюванні знань, стимулює здобувачів вищої освіти до самоконтроля. Однак тест може виявити лише знання фактів, він заохочує до механічного запам'ятовування, а не до роботи думки.

Практична перевірка застосовується для оцінки оволодіння системою практичних професійних умінь і навичок, і проводиться під час проведення практичних занять та підсумкових модульних контролів. Така перевірка дає змогу виявити, якою мірою здобувач вищої освіти усвідомив теоретичні основи цих дій.

Метод самоконтролю. Його суттю є усвідомлене регулювання здобувачем вищої освіти своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам і виправлення їх. Показник сформованості самоконтролю – усвідомлення здобувач вищої освіти правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Метод самооцінки. Передбачає об'єктивне оцінювання здобувачем вищої освіти досягнутих результатів.

Для формування здатності до самоконтроля і самооцінки викладач мотивує виставляння оцінки, пропонує здобувачу вищої освіти самому оцінити свою відповідь. Дієвим засобом є й організація взаємоконтролю, рецензування відповідей товаришів. При цьому здобувач вищої освіти ознайомлюється із

нормами й критеріями оцінювання знань. Взяття до уваги результатів самоконтролю і самооцінки знань викладачем при виставленні кінцевої оцінки робить їх вагомими, позитивно впливає на формування відповідальності за навчальну роботу, на виховання чесності, принциповості, почуття власної гідності, дотримання принципів академічної доброчесності.

Оцінювання самостійної роботи: оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті та під час контролю змістових модулів і іспиті.

Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти включає вхідний, поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок. При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1).

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на

		репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, володіє менш ніж 60% знань з теми під час опитування, та усіх видів контролю.

Оцінювання поточної навчальної діяльності проводиться науково-педагогічними працівниками кафедри під час практичних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та здобувачем вищої освіти у процесі навчання і формування навчальної мотивації здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування технологій, методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, вирішення тестів та ситуаційних завдань, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю, письмового або програмного комп'ютерного тестування на практичних заняттях, оцінки виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на заняттях, дискусії, тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання визначаються у робочій програмі дисципліни Пропедевтика стоматології М.2. «Пропедевтика терапевтичної стоматології». По завершенню вивчення тем модуля розраховується середнє арифметичне значення оцінки та переводиться у бали відповідно таблиці 2.

Проведення підсумкового контролю.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля 2 з дисципліни Пропедевтика стоматології і проводиться на останньому занятті модуля. Складання та перескладання підсумкового модульного контролю проводиться у відповідності до «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті».

https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf

До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних і практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля, мають позитивні оцінки зі змістовних модулів. Для допуску до ПМК здобувач вищої освіти зобов'язаний перескладати «2» у разі, якщо середній бал поточної успішності за модуль не досягає мінімального (3,0 бали), також обов'язковою є отримання позитивної оцінки за «Контролі засвоєння змістових

модулів» та відпрацювання основних практичних навичок на фантомах. Дозвіл на відпрацювання поточної оцінки «2» надає завідувач кафедри лише з метою досягнення здобувач вищої освіти мінімальної кількості балів для допуску до підсумкового чи семестрового контролю. Стандартизований перелік завдань для перескладання «2» регламентується робочою навчальною програмою для відповідної теми заняття. Перескладання здійснюється викладачем, призначеним завідувачем чи завучем кафедри. Кількість перескладань поточної «2» обмежена двома спробами.

ПМК приймають науково-педагогічні працівники, визначені завідувачем кафедрою. З метою об'єктивного неупередженого оцінювання знань здобувачів вищої освіти допустимо залучати до прийому ПМК науково - педагогічних працівників кафедри, які не проводили практичні заняття в даних академічних групах у цієї категорії здобувачів вищої освіти. Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується.

Питання (практичні завдання, ситуаційні задачі), які виносяться на ПМК формулюються таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне орієнтовно тривала до 3-5 хвилин. Питання охоплюють найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, які в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, рекомендованих як основні (базові) при вивченні відповідної дисципліни. Також на ПМК виносяться питання з тем, які визначені на самостійне вивчення в межах модуля. Кожен екзаменаційний білет складається з 1 теоретичного та 2-ох практичних завдань. Екзаменаційні білети на ПМК затверджуються на засіданні кафедри. **Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за ПМК складає 80 балів.** Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК здобувачу вищої освіти за відповідь виставляється оцінка «незадовільно». Здобувачі вищої освіти, які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці 2, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами. Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю» (та індивідуальний навчальний план здобувач вищої освіти).

До загальної кількості балів із дисципліни можуть додаватися заохочувальні бали. Максимальна кількість – 20 балів. Сума балів із дисципліни та заохочувальних балів не повинна перевищувати 200 балів. Заохочувальні бали зараховуються за:

- роботу у наукових студентських групах кафедри;
- участь у науковій роботі кафедри;
- участь в олімпіаді з дисципліни «Пропедевтика стоматології» М.2 Пропедевтика терапевтичної стоматології;

- виступ з доповіддю на наукових і науково – практичних конференціях, семінарах, конгресах та публікаціях цих форумів;
- авторство або співавторство в статтях, опублікованих в наукових виданнях, деклараційних патентах.

Заохочувальні бали нараховуються здобувачам вищої освіти по закінченню вивчення дисципліни після обговорення на кафедральному засіданні.

Таблиця № 2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою		
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно		
2,1	50	34	84				
2,15	52	34	86				
2,2	53	35	88				
2,25	54	36	90				
2,3	55	37	92				
2,35	56	38	94				
2,4	58	38	96				
2,45	59	39	98				
2,5	60	40	100				
2,55	61	41	102				
2,6	62	42	104				
2,65	64	42	106				
2,7	65	43	108				
2,75	66	44	110				
2,8	67	45	112				
2,85	68	46	114				
2,9	70	46	116				
2,95	71	47	118				
3	72	50	122			E	3 задовільно
3,05	73	50	123				
3,1	74	50	124				
3,15	76	50	126				
3,2	77	51	128				
3,25	78	52	130	D	3 задовільно		
3,3	79	53	132				
3,35	80	54	134				
3,4	82	54	136				
3,45	83	55	138				
3,5	84	56	140	C		4 добре	
3,55	85	57	142				
3,6	86	58	144				
3,65	88	58	146				
3,7	89	59	148				
3,75	90	60	150				

3,8	91	61	152			
3,85	92	62	154			
3,9	94	62	156			
3,95	95	63	158			
4	96	64	160	В		
4,05	97	65	162			
4,1	98	66	164			
4,15	100	66	166			
4,2	101	67	168			
4,25	102	68	170			
4,3	103	69	172			
4,35	104	70	174			
4,4	106	70	176			
4,45	107	71	178			
4,5	108	72	180	А	5 ВІДМІННО	
4,55	109	73	182			
4,6	110	74	184			
4,65	112	74	186			
4,7	113	75	188			
4,75	114	76	190			
4,8	115	77	192			
4,85	116	78	194			
4,9	118	78	196			
4,95	119	79	198			
5	120	80	200			

Інформація про здобувачів вищої освіти, яким не зарахований ПМК, оцінка з дисципліни, з точним зазначенням причини незарахування вноситься до «Екзменаційної відомості» та в індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти.

Причини незарахування можуть бути наступні:

а) здобувач вищої освіти має невідпрацьовані пропуски занять, лекцій, тем, що винесені на самостійне опрацювання. Позначка «н/в» (не виконав) у відповідній колонці;

б) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття (практичні, лекційні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допускається до іспиту. Позначка «н/д» (не допущений) у відповідній колонці;

в) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття, та набрав кількість балів за поточну навчальну діяльність і був допущений до складання ПМК, але не з'явився на нього. Позначка «н/з» (не з'явився) у відповідній колонці.

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК. Дозвіл на перескладання ПМК видається деканом (або його заступником) у вигляді «Персональної відомості перескладання іспиту, який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред'явленням індивідуального навчального плану та (за необхідністю) інформації з кафедри про ліквідацію заборгованості (відсутність «нб», середній бал успішності 3,0 і більше). При організованому перескладанні ПМК групою здобувачів вищої освіти

використовується загальна відомість. Персональна відомість перескладання ПМК (загальна відомість) заповнюється завідувачем кафедри або уповноваженою ним особою у двох примірниках, один з яких залишається на кафедрі, другий у день заповнення повертається в деканат завідувачем навчальної частини кафедри (відповідальним викладачем). За дозволом ректора чи першого проректора університету окремим здобувачем вищої освіти може бути індивідуально визначений додатковий термін складання (перескладання) іспиту.

Оцінка з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється деканатом за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі кількості балів за усі модулі, що передбачені програмою дисципліни та результатів ПМК.

Шкала переведу середньої кількості балів за модуль у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою дисциплін та для всіх кафедр є єдиною (таблиця 3).

Оцінка з дисципліни не виводиться (не конвертується) в оцінки ECTS.

Оцінка з дисципліни виставляється здобувачу вищої освіти не пізніше ніж на наступний робочий день після останнього підсумкового модульного контролю лише в тому разі, якщо здобувач вищої освіти має всі зараховані модулі.

Таблиця 3. Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за всі модулі дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
122 – 139,99	3
141 – 179,99	4
180 – 200	5

У разі, якщо здобувач вищої освіти не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він одержує за дисципліну традиційну оцінку «2» і оцінку ECTS «F», що є підставою для відрахування.

Здобувач вищої освіти, який протягом вивчення дисципліни успішно склав усі підсумкові модульні контролю, має право підвищити оцінку за традиційною 4-бальною шкалою та оцінку ECTS з дисципліни винятково з дозволу ректора або першого проректора лише на випускному курсі.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни «Пропедевтика стоматології» М.2. Пропедевтика терапевтичної стоматології;
2. Силабус для здобувачів вищої освіти з вивчення дисципліни «Пропедевтика стоматології» М.2. Пропедевтика терапевтичної стоматології;
3. Календарно-тематичні плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
4. Методичні розробки, тези, тексти, мультимедійні презентації лекцій з дисципліни;
5. Мультимедійні презентації, тести для самоконтролю за темами, що винесені на самостійне опрацювання;
6. Теоретичні питання та практичні завдання до контролю засвоєння змістових модулів та іспиту;

7. Алгоритми практичних навичок, які винесені на проміжні модульні контролю, та об'єктивний структурований фантомний іспит.

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ):

1. Терапевтична стоматологія: у 4 т.: підручник. Т. 1. Пропедевтика терапевтичної стоматології / М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, Л.Ф.Сідельнікова та ін.; за ред. А.В.Борисенка. — видання 4-те, перероблене та доповнене.- К.: ВСВ "Медицина", 2020. - 456 с.

Допоміжна:

1. Алгоритми практичних навичок з пропедевтики терапевтичної стоматології: навчальний посібник. / І.М. Ткаченко, І.Я. Марченко, М.А. Шундрик та ін. - Полтава:ТОВ «АСМІ», 2020 р. - 172 с.
2. Algorithms of Practical Skills in Propaedeutics of Therapeutic Dentistry / Tkachenko I.M., Marchenko I.Y., Shundrik M.A. – Poltava: “ASMI”, 2021. – 160 p.
3. Карієс зубів. Клінічна настанова, заснована на доказах. ДП «Державний експертний центр МОЗ України». Київ, 2024. – 66 с. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/2024_kn_kariyes_zubiv.pdf
4. Стандарт медичної допомоги. Карієс зубів. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 23 травня 2024 року № 869. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/smd_869_23052024.pdf
5. Propaedeutics of therapeutic dentistry. The textbook for higher education applicants of dental and foreign faculties of higher education institutions of Ministry of health of Ukraine/ I.M. Tkachenko, I.Y. Marchenko, M.A. Shundryk, Z.Y. Nazarenko, S.A. Pavlenko, O.V. Pavlenkova, A.I. Sydorova, Y.Y. Vodoriz, N.M. Brailko / Magnolia 2006, 2023. – 416 p.
6. Carlos Rocha Gomes Torres Modern Operative Dentistry // Springer — 2020. – 720 p.
7. Mahmoud Torabinejad, Ashraf F. Fouad, Shahrokh Shabahang Endodontics. Principles and Practice / Sixth edition // Elsevier. – 2021. -- 501 p.
8. V. Gopikrishna Grossman's endodontic practice / 14th edition // Wolters Kluwer Health. – 2021. - 517 p.

Інформаційні ресурси

- <http://nashol.com/2011041354397/propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevanii-skorikova-l-a-volkov-v-a-bajenova-n-p.html>
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/2393-propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevaniy-skorikova.html>
- http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/terapevticheskaja/8.
- http://stomatbook.blogspot.com/p/blog-page_14.html.
- <http://ru.bookos.org/g/%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F>.
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/153-terapevticheskaya-stomatologiya-borovskij.html>
- <http://knigi.tr200.net/f.php?f=%EF%F0%EE%EF%E5%E4%E5%E2%F2%E8%EA%E0%F2%E5%F0%E0%EF%E5%E2%F2%E8%F7%E5%F1%EA%EE%E9%F1%F2%EE%EC%E0%F2%EE%EB%EE%E3%E8%E8&p=0>

- http://mirknig.com/knigi/nauka_ucheba/1181309066-terapevticheskaya-stomatologiya-uchebnik.html
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/153-terapevticheskaya-stomatologiya-borovskij.html>
- https://discovery.dundee.ac.uk/ws/portalfiles/portal/41496491/Author_Accepted_Manuscript.pdf
- https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/smd_869_23052024.pdf

Розробники: д.мед.н., професор **Ткаченко І.М.**,
к.мед.н., доцент **Марченко І.Я.**

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра пропедевтики ортопедичної стоматології

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної програми

«Стоматологія»

« 28 » _____ серпня _____ 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради стоматологічного
факультету

Протокол від 28 серпня _____ 2024 р. № 1

СИЛАБУС

ПРОПЕДЕВТИКА СТОМАТОЛОГІЇ

Модуль 3. Пропедевтика ортопедичної стоматології»

обов'язкова

рівень вищої освіти
галузь знань
Спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курси та семестри вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський)
22 Охорона здоров'я
221 Стоматологія
магістр стоматології
лікар-стоматолог
Стоматологія
денна
2 курс 3-4 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри

пропедевтики ортопедичної стоматології

Протокол від 28 серпня _____ 2024 р. № 1

Полтава – 2024

**ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ
ДИСЦИПЛІНУ
ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Прізвище, ім'я, по батькові викладача, науковий ступінь, учене звання	Король Дмитро Михайлович д.мед.н., професор Кіндій Дмитро Данилович к.мед.н., доцент Ярковий Віталій Васильович к.мед.н., доцент Рамусь Михайло Олександрович к.мед.н., доцент Козак Руслан Васильович - к.мед.н., доцент Калашніков Дмитро Вікторович к.мед.н., доцент Тончева Катерина Дмитрівна - док.філ., доцент Малюченко Микола Миколайович к.мед.н., асистент Зубченко Сергій Григорович к.мед.н., асистент
Профайл викладача	https://prop-ortstom.pdmu.edu.ua/team Кафедра пропедевтики ортопедичної стоматології
Контактний телефон	+38(0532) 53-25-21
Е-mail:	propostom.pdmu@edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://prop-ortstom.pdmu.edu.ua/ Кафедра пропедевтики ортопедичної стоматології

Обсяг навчальної дисципліни Пропедевтика стоматології

Кількість кредитів / годин – 12,0 кредитів ЄКТС / 360 год., із них:

Лекції (год.) – 22

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні заняття (год.) – 170

Самостійна робота (год.) – 168

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Обсяг Модуль 3. Пропедевтика ортопедичної стоматології

Кількість кредитів / годин – 3,0 кредити ЄКТС / 90 год., із них:

Лекції (год.) – 6

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні (год.) – 42

Самостійна робота (год.) – 42

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу в ПДМУ викладачі і здобувачі вищої освіти діють відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrBEY.pdf). Під час

перебування на кафедрі пропедевтики ортопедичної стоматології здобувачі вищої освіти повинні:

- дотримуватись розкладу лекційних і практичних заняття;
- дотримуватись ділового стилю одягу спеціаліста-професіонала, предмети одягу повинні бути білими, чистими та випрасуваними – халат, шапочка, змінне взуття;
- підтримувати порядок в аудиторіях та навчальних приміщеннях;
- дбайливо та охайно відноситись до майна (меблів, обладнання, технічного оснащення);
- не виносити без дозволу речі та різне обладнання з навчальних кімнат та лабораторій кафедри, а в разі умисного пошкодження – компенсувати їх вартість в порядку, визначеному чинним законодавством;
- не допускати протиправних дій, аморальних вчинків.

Здобувачі вищої освіти, які проходять навчання з дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології» зобов'язані дотримуватися прав та обов'язків здобувачів вищої освіти академії:

- виконувати вимоги Законів України, Статуту Університету, поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу та дотримуватися етичних норм;
- виконувати вимоги з техніки безпеки, протипожежної безпеки;
- виконувати вимоги навчального плану у терміни, визначені графіком навчального процесу та індивідуального навчального плану;
- приходити на заняття своєчасно, відповідно до розкладу занять;
- відпрацювати всі пропущені заняття.

Дисциплінарні правила навчання на кафедрі:

Здобувачу вищої освіти забороняється:

- порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних причин;

- практичні та лекційні заняття проходять згідно розкладу занять університету;
- запізнюватися та пропускати заняття без поважних причин;
- протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача;
- користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача;
- займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших здобувачів освіти та заважати викладачу;
- використовувати медичну форму та окремі її елементи, що не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам;
- вручати викладачам будь-які матеріальні цінності за виконання або невиконання ними певних дій стосовно здобувача з використанням своєї посади;
- вживати наркотичні засоби, психотропні речовини та їх аналоги, спиртні напої, палити;
- вчиняти аморальні дії, які принижують людську гідність, вживати ненормативну лексику;
- вчиняти протиправні дії та здійснювати будь-які дії, що можуть створити умови небезпечні для здоров'я та/або життя оточуючих.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти на кафедрі пропедевтики ортопедичної стоматології передбачає самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання, особисту присутність на всіх лекційних і практичних заняттях.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками кафедри пропедевтики ортопедичної стоматології передбачає надання якісних освітніх послуг, об'єктивне оцінювання результатів навчання, контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачем вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- посилення на джерела інформації уразі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації що до власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

При організації освітнього процесу в ПДМУ здобувачі вищої освіти та науково-педагогічні працівники повинні діяти відповідно до:

Розклад занять стоматологічного факультету:

<https://www.pdmu.edu.ua/shedule/rozklad-zanyat-stomatologichnogo-fakultetu>

Положення про організацію освітнього процесу

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOB4YrpFJqaqUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf

Кодексу академічної доброчесності

https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/WwK8jif9Fb1Szyj

<XCStiqjWVmat8x3J9QFHekKWx.pdf>

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету

https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/t0jTYbqtNrd5ETCchHiFyMtnnlHbvN0orJOgwYDeS.pdf

Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf

Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/wRYA15n5X9cgYzgLLwxjtYa8Y3OQ9wK6iAEtkjca.pdf

Самостійна робота здобувачів вищої освіти на кафедрі пропедевтики ортопедичної стоматології забезпечується системою навчально-методичної документації, передбаченої робочою навчальною програмою дисципліни: навчальними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи, електронними ресурсами тощо.

Контроль засвоєння навчального матеріалу з дисципліни ортопедична стоматологія, віднесеного на самостійне опрацювання - є обов'язковим. Форма контролю визначена робочою програмою навчальної дисципліни у вигляді реферату, написаному власноруч з дотриманням принципів академічної доброчесності та оформленого відповідно до вимог, розроблених кафедрою.

Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/d2v3WhcBOWnuedYRoBKRe7k1xnl4KtbB2r2NR2CG.pdf).

Пропущеними вважаються заняття, на яких здобувач вищої освіти особисто не був присутній ці заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню. Відпрацювання незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти відбувається на

кафедрі, що фіксується в «Журналі обліку відпрацювань незадовільних оцінок».

Опис навчальної дисципліни

Пропедевтика ортопедичної стоматології - це навчальна дисципліна, що надає змогу здобувачам вищої освіти оволодіти на фантомах та моделях певними стоматологічними маніпуляціями, що використовуються при лікуванні пацієнтів з дефектами коронкової частини зуба, з частковою та повною адентією. Набуті таким чином спеціальні (фахові) компетенції здобувачі вищої освіти в подальшому здобувачі вищої освіти будуть використовувати під час лікування стоматологічних пацієнтів ортопедичного профілю. Здобувачі вищої освіти ознайомляться з організацією та роботою зуботехнічної лабораторії, клінічних кабінетів, оформленням документації.

ОК «Пропедевтика ортопедичної стоматології» сприяє і робить внесок у досягнення загальних цілей сталого розвитку:

Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя:

- Виготовлення протезів, які забезпечують правильну жувальну функцію та покращують якість життя.
- Співпраця з лікарем для створення конструкцій, які зменшують ризик ускладнень (алергічних реакцій, порушення прикусу).
- Внесок у доступність стоматологічної допомоги через використання оптимальних технологій і матеріалів (економічно доступні альтернативи).

Ціль 4. Якісна освіта – формування у студентів клінічних і соціальних компетентностей:

- Точність у роботі з відбитками, моделями та цифровими файлами.
- Розвиток етичної відповідальності (якість конструкцій впливає на здоров'я пацієнта).
- Комунікація з лікарем-стоматологом і розуміння клінічних вимог.
- Безперервне навчання новим технологіям (цифрові програми, 3D-друк).

Ціль 9. Інновації та інфраструктура – нові матеріали, цифрові технології (CAD/CAM, 3D-друк)

- CAD/CAM-дизайн коронок і мостів.
- Використання 3D-друку для виготовлення моделей, каркасів і тимчасових

конструкцій.

- Застосування інноваційних матеріалів (зирконій, прес-кераміка, біополімери).
- Інтеграція «цифрового ланцюга»: від сканування → моделювання → виробництва.

Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво – екологічно безпечні матеріали, утилізація відходів:

- Безпечна робота з матеріалами (гіпс, сплави, акрил, композити).
- Повторне використання або переробка металевих відходів.
- Утилізація гіпсу та акрилових смол за екологічними нормами.
- Зменшення використання одноразових пластикових форм і упаковок.

Ціль 13. Боротьба зі зміною клімату – зменшення використання пластику, впровадження енергоефективних технологій у лабораторії:

- Вибір матеріалів із меншим вуглецевим слідом.
- Використання енергоощадного обладнання (печі для випалу, 3d-принтери, компресори).
- Мінімізація використання пластику в лабораторних процесах.
- Організація «зеленої лабораторії» (сортування відходів, цифровий документообіг).

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити:

а) дисципліна ґрунтується на попередньому вивченні здобувачами вищої освіти анатомії людини, гістології, ембріології та цитології, медичної біології, медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, медичної фізики, мікробіології, вірусології та імунології й інтегрується з цими дисциплінами;

б) дисципліна базується на вивченні здобувачами вищої освіти пропедевтичних дисциплін стоматологічного профілю: пропедевтика терапевтичної стоматології, пропедевтика хірургічної стоматології, пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології та інтегрується з цими дисциплінами;

Постреквізити:

а) дисципліна закладає основи вивчення здобувачами вищої освіти ортопедичної стоматології;

б) дисципліна інтегрується з наступними клінічними дисциплінами: терапевтична стоматологія, ортодонтія, хірургічна стоматологія, дитяча терапевтична стоматологія.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- метою вивчення навчальної дисципліни є: оволодіння на фантомах, моделях технікою виконання певних стоматологічних маніпуляцій, які використовуються при лікуванні пацієнтів з дефектами коронкової частини зуба, з частковою і повною адентією та формування спеціальних (фахових) компетентностей в клініці ортопедичної стоматології.

- основними завданнями вивчення дисципліни є:

- підготовка здобувачів вищої освіти до роботи в клінічному стоматологічному кабінеті;
- оволодіння знаннями про фізико-хімічні властивості і застосування основних та допоміжних стоматологічних матеріалів;
- оволодіння методиками отримання відтисків та виготовлення гіпсових моделей щелеп;
- ознайомлення з основними технологічними процесами виготовлення незнімних та знімних конструкцій зубних протезів;
- застосовування знань з пропедевтики ортопедичної стоматології в процесі подальшого вивчення ортопедичної стоматології та у професійній діяльності.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

- інтегральна:

- здатність розв'язувати задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за

спеціальністю “Стоматологія” у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- загальні:

2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
11. Здатність працювати в команді.
16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- спеціальні (фахові, предметні):

4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень

оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.

11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ознайомлення з предметом «Ортопедична стоматологія»: етапи розвитку, розділи, завдання, загальні принципи, проблеми. • Мета та завдання ортопедичної стоматології. • Фундатори ортопедичної стоматології, їхній вклад у формування сучасної ортопедичної стоматології. • Розвиток вітчизняної школи ортопедичної стоматології. • Основні теоретичні принципи ортопедичної стоматології. • Організаційні принципи роботи ортопедичного відділення	2

	або кабінету. • Проблеми ортопедичної стоматології	
2.	Матеріалознавство в ортопедичній стоматології. • Основні матеріали: - вимоги; - золото: властивості, застосування, афінаж. - СПС: властивості, застосування. - Пластмаси: властивості, застосування. • Допоміжні матеріали: - гіпс: властивості, застосування. - відтискні матеріали – класифікація, властивості, застосування. - моделювальні матеріали: властивості, застосування.	2
3.	Основні технологічні процеси виготовлення знімних та незнімних конструкцій зубних протезів. • Види незнімних і знімних протезів. • Класифікація незнімних і знімних протезів. • Позитивні та негативні властивості незнімних протезів. • Технологічні етапи виготовлення незнімних протезів. • Позитивні та негативні властивості знімних протезів. • Технологічні етапи виготовлення знімних протезів. • Основні та допоміжні матеріали для виготовлення незнімних і знімних протезів.	2
	Разом	6

Тематичний план практичних занять

№ з\п	Тема	К-ть годин
1.	Організаційні принципи роботи ортопедичного відділення/кабінету. Ознайомлення з робочим місцем лікаря-стоматолога-ортопеда та зубного техніка.	2
2.	Компоненти жувального апарату: скелет щелепно-лищевої ділянки, жувальні та мімічні м'язи, іннервація ЩЛД, скронево-нижньощелепний суглоб.	2
3.	Зуби, зубні ряди. Поняття «артикуляція», «оклюзія», «прикус». Характеристика ортогнатичного прикусу.	2
4.	Основні матеріали для виготовлення зубних протезів: сплави металів, керамічні маси, пластмаси.	2
5.	Допоміжні матеріали для виготовлення зубних протезів: відбиткові маси та матеріали для виготовлення моделей (гіпс, супергіпс, вогнетривкі маси, пластмаса для принтування)	2
6.	Допоміжні матеріали для виготовлення зубних протезів: моделювальні, ізолюючі, припій, абразивні матеріали для обробки протезів, матеріали для фіксацій незнімних конструкцій.	2

7.	Контроль засвоєння змістового модуля 1*.	2
8.	Технологія виготовлення вкладок та штифтових конструкцій.	2
9	Технологія виготовлення коронок: штампованої та пластмасової коронок.	2
10.	Технологія виготовлення суцільнолитих та металокерамічних коронок.	2
11.	Технологія виготовлення штамповано-паяного мостоподібного протеза.	2
12.	Технологія виготовлення суцільнолитого та металокерамічного мостоподібних протезів.	2
13.	Технологія виготовлення безметалевих конструкцій (вініри, коронки)	2
14.	Технологія виготовлення часткового знімного пластинкового протеза: отримання відбитків, креслення меж протезного ложа, виготовлення воскових шаблонів.	2
15.	Технологія виготовлення часткового знімного пластинкового протеза: види фіксації (виготовлення кламерів), підбір та постановка зубів, технологія отримання пластмасового базиса, обробка протеза.	2
16.	Технологія виготовлення бюгельного протеза: паралелометрія, етапи отримання суцільнолитого каркаса.	2
17.	Технологія виготовлення бюгельного протеза: види фіксації, постановка зубів, отримання пластмасового базиса, обробка протеза.	2
18.	Технологія виготовлення повного знімного пластинкового протеза: отримання відбитків, креслення меж протезного ложа, виготовлення індивідуальної ложки, виготовлення воскових шаблонів для визначення центральної оклюзії.	2
19.	Технологія виготовлення повного знімного пластинкового протеза: підбір та постановка зубів, отримання пластмасового базиса, обробка протеза.	2
20.	Причини поломок та методи починок знімних протезів.	2
21.	Контроль засвоєння змістового модуля 2*.	2
	Разом	42

Примітка: * теми, з яких обов'язково повинна бути позитивна оцінка.

Самостійна робота

№ з/п	Зміст	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних і дистанційних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	18
2.	Підготовка до лабораторної роботи	
3.	Написання навчальної історії хвороби	
4.	Підготовка контрольної роботи, підготовка до поточних контрольних заходів	8
5.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	6

6.	Підготовка до екзамену	
7.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік):	
	1. Види і конструкції вкладок типу in-lay, on-lay й over-lay. • Види вкладок. • Конструктивні особливості вкладок. • Технологія виготовлення вкладок.	4
	2. Суцільнолита металева штифтова куксова вкладка. Штифтові конструкції типу pin-lay, endo over-lay. • Технологія виготовлення суцільнолитої металевої штифтової куксової вкладки. • Конструктивні особливості сучасних штифтових конструкцій.	4
8.	Технологія виготовлення комбінованої коронки за Белкіним	1
9.	Технологія виготовлення металопластмасового мостоподібного протеза	1
	Разом	42

Увага! Кожен здобувач освіти повинен виконати всі теми з самостійної роботи що не входять до плану аудиторних занять на задовільну оцінку платформи eAristo протягом вивчення навчальної дисципліни. Якщо теми не складені, тоді студент недопущений до складання ПМК!

Індивідуальні завдання

1. Участь у студентських наукових конференціях та олімпіаді.

Перелік теоретичних питань

1. Визначення, мета, завдання ортопедичної стоматології. Вчені, які внесли вклад у розвиток вітчизняної ортопедичної стоматології.
2. Організацію роботи ортопедичного відділення. Устаткування й інструментарій робочих місць лікаря стоматолога-ортопеда та зубного техніка.
3. Види відбиткових ложок, їх характеристика. Вибір відбиткової ложки в залежності від виду протезування.
4. Відбитки. Визначення класифікації. Вимоги анатомічних відбитків. Методика отримання. Протезне ложе й протезне поле.
5. Класифікації відбиткових матеріалів, що застосовуються в ортопедичній стоматології. Вимоги до відбиткових матеріалів. Показання до застосування.
6. Термопластичні й кристалізуючі відбиткові матеріали. Представники. Фізико-хімічні властивості. Етапи отримання відбитків термопластичними

матеріалами.

7. Показання до застосування альгінатних мас. Представники. Показання до застосування. Методики отримання альгінатних відбитків. Умови зберігання альгінатних відбитків в різних середовищах.
8. Силіконові відбиткові матеріали. Класифікації. Представники. Фізико-хімічні властивості. Показання до застосування.
9. Техніки отримання відбитків силіконовими матеріалами. Одношарові та двошарові відбитки. Представники. Фізико-хімічні властивості. Гідрофобність й гідрофільність. Показання до застосування.
10. Можливі ускладнення при отриманні відбитків і їх попередження.
11. Методи дезінфекції відбитків.
12. Види гіпсових моделей. Технології виготовлення гіпсових моделей щелеп. Методи гіпсовки моделей в оклюдатор.
13. Моделювальні матеріали. Класифікація. Використання в клініці ортопедичної стоматології та зуботехнічній лабораторії.
14. Пластмаси. Види. Склад. Використання в клініці ортопедичної стоматології та зуботехнічній лабораторії.
15. Сплави металів, їх використання в ортопедичній стоматології.
16. Технології литва металів.
17. Керамічні маси. Хімічний склад, фізичні властивості. Застосування в ортопедичній стоматології.
18. Класифікації дефектів коронкової частини зуба за Блеком. Класифікація дефектів зубних рядів за Бетельманом та Кеннеді.
19. Вкладки. Конструкції. Показання до застосування. Матеріали, що використовуються для виготовлення вкладок.
20. Штифтові конструкції, показання до їх виготовлення. Штучні коронки. Види. Класифікації. Показання до їх застосування.
21. Тимчасові та постійні штучні коронки. Матеріали, що використовуються для виготовлення штучних коронок. Вимоги.
22. Технологія виготовлення штампованої повної металевої коронки.
23. Види дефектів зубних рядів, класифікації.

24. Мостоподібні протези. Складові частини. Види. Показання до застосування.
25. Види опорних елементів і проміжної частини мостоподібних протезів, способи їх з'єднання. Матеріали, що використовуються для їх виготовлення.
26. Технологія виготовлення штамповано-паяного мостоподібного протезу. Вимоги до мостоподібних протезів.
27. Класифікація груп складності дефектів зубних рядів за Бетельманом. Фіксація центрального співвідношення щелеп.
28. Часткові знімні протези. Види. Конструктивні елементи.
29. Показання до застосування часткових знімних протезів залежно від топографії дефектів зубних рядів.
30. Бюгельні протези. Конструктивні елементи. Перерозподіл жувального навантаження.
31. Повні знімні протези. Конструктивні елементи. Матеріали, що використовуються для їх виготовлення.

Перелік практичних навичок

1. Накреслити межі базису часткового знімного пластинкового протеза на верхній щелепі.
2. Накреслити межі базису часткового знімного пластинкового протеза на нижній щелепі.
3. Накреслити межі повного знімного пластинкового протеза на верхній щелепі.
4. Накреслити межі повного знімного пластинкового протеза на нижній щелепі.
5. Моделювання вкладки II класу за Блекум.
6. Виготовлення кламера на 13 зуб.
7. Виготовлення кламера на 43 зуб.
8. Виготовлення моделі верхньої щелепи та її оцінка (силіконовий відбиток, готова модель).
9. Виготовлення моделі нижньої щелепи та її оцінка (силіконовий відбиток, готова модель).
10. Виготовлення воскового базису на верхню щелепу часткового знімного

пластинкового протеза.

11. Виготовлення шаблону на верхню щелепу часткового знімного пластинкового протеза.
12. Оцінка альгінатного / силіконового відбитку.
13. Вибрати інструментарій для моделювання суцільнолитої коронки + модель.
14. Вибрати матеріали для виготовлення пластмасової коронки.
15. Вибрати інструменти для виготовлення штампованої коронки.
16. Вибрати матеріали для виготовлення штампованої коронки.
17. Воски, їх призначення.
18. Базисні пластмаси.
19. Пластмаси для незнімного протезування.
20. Матеріали для лагодження знімних протезів.
21. Матеріали для виготовлення індивідуальної ложки.
22. Кювета для гіпсування знімних протезів + підготовлена модель для гіпсування.
23. Підбір та постановка штучних зубів у частковому знімному пластинковому протезі. Гіпсування моделей в оклюдаторі.
24. Підбір та постановка штучних зубів у повному знімному пластинковому протезі. Гіпсування моделей в оклюдаторі.
25. Лагодження часткового знімного пластинкового протеза – відлом кламера, лінійний перелом базиса.
26. Матеріали для облицювання суцільнолитого металопластмасового мостоподібного протеза + конструкція.
27. Матеріали для виготовлення проміжної частини штамповано-паяного мостоподібного протеза, її види.
28. Вибрати матеріали для виготовлення суцільнолитої штифтової куксової вкладки.
29. Матеріали для виготовлення керамічної коронки.
30. Матеріали для виготовлення комбінованої розбірної моделі.
31. Обрати оклюдатор та артикулятор. Відмінності в будові та застосуванні.
32. Матеріали для виготовлення каркаса бюгельного протеза.

33. Оцінка каркаса бюгельного протеза.
34. Воскова репродукція бюгельного протеза (види кламерів, сидла, топографія).
35. Відбиткові матеріали.
36. Паралелометр. Будова та застосування. Модель для моделювання каркаса.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – ПМК

Методи навчання:

- вербальні/словесні (лекції, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види вправлення, виконання медичних стоматологічних маніпуляцій, практики);
- пояснювально-ілюстративний – передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння здобувачами вищої освіти;
- проблемного викладу;
- презентації;
- бесіди та тематичні дискусії;
- електронні лекції;
- частково-пошукові;
- дистанційні консультації;
- робота у малих групах;
- тьютерінг.

Форми та методи оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології» використовуються наступні методи контролю: усний контроль, письмовий, тестовий, програмований контроль, а також методи самоконтролю і самооцінки.

- **Усний контроль** (усне опитування). Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки предмета і вимог програми; підготовка здобувачів вищої освіти до відповіді

та викладу знань; коригування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді. За актуальністю запитання для усної перевірки поділяють на основні, додаткові й допоміжні.

- **Письмовий контроль.** Його метою є з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями, вміннями та навичками з дисципліни, визначення їх якості – правильності, точності, усвідомленості, вміння застосувати теоретичні знання на практиці.
- **Тестовий контроль.** Для визначення рівня сформованості знань і вмінь використовуються тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).
- **Програмований контроль.** Реалізується він шляхом пред'явлення усім здобувачам вищої освіти стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань.
- **Метод самоконтролю.** Його суттю є усвідомлене регулювання здобувачами вищої освіти своєї діяльності за для забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам і виправлення їх.
- **Метод самооцінки.** Передбачає критичне ставлення здобувача вищої освіти до своїх здібностей і можливостей, об'єктивне оцінювання досягнутих результатів.

Система поточного та підсумкового контролю

Система поточного контролю.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми у формі усного опитування, вирішення ситуаційних завдань, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю, програмного комп'ютерного тестування. При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність здобувачу вищої освіти виставляється оцінки за

чотирьохбальною традиційною шкалою, які потім конвертуються у бали ЕКТС. Максимальна кількість, яку може набрати здобувач вищої освіти на практичних заняттях модуля, дорівнює 120 балам.

Оцінка успішності здобувач вищої освіти є інтегрованою (оцінюються всі види робіт, як при підготовці до заняття, так і під час заняття). Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною шкалою, на кожному занятті у багатобальну не проводиться.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

- підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);

- для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку, отриману за традиційною 4-бальною шкалою, треба помножити на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі здобувач вищої освіти отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

- середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану здобувачем освіти.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), що виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Оцінка здобувача вищої освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних і загальних компетентностей до запланованих результатів навчання. При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1.)

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Система підсумкового модульного контролю

До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах

модуля.

Форма проведення підсумкового модульного контролю (ПМК) складається з трьох етапів:

1 етап - тестовий контроль знань.

Здобувачі вищої освіти дають відповіді на стандартизовані тестові завдання з бази Крок-2 (на електронних носіях), що включають 10 тестів (10 хвилин). Кожне завдання має тільки одну правильну відповідь з п'яти. Здобувачі вищої освіти, що дали менше ніж 60% вірних відповідей на тестові завдання, не допускаються до складання теоретичної частини ПМК.

2 етап - усне опитування.

Кожному здобувачу вищої освіти пропонується два питання екзаменаційного білета, обов'язково включаючи питання з тем, які винесені на самостійне вивчення в межах модуля та практично-орієнтоване питання.

3 етап - оцінювання практичних навичок.

Здійснюється відповідно до затвердженого алгоритму практичних навичок під час клінічного прийому пацієнтів або в умовах, що наближені до реальних - на фантомах, наочних посібниках, діагностичних моделях. Може бути проведено на останньому практичному занятті, що передує ПМК.

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до *таблиці 2*, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою, виключенням є складання практичної частини. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Таблиця №2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		

2,2	53	35	88				
2,25	54	36	90				
2,3	55	37	92				
2,35	56	38	94				
2,4	58	38	96				
2,45	59	39	98				
2,5	60	40	100				
2,55	61	41	102				
2,6	62	42	104				
2,65	64	42	106				
2,7	65	43	108				
2,75	66	44	110				
2,8	67	45	112				
2,85	68	46	114				
2,9	70	46	116				
2,95	71	47	118				
3	72	50	122			E	3 задовільно
3,05	73	50	123				
3,1	74	50	124				
3,15	76	50	126				
3,2	77	51	128				
3,25	78	52	130	D			
3,3	79	53	132				
3,35	80	54	134				
3,4	82	54	136				
3,45	83	55	138				
3,5	84	56	140	C	4 добре		
3,55	85	57	142				
3,6	86	58	144				
3,65	88	58	146				
3,7	89	59	148				
3,75	90	60	150				
3,8	91	61	152				
3,85	92	62	154				
3,9	94	62	156				
3,95	95	63	158				
4	96	64	160	B			
4,05	97	65	162				
4,1	98	66	164				
4,15	100	66	166				
4,2	101	67	168				
4,25	102	68	170				
4,3	103	69	172				
4,35	104	70	174				
4,4	106	70	176				
4,45	107	71	178				
4,5	108	72	180	A	5 відмінно		
4,55	109	73	182				
4,6	110	74	184				
4,65	112	74	186				
4,7	113	75	188				
4,75	114	76	190				

4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність). Отримані бали за модуль виставляються у «Відомість підсумкового модульного контролю» та індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти. Здобувач вищої освіти має право на складання та 2 перескладання ПМК.

Методичне забезпечення

Інформаційне і навчально-методичне забезпечення відповідають ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності з підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти та вміщує: графік навчального процесу, навчальний план, робочу програму навчальної дисципліни, тематичні плани лекцій, практичних занять, методичні рекомендації для викладачів, методичні розробки лекцій та вказівки щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, силабуси, критерії оцінювання знань, переліки питань до поточного, підсумкового контролю, перелік ситуаційних і тестових завдань, перелік рекомендованої навчально-методичної літератури тощо.

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ЦДМУ)

1. Ортопедична стоматологія : національний підручник [для студентів, лікарів-інтернів, магістрів, резидентів стомат. фак-тів мед. закладів вищої освіти та практ. лікарів-стоматологів, наук. співробітників, які працюють у галузі стоматології] / за ред. М. М. Рожка, В. П. Неспрядька ; М. М. Рожко, В. П. Неспрядько, І. В. Палійчук [та ін.]. – Київ : Медицина, 2020. – 719 с.

2. Пропедевтика ортопедичної стоматології : підручник [Король Д. М., Король М. Д., Нідзельський М. Я. та ін.]; за заг. ред. Короля Д. М. – Вінниця :

Нова Книга, 2019. – 328 с.

Допоміжна

1. Гасюк П. А., Мачоган В. Р., Радчук В. Б. Базова філософія бюгельного протезування. – Тернопіль : ТНМУ, «Укрмедкнига», 2022. – 124 с.

2 Гасюк П. А., Росоловська С. О., Воробець А. Б., Щерба В. В. Альбом із пропедевтики ортопедичної стоматології. – 5-е видання. – Тернопіль: ТНМУ. – Укрмедкнига, 2020. – 268 с.

3. Загальні принципи планування та технологія виготовлення знімних протезів : навчальний посібник / Король Д., Тончева К., Козак Р., Калашніков Д., Зубченко С., Оджубейська О. // Полтава : ПП Астроя, 2022. – 230 с.

4. Король Д., Кіндій Д., Рамусь М., Зубченко С., Калашніков Д., Тончева К. Технологія виготовлення незнімних зубних протезів. – Полтава : ПП Астроя, 2021. – 142 с.

5. Hasiuk P., Dzetsiukh T., Piasetska L. Basics of materialsscience in orthopedic dentistry:manual. – Ternopil: TNMU, «Ukrmedknyha», 2024. – 128 p.

6. Hasiuk P. A., Dzetsiukh T. I., Hrad A. O. Fixed prosthodontics: manual. – Ternopil: TNMU, 2020. – 152 p.

Інформаційні ресурси

Офіційний Web-сайт ПДМУ www.pdmu.edu.ua

Pubmed <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/>

Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/>

Scopus <https://www.scopus.com/>

Розробник (розробники)

Розробники силабуса з навчальної дисципліни «Пропедевтика ортопедичної стоматології»: док. філ., доцент Тончева К.Д., д. мед. н., професор Король Д.М., к. мед. н., асистент Зубченко С.Г.

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра дитячої терапевтичної стоматології

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної
програми «Стоматологія»

«28» серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради стоматологічного
факультету

Протокол від 28 серпня 2024 р. № 1

СИЛАБУС

ПРОПЕДЕВТИКА СТОМАТОЛОГІЇ

**Модуль 4. ПРОФІЛАКТИКА СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ІЗ
ПРОПЕДЕВТИКОЮ ДИТЯЧОЇ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ**

обов'язкова

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс та семестр вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський)
22 Охорона здоров'я
221 Стоматологія
магістр стоматології
лікар-стоматолог
Стоматологія
денна
2 курс, III-IV семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
дитячої терапевтичної стоматології
Протокол від 28 серпня 2024 р. № 1

Полтава – 2024

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Людмила КАСЬКОВА д.мед.н., професор Наталія ЯНКО к.мед.н., доцент Оксана ПАВЛЕНКОВА к.мед.н., доцент Наталія МОРГУН к.мед.н., асистент
Профайл викладача (викладачів)	https://dtstom.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380958417309
Е-mail:	dtstom@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://dtstom.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 12,0 кредитів ЄКТС / 360 год., із них:

Лекції (год.) – 22

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні заняття (год.) – 170

Самостійна робота (год.) – 168

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Обсяг Модуль 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології

Кількість кредитів / годин – 3,0 кредити ЄКТС / 90 год., із них:

Лекції (год.) – 6

Семінарські заняття (год.) – немає

Практичні (год.) – 42

Самостійна робота (год.) – 42

Вид контролю – підсумковий модульний контроль

Політика навчальної дисципліни

Політика «Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології» навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» відбувається у рамках норм законодавства України щодо академічної доброчинності, Статуту та положення ПДМУ.

Важливою умовою успішного навчального процесу є особисте дотримання кожним студентом університету правил поведінки, прийнятих в університеті та в суспільстві. Студент університету, як майбутній лікар, повинен мати високий

рівень культури поведінки, поводити себе гідно, тактовно, зберігати витримку і самоконтроль. Студент повинен вчасно приходити на практичні та самостійні позааудиторні заняття, які відбуваються на клінічних базах, без запізнь, повинен бути одягнений у відповідну медичну форму (білий халат або хірургічний костюм, змінне взуття та медична шапочка). Студент не повинен порушувати графік навчального процесу, приходити на заняття з конспектом і підготовленим по темі заняття, не допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин. Студент, який допустив пропуски занять без поважної на те причини, зобов'язаний у триденний термін відпрацювати заняття.

Протягом заняття студент не повинен виходити з аудиторії без дозволу викладача; користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача, займатися сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів та заважати викладачу.

При вивченні Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології» навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» в Полтавському державному медичному університеті викладачі, студенти діють відповідно до: положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті, робочої програми, положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету, положення про організацію самостійної роботи студентів в Полтавського державного медичного університету, правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету, положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті, положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету та ін.

Усі вище перелічені документи розміщені на сторінці навчального відділу ПДМУ (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/normativni-dokumenti>).

Протягом навчання здобувачам вищої освіти неприпустимо пропускати чи запізнюватися на заняття, слід дотримуватися правил поведінки та деонтологічних норм при спілкуванні з хворими. Заняття необхідно відвідувати у належній формі одягу, регулярно готувати теоретичний матеріал, під час опитування відключати мобільні пристрої.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Модуль 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» надає змогу студентам оволодіти певними навичками проведення профілактичних оглядів дитячого населення, виявлення та усунення факторів ризику виникнення стоматологічних захворювань, організації та здійснення профілактичних заходів у дітей різного віку на індивідуальному, груповому рівнях, а також методами здійснення мотивації населення до підтримки стоматологічного здоров'я. Також дисципліна дає змогу володіти *на фантомах* стоматологічними маніпуляціями, що використовуються в клініці при лікуванні та

профілактиці карієсу і його ускладнень в тимчасових і постійних зубах на різних етапах їх розвитку.

Своєрідність викладання профілактики стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології полягає в тому, що саме з цього предмета розпочинається ознайомлення з клінічною роботою дитячого стоматолога, при цьому дисципліна об'єднує теоретичні та клінічні аспекти.

Пререквізити і постреквізити (міждисциплінарні зв'язки)

«Модуль 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології» навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»:

Пререквізити

- ґрунтується на попередньому вивченні студентами анатомії людини, гістології, ембріології та цитології, медичної біології, медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, фізіології, патологічної фізіології, мікробіології, фармакології, вірусології та імунології;
- базується на вивченні студентами пропедевтичних дисциплін терапевтичного профілю: пропедевтики терапевтичної стоматології, пропедевтики дитячої терапевтичної стоматології та ортодонтії й інтегрується з цими дисциплінами;

Постреквізити

- закладає основи вивчення студентами таких клінічних дисциплін як дитяча терапевтична стоматологія, терапевтична стоматологія та ортодонтія;
- інтегрується з наступними клінічними дисциплінами: дитячою терапевтичною стоматологією, терапевтичною стоматологією, ортодонтією.
- формує уявлення про професійну відповідальність, про необхідність широкого запровадження первинної профілактики стоматологічних захворювань у дітей різного віку.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» є формування знань та практичних навичок щодо профілактичних заходів, спрямованих на збереження високого рівня стоматологічного здоров'я та запобігання виникнення хвороб. Оволодіння *на фантомах* технікою виконання стоматологічних маніпуляцій, що застосовуються під час лікування та профілактики карієсу і його ускладнень в тимчасових і постійних зубах на різних етапах їх розвитку у дітей, для можливості їх подальшого застосування при проведенні клінічного прийому дітей та формування спеціальних (фахових) компетентностей в клініці дитячої терапевтичної стоматології.

Основними завданнями вивчення Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» є:

- здійснювати епідеміологічний аналіз стоматологічної захворюваності населення;
- обґрунтувати гігієнічні заходи з профілактики стоматологічних захворювань;
- планувати первинну та вторинну профілактику найбільш поширених стоматологічних захворювань у дітей різного віку;
- проводити первинну та вторинну профілактику найбільш поширених стоматологічних захворювань у дітей різного віку;
- планувати заходи для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань, оцінити їх ефективність;
- опанування на фантомах стоматологічних маніпуляцій, що застосовуються під час лікування та профілактики карієсу і його ускладнень в тимчасових і постійних зубах на різних етапах їх розвитку у дітей, для можливості їх подальшого застосування при проведенні клінічного прийому дітей та формування спеціальних (фахових) компетентностей в клініці дитячої терапевтичної стоматології.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
11. Здатність працювати в команді.
16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні):

4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області. 10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

- ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).
- ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).
- ПРН 6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.
- ПРН 7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.
- ПРН 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).
- ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.
- ПРН 20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
- ПРН 21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).
- ПРН 22. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7).

Результати навчання для дисципліни

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- Профілактику стоматологічних захворювань: визначення, мета, завдання, методи, визначення економічної ефективності.

- Анатомо-фізіологічні особливості будови порожнини рота у віковому аспекті.
- Розвиток щелепно-лицевої ділянки, зубів, слизової оболонки порожнини рота і пародонта.
- Періоди розвитку тимчасових і постійних зубів. Вплив загального стану організму на розвиток зубів.
- Ознаки фізіологічного прорізування зубів у дітей. Терміни закладки, мінералізації, прорізування тимчасових зубів.
- Терміни формування та розсмоктування коренів тимчасових зубів. Види і типи резорбції коренів тимчасових зубів.
- Терміни закладки, мінералізації, прорізування та формування коренів постійних зубів.
- Чинники ембріонального та постембріонального періодів розвитку, що впливають на закладку та мінералізацію зубів.
- Роль спадковості та чинників зовнішнього середовища у розвитку карієсу та некаріозних уражень зубів.
- Алгоритм огляду стоматологічного пацієнта.
- Зубна формула: визначення і призначення. Запис клінічної (за графіко-цифровою і двозначною системами) і анатомічної зубної формули.
- Анатомо-топографічні особливості тимчасових і постійних зубів у дітей. Відмінності тимчасових зубів від постійних.
- Зубні відкладення. Їх роль в патогенезі карієсу зубів і захворювань пародонта.
- Гігієнічні індекси. Оцінка гігієнічного стану порожнини рота за Федоровим-Володкіною, Гріном-Вермільоном, Сілнес-Лоу.
- Методи чищення зубів.
- Предмети гігієни порожнини рота. Класифікація. Показання до застосування.
- Засоби гігієнічного догляду за порожниною рота. Класифікація, фізико-хімічні властивості. Показання до застосування.
- Вибір засобів і предметів гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу.
- Професійну гігієну порожнини рота: методи та оснащення.
- “Дозрівання” емалі після прорізування зуба. Незріла емаль як можливий карієсогенний чинник. Методи і засоби профілактичного впливу.
- Мікрофлора порожнини рота. Її фізіологічне значення, вплив на розвиток карієсу і захворювань пародонта.
- Поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей. Вплив кліматичних, географічних, соціально-економічних, екологічних факторів на поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей.
- Індекси карієсу.
- Вуглеводи в патогенезі карієсу. Механізм дії. Методи профілактики.
- Наукове обґрунтування первинної профілактики карієсу зубів.
- Захисні механізми порожнини рота. Їх роль в профілактиці карієсу зубів, захворювань пародонта.

- Пародонт, визначення, будова. Загальні та місцеві етіологічні чинники захворювань пародонта.
- Індексну оцінку стану тканин пародонта (CPI, PMA).
- Фтор, вплив недостатності та надлишку фтору у питній воді на розвиток патології твердих тканини зубів і тканин пародонта.
- Методи і засоби екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей.
- Значення кальцію, фосфору і фтору в системі екзогенної профілактики карієсу. Препарати кальцію, фосфору і фтору, механізм їх дії.
- Методи і засоби ендогенної профілактики карієсу в період закладки і формування зубів (у вагітної та жінки, що годує, немовляти).
- Екзогенну профілактику карієсу препаратами фтору. Методика проведення, оцінка ефективності. Механізм дії.
- Герметизацію фісур як метод профілактики карієсу зубів, показання, методики.
- Матеріали для герметизації: класифікація, склад, властивості.
- Види та методи ендогенної профілактики карієсу зубів у дітей. Планування профілактики карієсу зубів у залежності від виразності факторів карієсогенної ситуації. Взаємодія з лікарем-педіатром.
- Шляхи надходження та насиченість фтором організму людини. Вміст фтору у питній воді. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів.
- Потребу у макро- і мікроелементах, вітамінах дітей різного віку. Сучасні лікарські препарати, що містять макро- і мікроелементи, вітаміни та їх призначення дітям різного віку.
- Види екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей різного віку. Контроль ефективності екзогенної профілактики карієсу.
- Засоби для місцевої профілактики карієсу, призначення, способи застосування.
- Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта у дітей різного віку та шляхи їх профілактики. Методи проведення профілактики захворювань пародонта.
- Використання методів гігієни порожнини рота для профілактики захворювань пародонта. Призначення засобів для гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях тканин пародонта.
- Грудне вигодовування. Його роль в профілактиці стоматологічних захворювань.
- Роль раціонального харчування у профілактиці карієсу.
- Роль загальносоматичних захворювань вагітної жінки і дитини в генезі карієсу. Роль стоматолога, педіатра, гінеколога у первинній профілактиці карієсу зубів у дітей. Організація, методи впровадження.
- Індивідуальну профілактику захворювань пародонта. Засоби і предмети гігієни, методики їх застосування.
- Сучасні принципи організації і методи проведення профілактики стоматологічних захворювань.
- основні стоматологічні інструменти для терапевтичного прийому, їх призначення;

- класифікацію каріозних порожнин за Блекум;
- принципи препарування каріозних порожнин, їх характеристику, переваги та недоліки;
- основні етапи препарування каріозної порожнини, інструменти що використовуються;
- принципи препарування та формування порожнини I класу в тимчасових та постійних зубах у дітей;
- принципи препарування та формування порожнини II класу в тимчасових та постійних зубах у дітей;
- принципи препарування та формування порожнини III класу в тимчасових і постійних зубах у дітей;
- принципи препарування та формування порожнини IV класу в тимчасових і постійних зубах у дітей;
- принципи препарування та формування порожнини V класу в тимчасових і постійних зубах у дітей;
- класифікацію стоматологічних пломбувальних матеріалів;
- особливості препарування каріозної порожнини в залежності від вибору пломбувального матеріалу (амальгами, композиту, склоіономерного цементу);
- техніку приготування та накладання ізолювальних прокладок;
- групи, основні вимоги до матеріалів для лікувальних прокладок, техніку накладання лікувальної прокладки;
- характеристику, групи, позитивні властивості та недоліки склоіономерних цементів;
- техніку приготування та пломбування традиційним склоіономерним цементом;
- сучасну класифікацію композиційних пломбувальних матеріалів;
- види, призначення, техніку застосування адгезивних систем різних поколінь;
- позитивні та негативні властивості, показання до застосування композиційних матеріалів хімічного твердіння;
- техніку пломбування каріозної порожнини композиційними матеріалами хімічного твердіння;
- позитивні та негативні властивості, показання до застосування композиційних матеріалів світлового твердіння;
- техніку пломбування каріозної порожнини фотополімерним композиційним матеріалом;
- загальну характеристику, показання до застосування, техніку пломбування компомерами;

- особливості пломбування каріозних порожнин I та V класів у тимчасових та постійних зубах різними пломбувальними матеріалами;
- техніку відновлення контактного пункту при пломбуванні каріозних порожнин II класу, необхідні для цього аксесуари;
- техніку пломбування каріозних порожнин III класу в постійних зубах з відновленням контактного пункту;
- особливості пломбування каріозних порожнин IV класу в постійних зубах, відновлення анатомічної форми зуба;
- техніку остаточної обробки постійної пломби з різних пломбувальних матеріалів, необхідні для цього інструменти та аксесуари;
- топографію та техніку розкриття порожнини зуба в тимчасових зубах;
- топографію та техніку розкриття порожнини зуба в постійних зубах;
- сучасну класифікацію ендодонтичних інструментів, їх призначення, правила користування;
- основні етапи ендодонтичного лікування;
- техніку інструментальної обробки кореневих каналів та інструменти, що використовуються на кожному етапі;
- характеристику, показання до виконання сучасних технік ендодонтичної обробки кореневих каналів;
- стандартну техніку інструментальної обробки кореневих каналів в тимчасових зубах та в постійних зубах із несформованим коренем;
- характеристику пломбувальних матеріалів для тимчасової obturaції кореневих каналів;
- техніки виконання obturaції кореневих каналів в тимчасових та постійних зубах на різних етапах їх розвитку;
- сучасну класифікацію матеріалів для корневих пломб;
- види, показання до застосування, позитивні та негативні властивості силерів та філерів для корневих каналів;
- характеристику, переваги та недоліки матеріалів, що використовуються для корневих пломб в тимчасових зубах;
- характеристику, переваги та недоліки матеріалів, що використовуються для корневих пломб в постійних зубах;
- техніку пломбування кореневих каналів у постійних зубах із несформованим коренем;
- техніку пломбування кореневих каналів гутаперчею (метод латеральної конденсації та гарячої вертикальної конденсації) в постійних зубах зі сформованим коренем;
- техніку пломбування кореневих каналів пастою або силером;
- способи ізоляції зуба від ротової рідини.

У результаті вивчення Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» студент повинен **вміти**:

- проводити діагностичне використання барвників;
- проводити вивчення функцій ЗЩД (дихання, ковтання, мовлення, жування та СНЩС);
- проводити складання алгоритму ІГПР;
- проводити стоматологічне обстеження згідно алгоритму. Запис зубної формули;
- визначати індекси карієсу (КПВ зубів, КП поверхонь, кп зубів, КПВ+кп зубів) та ступінь активності карієсу;
- визначати індекси гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона);
- визначати індекси стану тканин пародонта (РМА, СРІ);
- володіти методами індивідуальної гігієни порожнини рота;
- призначати засоби гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу;
- складати план і визначати ефективність екзогенної та ендогенної профілактики карієсу зубів;
- проводити герметизацію фісур молярів у дітей;
- складати план і визначати ефективність профілактики захворювань пародонту;
- відрізнати тимчасові та постійні зуби за анатомічними ознаками;
- препарувати каріозні порожнини I класу в тимчасових і постійних зубах на фантомі;
- препарувати каріозні порожнини II класу в тимчасових і постійних зубах на фантомі;
- препарувати каріозні порожнини III класу в тимчасових і постійних зубах на фантомі;
- препарувати каріозні порожнини IV класу в тимчасових і постійних зубах на фантомі;
- препарувати каріозні порожнини V класу в тимчасових і постійних зубах на фантомі;
- приготувати цинк-фосфатний цемент для ізолювальної прокладки;
- приготувати склоіономерний цемент для пломбування;
- приготувати композиційний матеріал хімічного твердіння для пломбування;
- пломбувати каріозні порожнини I класу в тимчасовому та постійному зубі різними пломбувальними матеріалами на фантомі;
- пломбувати каріозні і порожнини II класу з відновленням контактного пункту в тимчасовому та постійному зубі різними пломбувальними матеріалами на фантомі;
- пломбувати каріозні порожнини III класу з відновленням контактного

пункту в тимчасовому та постійному зубі різними пломбувальними матеріалами на фантомі;

- пломбувати каріозні порожнини IV класу в постійному зубі різними пломбувальними матеріалами на фантомі;
- пломбувати каріозні порожнини V класу в тимчасовому та постійному зубі різними пломбувальними матеріалами на фантомі;
- володіти технікою розкриття порожнини зуба в тимчасових зубах на фантомі;
- володіти технікою розкриття порожнини зуба в постійних зубах на фантомі;
- володіти технікою інструментальної та медикаментозної обробки кореневих каналів в тимчасових та постійних зубах на різних етапах розвитку кореня зуба на фантомі;
- вміти приготувати цинкоксид-евгенолову пасту для пломбування кореневих каналів;
- володіти технікою пломбування кореневих каналів пастами в тимчасових та постійних видалених зубах;
- володіти технікою накладання кофердаму.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології		
1	Фактори ризику виникнення стоматологічних захворювань у дітей. 1. Особливості структури і фізіології тимчасових та постійних зубів. 2. Резистентність емалі зуба до каріозного ушкодження. 3. Карієсогенні фактори в порожнині рота, методика визначення ТЕР тесту. 4. Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта.	2

2	Сучасні аспекти профілактики стоматологічних захворювань у дітей. 1. Ендогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Показання, засоби, механізм дії, методика застосування. 2. Екзогенна профілактика карієсу зубів у дітей. Показання, засоби, механізм дії, методика застосування. 3. Герметизація фісур як метод профілактики карієсу зубів: показання, методи. 4. Алгоритм проведення герметизації фісур.	2
3	Особливості препарування, пломбування твердих тканин і ендодонтичних втручань у тимчасових та постійних зубах у дітей. 1. Методики препарування твердих тканин зубів у дитячій стоматології. 2. Вибір пломбувальних матеріалів у залежності від віку дитини. 3. Особливості використання склоіономерних матеріалів у дитячій практиці. 4. Особливості інструментальної та медикаментозної обробки тимчасових зубів. 5. Особливості інструментальної та медикаментозної обробки постійних зубів із несформованим коренем. 6. Пломбувальні матеріали для кореневих каналів тимчасових зубів та постійних зубів в залежності від сформованості кореня зуба. 7. Вибір способу пломбування кореневих каналів в залежності від сформованості кореня зуба.	2
	Всього годин	6

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті – не передбачено

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Немає	

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 4. Профілактика стоматологічних захворювань із пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології		
	<i>Змістовий модуль 1. Профілактика стоматологічних захворювань</i>	16

1	Методи стоматологічного огляду з урахуванням анатомо-фізіологічних особливостей дитини. Індeksi карієсу. 1. Анатомо-фізіологічні особливості будови щелепно-лицьової ділянки у дітей різного віку. 2. Суб'єктивне стоматологічне обстеження дитини. 3. Зовнішній огляд. Виявлення порушень функцій та шкідливих звичок. 4. Внутрішньоротове обстеження. 5. Запис клінічної, анатомічної зубної формули за віком дитини. 6. Інтенсивність, поширеність, приріст інтенсивності та редукція карієсу.	2
2	Загальні та місцеві чинники розвитку основних стоматологічних захворювань у дітей. 1. Загальні чинники розвитку карієсу та хвороб пародонту. 2. Вплив фтору на розвиток та мінералізацію зубів та щелеп. Нормальний вміст фтору у питній воді. 3. Потреба у макро- і мікроелементах, вітамінах у дітей різного віку, їх вплив на формування та мінералізацію твердих тканин зуба та щелеп. 4. Вплив загальних захворювань на розвиток карієсу та хвороб пародонту. 5. Місцеві карієсогенні фактори. 6. Класифікація назубних відкладень. Механізм формування зубної бляшки. 7. Механізм набуття емаллю резистентності після прорізування зубів. 8. Захисні механізми порожнини рота.	2
3	Індексна оцінка гігієни порожнини рота та стану тканин пародонту. 1. Групи індексів гігієни порожнини рота. 2. Гігієнічні індекси Федорова-Володкіної, Грина-Вермільона, Сілнес-Лое. 3. Симптоми захворювань пародонту в дітей. 4. Індексна оцінка стану тканин пародонта (проба Шилера-Писарева, CPI, PMA).	
4	Предмети гігієни порожнини рота, їх склад та властивості, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу. Методи чищення зубів. 1. Класифікація та призначення предметів гігієни порожнини рота. 2. Зубні щітки: будова, класифікація та правила користування. 3. Інтердентальні засоби гігієни порожнини рота. 4. Показання до застосування предметів гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу. 5. Методи чищення зубів: стандартний, обертання щітки,	2

	Леонарда, Басс, Чартера. 6. Вибір методу чищення зубів залежно від стоматологічного статусу.	
5	Засоби гігієни порожнини рота, їх склад та властивості, показання до застосування залежно від стоматологічного статусу. 1. Склад та властивості, механізм впливу на тканини порожнини рота зубних паст, ополіскувачів та жувальних гумок. 2. Класифікація зубних паст. 3. Показання до застосування паст за індексом RDA в залежності від віку та стану твердих тканин зубів, пародонту та слизової оболонки порожнини рота.	2
6	Ендогенна профілактика карієсу зубів та захворювань пародонту в дітей. Взаємодія з лікарем-педіатром. Системне введення фторидів. Види та методи ендогенної профілактики карієсу зубів у дітей. 1. Методи ендогенної безлікарської профілактики карієсу зубів у дітей. 2. Методи ендогенної лікарської профілактики карієсу зубів у дітей. 3. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів. Схеми призначення препаратів фтору всередину в залежності від віку та вмісту фтору в питній воді. 4. Антенатальна профілактика карієсу зубів у дітей. Взаємодія з лікарем-педіатром. 5. Раціональне харчування у профілактиці карієсу зубів та хвороб пародонту. 6. Ендогенна профілактика захворювань пародонту.	2
7	Екзогенна профілактика карієсу зубів та захворювань пародонту у віковому аспекті. Професійна гігієна порожнини рота. Герметизація фісур зубів. 1. Ендогенна безлікарська профілактика карієсу зубів та захворювань пародонту. 2. Методи екзогенної лікарської профілактики карієсу: показання, методика проведення. 3. Методи екзогенної профілактики захворювань пародонту. 4. Методи професійної гігієни порожнини рота. 5. Інструменти та засоби для професійної гігієни порожнини рота. 6. Скейлери для видалення зубних відкладень: види, механізм дії. 7. Показання до проведення герметизації. 8. Класифікація матеріалів для герметизації фісур зубів. 9. Методики герметизації фісур за допомогою різних матеріалів. 10. Ознайомлення з методикою неінвазивної герметизації фісур зубів на фантомі.	2
8	Підсумкове заняття з тематики змістового модуля 1	2
Змістовий модуль 2. Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології		

9	Препарування каріозних порожнин у тимчасових і постійних зубів на різних етапах їх розвитку: правила, принципи, методи, етапи. Класифікація каріозних порожнин за Блекум. 1. Терміни закладки, мінералізації, прорізування, формування кореня тимчасових та постійних зубів у дітей. 2. Терміни резорбції коренів тимчасових зубів. 3. Опис поверхонь та коренів кожного тимчасового зуба. 4. Опис поверхонь та коренів кожного постійного зуба. 5. Особливості топографії твердих тканин у молочних зубах. 6. Особливості топографії твердих тканин у постійних зубах із несформованим коренем. 7. Групи стоматологічних інструментів для терапевтичного прийому; 8. Інструменти для препарування каріозних порожнин; 9. Класифікація каріозних порожнин за Блекум; 10. Принципи, методи препарування каріозних порожнин; 11. Етапи препарування каріозних порожнин; 12. Елементи відпрепарованої каріозної порожнини; 13. Класифікація борів за призначенням.	
10	Техніка препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу за Блекум у тимчасових і постійних зубах у дітей. 1. Елементи відпрепарованих порожнин 1 та 5 класу; 2. Вибір інструментарію для препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу; 3. Техніка препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу за Блекум для пломбування тимчасових зубів склоіономерними цементами; 4. Техніка препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу за Блекум для пломбування постійних зубів у дітей композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння; 5. Препарування каріозних порожнин 1 та 5 класу на фантомі.	
11	Препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум у тимчасових і постійних зубах у дітей. 1. Доступи для препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум; 2. Елементи відпрепарованої порожнини 2 класу; 3. Техніка препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум для пломбування тимчасових зубів склоіономерними цементами; 4. Техніка препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум для пломбування постійних зубів у дітей композиційними матеріалами хімічного твердіння; 5. Техніка препарування каріозних порожнин 2 класу за Блекум для пломбування постійних зубів у дітей композиційними матеріалами світлового твердіння; 6. Препарування каріозних порожнин 2 класу на фантомі.	2

12	Препарування каріозних порожнин 3 класу за Блемом у тимчасових і постійних зубах із врахуванням періоду розвитку зуба. Вибір інструментарію. 1. Доступи для препарування каріозних порожнин 3 класу в тимчасових та постійних зубах; 2. Елементи відпрепарованих порожнин 3 класу; 3. Бори для препарування каріозних порожнин 3 класу; 4. Техніка препарування каріозних порожнин 3 класу за Блемом для пломбування тимчасових зубів склоіономерними цементами; 5. Техніка препарування каріозних порожнин 3 класу за Блемом для пломбування постійних зубів у дітей композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння; 6. Препарування каріозних порожнин 3 класу на фантомі.	2
13	Препарування каріозних порожнин 4 класу за Блемом у тимчасових і постійних зубах із врахуванням періоду розвитку зуба. Вибір інструментарію. 1. Доступи для препарування каріозних порожнин 4 класу в тимчасових та постійних зубах; 2. Елементи відпрепарованих порожнин 4 класу; 3. Бори для препарування каріозних порожнин 4 класу; 4. Техніка препарування каріозних порожнин 4 класу за Блемом для пломбування тимчасових зубів склоіономерними цементами; 5. Техніка препарування каріозних порожнин 4 класу за Блемом для пломбування постійних зубів у дітей композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння; 6. Препарування каріозних порожнин 4 класу на фантомі.	2
14	Стоматологічні матеріали для пломбування каріозних порожнин. Методики пломбування каріозних порожнин 1 класів за Блемом у тимчасових і постійних зубах у дітей. 1. Класифікація стоматологічних пломбувальних матеріалів. 2. Вимоги до матеріалів для пломбування каріозних порожнин; 3. Характеристика традиційних склоіономерних цементів; 4. Класифікація та характеристика композиційних матеріалів; 5. Інструменти для пломбування каріозних порожнин; 6. Методи ізоляції каріозної порожнини від ротової рідини; 7. Вибір пломбувального матеріалу для каріозних порожнин 1 класу за Блемом у тимчасових і постійних зубах у дітей; 8. Методики пломбування каріозних порожнин 1 класу традиційними склоіономерними цементами та композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння; 9. Пломбування каріозних порожнин 1 класу на фантомі склоіономерним цементом.	2
15	Методики пломбування каріозних порожнин 5 класу за Блемом у тимчасових і постійних зубах у дітей. Накладання	2

	кофердаму на різець на фантомі. 1. Методики пломбування каріозних порожнин 5 класу традиційними склоіономерними цементами та композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння; 2. Вибір пломбувального матеріалу для каріозних порожнин 5 класу за Блемом у тимчасових і постійних зубах у дітей; 3. Інструменти, необхідні для накладання кофердаму; 4. Накладання кофердаму на різець на фантомі; 5. Пломбування каріозних порожнин 5 класу на фантомі композиційним матеріалом.	
16	Методики пломбування каріозних порожнин 2 класу за Блемом у тимчасових і постійних зубах у дітей. Накладання кофердаму на моляр на фантомі. 1. Контактний пункт (призначення, види та вимоги щодо відновлення); 2. Інструменти для пломбування каріозних порожнин 2 класу за Блемом, методика їх застосування; 3. Методики пломбування каріозних порожнин 2 класу в постійних зубах у дітей композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння; 4. Накладання кофердаму на моляр на фантомі; 5. Пломбування каріозних порожнин 2 класу на фантомі композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння.	2
17	Пломбування каріозних порожнин 3 та 4 класів у тимчасових та постійних зубах у дітей із застосуванням різних пломбувальних матеріалів. Накладання кофердаму на премоляр на фантомі. 1. Матеріали для тимчасових пломб та прокладок. 2. Накладання тимчасових пломб у зуби на фантомі. 3. Вибір пломбувального матеріалу для каріозних порожнин 3 та 4 класів за Блемом у тимчасових і постійних зубах у дітей. 4. Методики пломбування порожнин 3 та 4 класів у тимчасових традиційними склоіономерними цементами; 5. Методики пломбування каріозних порожнин 3 та 4 класів у постійних зубах у дітей композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння; 6. Фінішна обробка пломб, вибір інструментарію; 7. Накладання кофердаму на премоляр на фантомі; 8. Пломбування каріозних порожнин 3 та 4 класів на фантомі композиційними матеріалами хімічного та світлового твердіння з фінішною обробкою пломби.	2
18	Ендодонтичне лікування: мета, завдання, етапи. Топографія порожнини зуба. Техніка препарування порожнини зуба в різних за групою належністю тимчасових і постійних зубах. Ендодонтичний інструментарій. 1. Ендодонтія, визначення, мета, задачі, етапи ендодонтичного лікування. 2. Опис порожнини зуба в усіх тимчасових зубів.	2

	3. Опис порожнини зуба в усіх постійних зубах. 4. Сучасний ендодонтичний інструментарій: класифікація, призначення і техніка використання. 5. Способи вимірювання довжини кореневого каналу. 6. Техніка розкриття порожнини зуба. 7. Створення ендодонтичного доступу (розкриття порожнини зуба) на видаленому зубі.	
19	Техніка інструментальної і медикаментозної обробки кореневих каналів у тимчасових і постійних зубах у дітей. 1. Мета інструментальної обробки кореневих каналів; 2. Особливості інструментальної обробки кореневих каналів тимчасових зубів; 3. Інструментальна обробка кореневих каналів із використанням ендомотора; 4. Особливості інструментальної обробки кореневих каналів постійних зубів із несформованим коренем; 5. Групи препаратів для медикаментозної обробки кореневих каналів; 6. Особливості медикаментозної обробки кореневих каналів у тимчасових і постійних зубах у дітей; 7. Інструментальна та медикаментозна обробка кореневих каналів видаленого зуба.	2
20	Пломбувальні матеріали для постійної obturaції кореневих каналів. Техніка пломбування кореневих каналів у тимчасових та постійних зубах. 1. Класифікація пломбувальних матеріалів для кореневих каналів. 2. Вимоги до пломбувальних матеріалів для кореневих каналів у тимчасових зубах. 3. Матеріали для кореневих каналів тимчасових зубів; 4. Матеріали для кореневих каналів постійних зубів: епоксидні смоли, цинк-евгенольні цементи, методика пломбування; 5. Пломбувальні матеріали для кореневих каналів постійних зубів із несформованим коренем, особливості пломбування; 6. Пломбування кореневих каналів видаленого зуба цинк-евгеноловою пастою; 7. Пломбування кореневих каналів видаленого зуба пастою з гідроокисом кальцію.	2
21	Підсумкове заняття з тематики змістового модуля 2	2
	Всього	42

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять (19х1 год)	19

2	Підготовка до підсумкового заняття з тематики змістового модуля (2х4 год)	8
3	Самостійне опрацювання тем, що не входять до тематичного плану практичних занять – 5 тем по 2 год*	10
	Тема 1. Сучасні прилади для професійної гігієни порожнини рота <i>PROPHY – MAX, AIR – MAX BOOSSTER</i>, Міні-П'єзон, Cavitron, AerFlow C1 та інші. 1. Методи професійної гігієни порожнини рота. 2. Сучасні звукові системи для професійної гігієни порожнини рота. 3. Сучасні ультразвукові системи для професійної гігієни порожнини рота. 4. Повітряно-абразивний метод видалення зубних відкладень у дитячій стоматології.	2
	Тема 2. Нові способи та методи екзогенної профілактики карієсу зубів. 1. Способи екзогенної профілактики карієсу зубів. 2. Методи екзогенної профілактики карієсу зубів.	2
	Тема 3. Розробка схем профілактики стоматологічних захворювань у залежності від вмісту фтору в питній воді. 1. Розробка схем профілактики(екзогенної) стоматологічних захворювань у залежності від вмісту фтору в питній воді та віку дитини. 2. Розробка схем профілактики (ендогенної) стоматологічних захворювань у залежності від вмісту фтору в питній воді та віку дитини.	2
	Тема 4. Гібридні склоіономерні цементи та компомери в дитячій стоматології. 1. Недоліки “класичних” склоіономерних цементів; 2. Характеристика гібридних склоіономерних цементів; 3. Характеристика компомерів; 4. Показання до застосування гібридних склоіономерних цементів та компомерів у дитячій стоматології; 5. Методики пломбування гібридними склоіономерними цementsами та компомерами; 6. Порівняння склоіономерних цементів, компомерів та композиційних матеріалів згідно вимог до пломбувальних матеріалів.	2
	Тема 5. Особливості інструментальної, медикаментозної обробки та пломбування корневих каналів у постійних зубах із несформованим коренем. Вибір інструментарію та	2

	матеріалів. 1. Особливості топографії порожнини зуба в постійних зубах із несформованим коренем. 2. Особливості інструментальної обробки кореневих каналів постійних зубів із несформованим коренем. 3. Медикаментозна обробка кореневих каналів у постійних зубах із несформованим коренем; 4. Пломбувальні матеріали для кореневих каналів постійних зубів із несформованим коренем; 5. Особливості пломбування кореневих каналів постійних зубів із несформованим коренем.	
3	Підготовка до ПМК	5
4	Разом	42

***Опрацювання самостійної роботи в ePlato є одним з критеріїв допуску до ПМК.**

Індивідуальні завдання

1. Підготувати бібліографію наукової літератури за темами, що вивчаються.
2. Робота в науково-дослідному гуртку з представленням тез для конференції та доповіді у студентських наукових конференціях.
3. Участь студентів у профільних олімпіадах з дисципліни.
4. Провести наукове дослідження за темою:
 - Визначити показники карієсу у групи дітей дошкільного навчального закладу.
 - Стан тканин пародонта у дітей зі змінним прикусом.
 - Розробити анкету і провести вивчення факторів ризику виникнення карієсу у дітей шляхом анкетування.
 - Визначити стан тканин пародонта у дітей із урахуванням гігієни порожнини рота.
 - Розробка схем профілактики стоматологічних захворювань з урахуванням факторів ризику.
5. Підготувати реферати чи мультимедійну презентацію за темами:
 - Засоби і предмети індивідуальної гігієни порожнини рота та їх вибір відповідно віку дитини та стану тканин пародонта.
 - Засоби і предмети індивідуальної гігієни порожнини рота та їх вибір відповідно віку дитини та стану твердих тканин зубів.
 - Особливості проведення професійної гігієни порожнини рота у дітей в різні вікові періоди.
 - Вплив соматичного здоров'я та стан твердих тканин зубів у дітей.
 - Вплив навколишнього середовища на стоматологічний статус дитини.
 - Роль харчування в профілактиці карієсу зубів у дітей.
 - Сучасний погляд на фторпрофілактику карієсу.
 - Герметизація фісур: показання, терміни проведення, методика, оцінка ефективності.

6. Самостійна робота включає:

- Підготовку до практичних занять.
- Самостійне опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять, але контролюються та оцінюються викладачем під час проведення підсумкового модульного контролю.
- Самостійне опрацювання певних стоматологічних маніпуляцій, відповідно тематичного плану.
- Підготовку до поточних контрольних заходів.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового заняття з тематики змістового модуля 1 Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»

1. Профілактика стоматологічних захворювань: визначення, мета, завдання, методи, визначення економічної ефективності.
2. Анатомо-фізіологічні особливості будови порожнини рота у віковому аспекті.
3. Розвиток щелепно-лицевої ділянки, зубів, слизової оболонки порожнини рота і пародонта.
4. Періоди розвитку тимчасових і постійних зубів. Вплив загального стану організму на розвиток зубів.
5. Ознаки фізіологічного прорізування зубів у дітей. Терміни закладки, мінералізації, прорізування тимчасових зубів.
6. Терміни формування та розсмоктування коренів тимчасових зубів. Види і типи резорбції коренів тимчасових зубів.
7. Терміни закладки, мінералізації, прорізування та формування коренів постійних зубів.
8. Чинники ембріонального та постембріонального періодів розвитку, що впливають на закладку та мінералізацію зубів.
9. Роль спадковості та чинників зовнішнього середовища у розвитку карієсу та некаріозних уражень зубів.
10. Алгоритм огляду стоматологічного пацієнта.
11. Зубна формула: визначення і призначення. Запис клінічної (за графіко-цифровою і двозначною системами) і анатомічної зубної формули.
12. Анатомо-топографічні особливості тимчасових і постійних зубів у дітей. Відмінності тимчасових зубів від постійних.
13. Зубні відкладення. Їх роль в патогенезі карієсу зубів і захворювань пародонта.
14. Гігієнічні індекси. Оцінка гігієнічного стану порожнини рота за Федоровим-Володкіною, Гріном-Вермільоном.
15. Методи чищення зубів.
16. Предмети гігієни порожнини рота. Класифікація. Показання до застосування.
17. Засоби гігієнічного догляду за порожниною рота. Класифікація, фізико-хімічні властивості. Показання до застосування.

18. Вибір засобів і предметів гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного статусу.
19. Професійна гігієна порожнини рота: методи та оснащення. Сучасні прилади для професійної гігієни порожнини рота.
20. “Дозрівання” емалі після прорізування зуба. Незріла емаль як можливий карієсогенний чинник. Методи і засоби профілактичного впливу.
21. Мікрофлора порожнини рота. Її фізіологічне значення, вплив на розвиток карієсу і захворювань пародонта. Методи і засоби попередження її патологічного впливу.
22. Поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей. Вплив кліматичних, географічних, соціально-економічних, екологічних факторів на поширеність і інтенсивність карієсу зубів у дітей.
23. Індeksi карієсу.
24. Вуглеводи в патогенезі карієсу. Механізм дії. Методи профілактики.
25. Наукове обґрунтування первинної профілактики карієсу зубів.
26. Захисні механізми порожнини рота. Їх роль в профілактиці карієсу зубів, захворювань пародонта.
27. Пародонт, визначення, будова. Загальні та місцеві етіологічні чинники захворювань пародонта.
28. Індексна оцінка стану тканин пародонта (CPI, PMA).
29. Фтор, вплив недостатності та надлишку фтору у питній воді на розвиток патології твердих тканин зубів і тканин пародонта.
30. Методи і засоби екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей.
31. Значення кальцію, фосфору і фтору в системі екзогенної профілактики карієсу. Препарати кальцію, фосфору і фтору, механізм їх дії.
32. Методи і засоби ендогенної профілактики карієсу в період закладки і формування зубів (у вагітної та жінки, та у тої, що годує немовля).
33. Екзогенна профілактика карієсу препаратами фтору. Методика проведення, оцінка ефективності. Механізм дії.
34. Герметизація фісур як метод профілактики карієсу зубів, показання, методики.
35. Герметики: класифікація, склад, властивості.
36. Види та методи ендогенної профілактики карієсу зубів у дітей. Планування профілактики карієсу зубів у залежності від виразності факторів карієсогенної ситуації. Взаємодія з лікарем-педіатром.
37. Шляхи надходження та насиченість фтором організму людини. Вміст фтору у питній воді. Механізм карієспрофілактичної дії фторидів.
38. Потреба у макро- і мікроелементах, вітамінах дітей різного віку. Сучасні лікарські препарати, що містять макро- і мікроелементи, вітаміни та їх призначення дітям різного віку.
39. Види екзогенної профілактики карієсу зубів у дітей різного віку. Контроль ефективності екзогенної профілактики карієсу.
40. Засоби для місцевої профілактики карієсу, призначення, способи застосування.

41. Основні етіопатогенетичні чинники хвороб пародонта у дітей різного віку та шляхи їх профілактики. Методи проведення профілактики захворювань пародонта.
42. Використання методів гігієни порожнини рота для профілактики захворювань пародонта. Призначення засобів для гігієнічного догляду за порожниною рота при захворюваннях тканин пародонта.
43. Грудне вигодовування. Його роль в профілактиці стоматологічних захворювань.
44. Роль раціонального харчування у профілактиці карієсу.
45. Роль загальносоматичних захворювань вагітної жінки і дитини в генезі карієсу. Роль стоматолога, педіатра, гінеколога у первинній профілактиці карієсу зубів у дітей. Організація, методи впровадження.
46. Індивідуальна профілактика захворювань пародонта. Засоби і предмети гігієни, методики їх застосування.
47. Сучасні принципи організації і методи проведення профілактики стоматологічних захворювань.
48. Розробка схем профілактики стоматологічних захворювань у залежності від вмісту фтору в питній воді.

Перелік питань до підсумкового заняття з тематики змістового модуля 2

Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»

1. Топографо-анатомічна будова тимчасових різців і іклів верхньої та нижньої щелеп.
2. Топографо-анатомічна будова перших тимчасових молярів верхньої та нижньої щелеп.
3. Топографо-анатомічна будова других тимчасових молярів верхньої та нижньої щелеп.
4. Топографо-анатомічна будова постійних різців верхньої щелепи.
5. Топографо-анатомічна будова постійних різців нижньої щелепи.
6. Топографо-анатомічна будова постійних іклів верхньої та нижньої щелеп.
7. Топографо-анатомічна будова премолярів верхньої щелепи.
8. Топографо-анатомічна будова премолярів нижньої щелепи.
9. Топографо-анатомічна будова першого постійного моляра верхньої та нижньої щелеп.
10. Топографо-анатомічна будова другого постійного моляра верхньої та нижньої щелеп.
11. Класифікація каріозних порожнин за Блекум.
12. Препарування каріозних порожнин: правила, принципи, методи, етапи. Вибір інструментарію в залежності від етапу препарування.
13. Препарування каріозної порожнини I класу в тимчасових і постійних зубах у дітей. Елементи відпрепарованої каріозної порожнини.
14. Препарування каріозної порожнини II класу в тимчасових і постійних зубах у дітей. Вимоги до додаткової площадки. Препарування суміжних каріозних порожнин.

15. Препарування каріозної порожнини III класу в тимчасових і постійних зубах у дітей.
16. Препарування каріозної порожнини IV класу в тимчасових і постійних зубах у дітей.
17. Препарування каріозної порожнини V класу в тимчасових і постійних зубах у дітей.
18. Особливості формування каріозної порожнини в залежності від вибору пломбувального матеріалу (композит, компомер, склоіономерні цементи).
19. Класифікація пломбувальних матеріалів.
20. Матеріали для тимчасових пломб: склад, властивості. Показання до застосування. Техніка приготування та пломбування.
21. Класифікація стоматологічних цементів.
22. Традиційні склоіономерні цементи: склад, властивості, показання до застосування. Методика приготування та пломбування.
23. Гібридні склоіономерні цементи: склад, властивості, показання до застосування. Методика приготування та пломбування.
24. Композиційні пломбувальні матеріали: класифікація, склад, властивості. Показання до застосування. Методика приготування.
25. Компомери: склад, властивості. Показання до застосування. Методика використання.
26. Матеріали для ізолюючих прокладок, вимоги до них. Методика накладання і вимоги до ізолюючої прокладки.
27. Матеріали для лікувальних прокладок: склад, властивості. Методика приготування і накладання.
28. Види і техніка протравлювання твердих тканин зуба. Показання до застосування.
29. Адгезивні системи: види, призначення, методика застосування.
30. Пломбування каріозної порожнини I класу. Способи ізоляції зуба від ротової рідини.
31. Пломбування каріозної порожнини II класу. Необхідні додаткові пристосування.
32. Контактний пункт: призначення, показання до відновлення. Необхідні додаткові пристосування для відновлення контактного пункту.
33. Пломбування каріозної порожнини III класу. Пломбування суміжних каріозних порожнин. Необхідні додаткові пристосування.
34. Пломбування каріозної порожнини IV класу. Необхідні додаткові інструменти.
35. Пломбування каріозної порожнини V класу. Необхідні додаткові інструменти.
36. Остаточна обробка постійної пломби, етапи. Необхідні інструменти та додаткові інструменти.
37. Методика пломбування каріозної порожнини композиційними матеріалами хімічного твердіння.
38. Методика пломбування каріозної порожнини композиційними матеріалами світлового твердіння.
39. Топографія порожнини тимчасових зубів верхньої щелепи.

40. Топографія порожнини тимчасових зубів нижньої щелепи.
41. Топографія порожнини постійних зубів верхньої щелепи.
42. Топографія порожнини постійних зубів нижньої щелепи.
43. Будова верхівкової частини кореня в залежності від періоду його розвитку.
44. Мета етапу “розкриття порожнини зуба”. Техніка і контроль якості розкриття порожнини зуба.
45. Техніка розкриття порожнини зуба в тимчасових та постійних різцях верхньої та нижньої щелеп.
46. Техніка розкриття порожнини зуба в тимчасових та постійних іклах верхньої та нижньої щелеп.
47. Техніка розкриття порожнини зуба в премолярах верхньої і нижньої щелеп.
48. Техніка розкриття порожнини зуба в тимчасових та постійних молярах верхньої та нижньої щелеп.
49. Способи вимірювання довжини кореневого каналу.
50. Стоматологічний інструментарій для ендодонтичного втручання: класифікація, призначення, методика застосування.
51. Етапи інструментальної обробки кореневих каналів у тимчасових і постійних зубах. Вибір інструментарію.
52. Особливості інструментальної обробки кореневих каналів у зубах з несформованим коренем.
53. Медикаментозна обробка кореневих каналів у тимчасових і постійних зубах в залежності від періоду їх розвитку. Вибір інструментарію і засобів.
54. Класифікація матеріалів для obturaції кореневих каналів. Основні вимоги до них.
55. Пластичні нетвердіючі матеріали для пломбування кореневих каналів. Склад, показання до застосування, техніка приготування та пломбування.
56. Пластичні твердіючі пломбувальні матеріали для кореневих каналів. Види, властивості, показання до застосування, позитивні і негативні властивості.
57. Гутаперча, як матеріал для пломбування кореневих каналів: види, властивості, показання до застосування.
58. Матеріали для пломбування кореневих каналів тимчасових зубів.
59. Матеріали для пломбування кореневих каналів постійних зубів в залежності від періоду розвитку коренів.
60. Методики пломбування кореневих каналів сілером чи пастою.
61. Методики пломбування кореневих каналів у зубах із несформованим коренем.

Перелік практичних навичок до підсумкового заняття

з тематики змістового модуля I Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»

1. Герметизація фісур.
2. Діагностичне використання барвників.
3. Покриття зубів лікувальними та профілактичними лаками, гелями.
4. Скласти алгоритм індивідуальної гігієни порожнини рота.
5. Вміти проводити стоматологічне обстеження та записувати зубну формулу.

6. Визначати індекси карієсу (КПВ зубів, КП поверхонь, кп зубів, КПВ+кп зубів) та ступінь активності карієсу.

Перелік практичних навичок до підсумкового заняття

з тематики змістового модуля 2 Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»

1. Ампутація пульпи тимчасових та постійних зубів.
2. Екстирпація пульпи тимчасових та постійних зубів.
3. Накладання та видалення тимчасових пломб і герметичних пов'язок при лікуванні карієсу, пульпіту, періодонтит.
4. Препарування та очищення корневих каналів тимчасових та постійних зубів
5. Накладання кофердаму.

Форма підсумкового контролю успішності навчання та ПМК

Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології»

Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання навчальної діяльності студентів включає вхідний, поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок. При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1).

Таблиця 1

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

3 (задовільно)	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Оцінювання поточної навчальної діяльності проводиться науково-педагогічними працівниками кафедри під час практичних занять. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю, письмового або програмного комп'ютерного тестування на практичних заняттях, оцінки виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на заняттях, дискусії, тощо. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання визначені у робочій програмі дисципліни «Модуль 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології».

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться. Наявність оцінки «2» за поточну успішність не позбавляє студента права допуску до підсумкового модульного контролю з допустимою мінімальною кількістю балів за поточну успішність. Студент зобов'язаний перескладати «2» якщо середній бал поточної успішності за модуль не досягає мінімального (3,0 бали) для допуску до ПМК та з окремих тем (підсумкові заняття з тематики змістового модуля), які визначені кафедрою як такі, що обов'язкові для перескладання на позитивну оцінку. Студент не має право перескладати поточні оцінки «2», якщо він має мінімальну суму балів для допуску до контрольних заходів. Поточні оцінки «3» або «4» не перескладаються.

Студенти перескладають «2» на платформі електронного журналу. В окремих випадках, студенти можуть перескладати «2» викладачу на кафедрі за дозволом деканату.

Опрацювання самостійної роботи в ePlato є одним з критеріїв допуску до екзамену.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих балу);

– отримана середня оцінка перераховується у бал за таблицею 2.

Таблиця 2

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою	
2	48	32	80	F FX	2 Незадовільно	
2,1	50	34	84			
2,15	52	34	86			
2,2	53	35	88			
2,25	54	36	90			
2,3	55	37	92			
2,35	56	38	94			
2,4	58	38	96			
2,45	59	39	98			
2,5	60	40	100			
2,55	61	41	102			
2,6	62	42	104			
2,65	64	42	106			
2,7	65	43	108			
2,75	66	44	110			
2,8	67	45	112			
2,85	68	46	114			
2,9	70	46	116			
2,95	71	47	118			
3	72	50	122			E
3,05	73	50	123			
3,1	74	50	124			
3,15	76	50	126			
3,2	77	51	128			
3,25	78	52	130	D	3 Задовільно	
3,3	79	53	132			
3,35	80	54	134			
3,4	82	54	136			
3,45	83	55	138			
3,5	84	56	140	C		4 Добре
3,55	85	57	142			
3,6	86	58	144			
3,65	88	58	146			
3,7	89	59	148			
3,75	90	60	150			
3,8	91	61	152			
3,85	92	62	154			
3,9	94	62	156			

3,95	95	63	158	В	
4	96	64	160		
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	А	5 Відмінно
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Оцінювання підсумкового модульного контролю

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах (традиційна 4-бальна оцінка не виставляється). Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, за якої контроль вважається складеним, є 50 балів.

Результат ПМК з Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» визначається як конвертація в бали середньої оцінки між оцінкою поточної успішності студента та оцінкою отриманою за демонстрацію 3-х маніпуляцій, виконання яких оцінює викладач. Кожна маніпуляція оцінюється за 4-х бальною системою та визначається загальна середня оцінка. Отримані конвертовані бали за модуль викладач виставляє у «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальний навчальний план студента. Інформація про здобувачів, яким не зарахований підсумковий модульний контроль, з точним зазначенням причини незарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів. Причини незарахування можуть бути такі:

а) студент має невідпрацьовані пропуски занять і (або) лекцій.

Позначка «н/в» у колонці «бали за ПМК»;

б) студент відвідав усі заняття (практичні, семінарські, лекційні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не

допускається до підсумкового модульного контролю. Позначка «н/д» у колонці «бали за ПМК»;

в) студент не з'явився на підсумковий модульний контроль. Позначка «н/з» у колонці «бали за ПМК».

«Відомість підсумкового модульного контролю», після заповнення викладачем, підписується завідувачем кафедри і подається до деканату не пізніше, ніж на наступний робочий день після підсумкового модульного контролю, завідувачем навчальної частини кафедри.

Методи навчання

- **вербальні** (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- **наочні** (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- **практичні** (різні види вправлення, виконання графічних робіт, проведення експерименту, практики).
- **пояснювально-ілюстративні** або **інформаційно-рецептивні**, який передбачає виклад готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- **репродуктивні**, в основу яких покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- **метод проблемного викладу**, який полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання. При цьому завдання студентів полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача. Цей МН реалізується шляхом навчання студентів на проблемних ситуаціях із метою успішної попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів;
- **частково-пошукові** або **евристичні**, спрямовані на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності;
- **дослідницькі**, сутність яких полягає в організації викладачем пошукової творчої діяльності студентів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань;
- **методи, що забезпечують сприймання і засвоєння знань** студентами (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація).

Методи контролю

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- графічний контроль;
- практична перевірка;
- методи самоконтролю і самооцінки.

Методичне забезпечення

На кафедрі розроблено, розглянуто та затверджено на кафедральному засіданні:

1. Робочу навчальну програму з Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти.
2. Силабус для студентів із вивчення Модуля 4. Профілактика стоматологічних захворювань з пропедевтикою дитячої терапевтичної стоматології навчальної дисципліни «Пропедевтика стоматології».
3. Тематичні плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Методичні розробки, мультимедійні презентації лекцій.
5. Список рекомендованої літератури.
6. Алгоритми виконання стоматологічних маніпуляцій.

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Профілактика стоматологічних захворювань: підруч. для студ. стом. факул. закл. вищої мед. освіти / [Л. Ф. Каськова, Л. І. Амосова, О. О. Кулай та ін.]; за ред. проф. Л. Ф. Каськової.; ПДМУ. – стереотипне видання. – Львів: ПП «Магнолія 2006», 2019. – 404 с.
2. Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології / Л.О. Хоменко, О.І. Остапко, Н.В. Біденко та ін. /за ред проф. Л.О. Хоменко. – К.: Книга-плюс, 2021. – 320 с.

Допоміжна

1. Терапевтична стоматологія: у 4 томах. Том1. Пропедевтика терапевтичної стоматології: підручник /М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова та ін. – 4-е видання. -К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2020. - 456 с.
2. Клінічна настанова, заснована на доказах «Карієс зубів» https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/2024_kn_kariyes_zubiv.pdf
3. Клінічна настанова, заснована на доказах «Карієс тимчасових зубів» https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/2023_kn-kariyes-tymchasovyh-zubiv.pdf
4. Стандарт медичної допомоги «Карієс зубів» (наказ МОЗ України про затвердження від 23.05.2024 № 869) https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/smd_869_23052024.pdf
5. Стандарт медичної допомоги «Карієс тимчасових зубів» (наказ МОЗ України про затвердження від 14.03.2024 № 435) https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/nakaz_435_14032024.pdf

Інформаційні ресурси

4. Інформаційні ресурси бібліотеки.
5. Електронні інформаційні ресурси бібліотеки:
 - Електронний каталог бібліотеки;
 - Інформаційно-довідникові джерела: енциклопедії, довідники, словники;

- Навчальні електронні видання і ресурси: посібники, що містять систематизований матеріал в рамках програми навчальної дисципліни.

6. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

Інтернет каталоги і колекції посилань.

Медичні web-сервери і web-сторінки.

Бази даних.

- <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
- <https://www.cochranelibrary.com/>
- <https://www.hrsonline.org/resource/clinicaltrials-gov>
- <https://www.wolterskluwer.com/>
- <https://medtube.net/>

Архіви електронних текстів і віртуальні бібліотеки.

Бібліографічні посібники.

Медичні організації (асоціації, наукові товариства).

Науково-дослідницькі центри та інститути.

Медична освіта.

Лікувальні заклади.

Новини.

Корисні посилання.

1. <https://www.youtube.com/watch?v=vOaG6whbr0c&t=14s>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=hY-KxmGiwQY>
3. <https://stevensondentalfoundation.org/>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=0OTdTQZPx54>
5. https://www.youtube.com/watch?v=oCxO5Qq3UA4&list=PLGt3_Eraz9pnMzp53odefga8P6k-xxYnC
6. https://www.youtube.com/watch?v=3cM_SUbKjcA

Розробники: д.мед.н., професор **Каськова Л.Ф.**

к.мед.н., доцент **Янко Н.В.**

к.мед.н., доцент **Новікова С.Ч.**